

Xəbər
İsmayılıda dəhşət: qız anasını uçurumdan atdı
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 14 noyabr 2016-cı il Bazar ertəsi № 252 (6573) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

"Bu - Ermənistan və vasitəçilərə son xəbərdarlıqdır"

Hərbi ekspert ordumuzun ən böyük hərbi təlimləri haqda: "Hər birimiz yeni döyüşlərə hazır olmalıyıq..."
yazısı səh.3-də

Əməkdaşlarımız küçədə qəzet satdı, başlarına nələr gəldi...

yazısı səh.12-də

Azərbaycanın ictimai xadimləri də həqiqəti demək üçün Ermənistan gedərmidi? - üç rəy

yazısı səh.6-da

"Yavru Vatan"ın Azərbaycandan gözləntiləri nədir - təmsilçi sözü

yazısı səh.7-də

Tağı Əhmədov Akif Çovdarovdan 3 milyon dollarını geri istəyir

yazısı səh.3-də

Azərbaycanda Diaspor Komitəsi ləğv oluna bilər

yazısı səh.5-də

Sevgilisinin boğazını kəsən canidən şok etiraf - məhkəmə

yazısı səh.13-də

"Tramp ilk səfərini Türkiyəyə edə bilər" - ekspert

yazısı səh.6-da

Elçin Mirzəbəyli:

"Bakıya gələn erməniyə şillə-təpik atmaq qəhrəmanlıq deyil"

yazısı səh.6-da

Himnin sözlərini qəsdən səhv oxuyan Elza Seyidcahan qmağa tuş gəldi

yazısı səh.14-də

Onlar dünyanı idarə edir, onları isə sosial şəbəkələr...

yazısı səh.15-də

Prezidentdən hərbi geyimdə işğalçıya gözdəgi, həmsədrələrə mesaj

İLHAM ƏLİYEVİN CƏBHƏ XƏTTİNDƏN

SAVAŞ BƏYANATLARI - DÜŞMƏN VAHİMƏDƏ

Azərbaycan Ordusu Konstitusiyaya günündə özünün ən iri hərbi təlimlərinə başladı; **Ali Baş Komandan**: "Ermənistan başqasının gücünə güvənməsin"; "Ağıllarını başlarına yığsınlar, nəticə çıxarmasalar, Lələtəpə əməliyyatları təkrarlanacaq..."

yazısı səh.9-da

Netanyahu Bakıya, Ruhani İrəvana - iki sürpriz səfər, bir kritik gözlənti

Rəqib dövlətlərin birinci şəxslərinin bölgəyə səfəri Azərbaycana nə vəd edir? Səfər ərafəsi İsrailin ölkəmizə "Demir günbəz" satdığı təsdiqlənir; Bakı Təl-Əvivdə səfirlik açıb, qarşılığında İranla viza rejimini ortadan qaldıra bilər... yazısı səh.8-də

Rövsən Lənkəranskinin ata evindən və məzarından reportaj

yazısı səh.10-da

Sülhəddin Əkbər: "Bu komanda ilə islahat mümkün deyil"

yazısı səh.4-də

Hacı Məmmədov "tubzon"dan yoxa çıxıb

yazısı səh.5-də

Azərbaycandan hansı partiyalar Trampı təbrik edib?

Təbrik edən də, məktubu hazır olan da, məktub hazırlayan və təbrik etmək istəməyən partiya da var...

ABS özünə yeni prezident seçdi. Bəs, AXCP sədrinin məlum təbrik məktubundan savayı, Azərbaycanda Amerikaya təbrik ünvanlayan müxalif partiya sədri oldu mu?

Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə Amerikanın yeni prezidentini təbrik etdiklərini bildirdi: "Təbrik mesajı ünvanlamış. Hər halda elan olunan nəticə ortadadır. Gerisi bizim deyil, Amerikanın işidir".

KXCP sədri Mirmahmud Mirəlioğlu Trampı birmənalı şəkildə təbrik etməyəcəklərini qeyd etdi: "Buna ehtiyac duymuram. Görəsən Tramp Azərbaycanı tanıyırmı, onun problemlərini nəzərə alırmı ki, bir partiyasını da nəzərə alsın. O şəxslər bir-birlərini təbrik edirlər ki, şəxsi tanışlıqları var. Tramp ilə şəxsi tanışlığım yoxdur. Bildiyim qədərində Azərbaycanın problemləri ilə maraqlanmağa marağı olmayan insandır. İlk çıxışında dediyi kimi, onun üçün maraqlı olan Amerika və amerikalıların məsələsidir. Çox da doğrudur".

ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu partiyada məsələni müzakirə edəcəklərini söylədi: "Trampın seçkiqabağı verdiyi bezi mesajlar var ki, dünyada demokratiya baxımından təhdid xarakterli daşıyır - xüsusilə, islam dünyası ilə bağlı mövqeyi. Düzdür, o bəyanatlarının bəzilərindən imtina edib. Bütün bu məsələləri partiyamızın həftənin ilk günü keçiriləcək idarə heyətinin toplantısında müzakirə edəcəyik. Amerikanın özündə belə, ölkə tarixində ilk dəfə olaraq, vətəndaşlar seçilmiş prezidenti qəbul etmək istəməyirlər. Trampın legitimliyini şübhə altına salacaq addımlar atılır. Onu dərhal təbrik etmək olmaz. Düzdür, Tramp kiçik olsa da, xalqın müəyyən çoxluğunun səsini qazanıb. Amma əks tərəf onun qələbəsi ilə razılaşmır. Dünyanın özündə belə Trampın qalib gəlməsi ciddi narahatlıq yaradıb. Biz demokratik dəyərləri müdafiə edirik, Amerikanın demokratiyanın yanında dayanmasını istəyirik. Açıq, Trampın mövqeyi bu məsələdə seçkiqabağı çox şübhəli görünürdü. Komandadan çox şey asılıdır. Əgər dediklərimizin əksi baş verərsə, o zaman təbrik etməyə dəyməz. Bütün bunları təhlil edib qərar verəcəyik".

AĞ Partiyasının başqanı Tural Abbaslı bunları dedi: "Biz seçki günü səfirliyin tədbirində iştirak etdik və nəticələr məlum olan kimi səfirliyin işçilərini təbrik etdik. Amma rəsmi şəkildə hələ təbrik etməmişik. Təbrik etmək düşüncəsindəyik. Çox ehtimal ki, bu təbriki həftənin ilk günü göndərəcəyik. Burada söhbət Trampı təbrik etməkdən getmir, demokratik yolla seçilmiş prezidenti təbrik etməkdən gedir. Amerika xalqının seçiminə hörmətlə yanaşdığını göstərmək üçün təbrik göndərilir. Baxmayaraq ki, əvvəlcədən Trampın seçilməsinin Azərbaycan üçün daha uğurlu olacağını düşünürdüm. Amma Hillari Klinton seçilsə belə, təbrik göndərəcəkdik. Bu adi siyasi etiketdir. Bütün partiyalar və dövlətlər buna əməl etməlidir".

VİP sədri Əli Əliyev təbrik məktubunun hazır olduğunu söylədi: "Həftə sonuna düşdüüyü üçün birinci gün təbrik məktubu Amerika səfirliyinə çatdırılacaq. Trampın qələbəsi təkcə Azərbaycan üçün deyil, bütün dünyada gündəliyə ən əhəmiyyətli məsələ kimi daxil olub. Seçkinin gedişatını və nəticələri bütün dünya müzakirə etdi. Artıq ölkələrin mövqeləri bu seçimlə bağlı məlumdur. Bu baxımdan Azərbaycanda siyasi təşkilatların bu məsələ ilə bağlı mövqelərinə normal yanaşmaq lazımdır".

□ **Cavanşir ABBASLI**

"Qaya Mətbuat Yayımı" MMC!

- **İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:**
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;

- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;

- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;

Ən başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan

"Yeni Məsvət" - 0.60 AZN

və bundan əlavə 2500 adda yerli

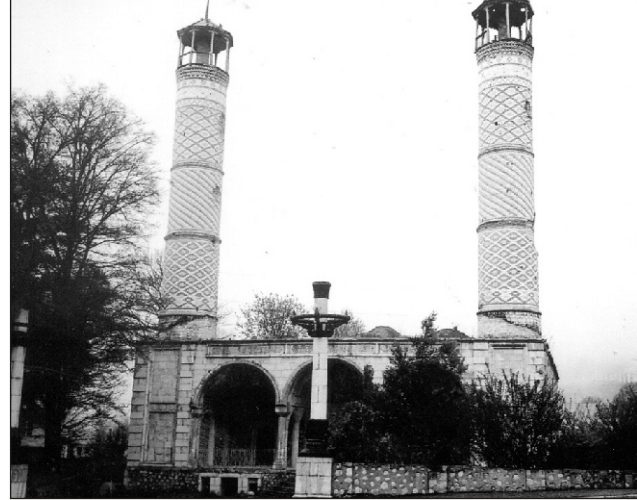
və xarici nəşrlər.

- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil.

Möhsün Pakayın: "Bütün sənədlər sübut edir ki, Qarabağ Azərbaycanın bir parçasıdır"

"Dağlıq Qarabağın adının "Artsax"a dəyişdirilməsi planı bölgə əhalisinin dini mənsəbiyyətini inkar etmək məqsədi daşıyır, tamamilə şübhəli bir hərəkətdir və bu məsələdə ATƏT-in Minsk Qrupunun susqunluğu düşündürücü məqamdır".

Trend-in məlumatına görə, bu sözləri İranın Azərbaycandakı keçmiş səfiri Möhsün Pakayın deyib. Onun sözlərinə görə, Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərində yaradılmış qondarma rejimin adının "konstitusiyaya dəyişiklikləri" deyilən qurma prosesində dəyişdirilərək "Artsax respublikası" adlandırılması cəhdi Dağlıq Qarabağın islami-şie kimliyinin dəyişdirilməsi istiqamətində məkrli hərəkətlərin başlanğıcıdır: "Minsk Qrupunun üzvləri çox yaxşı başa düşürlər ki, Qarabağın adının dəyişdirilməsi və onun əhalisinin dini kimliyinin inkar edilməsi cəhdi heç də Azərbaycan cəmiyyəti tərəfindən qəbul olunmayacaq və bu məsələ müharibə odunun daha da alovlanması ilə nəticələne bilər. Bu təklifin əzəmətli himayəçiləri, eləcə də Minsk Qrupu başa düşməlidir ki, kommunistlərin 70 illik hakimiyyəti dövründə də Qarabağın müsəlman kimliyini inkar etmək mümkün olmadı".

Sabiq səfir bildirib ki, Qafqaz regionu bu gün sürətlə inkişaf edir, ona görə də hər bir tərzi xarakterli hərəkətin qarşısı alınmalıdır. M.Pakayın deyib ki, ermənilərin irəli sürdüyü "Artsax" adının tarixi nöqtəyi-nəzərdən heç bir istinadı yoxdur: "Tarixi sənədləri əsas tutaraq deyə bilərik ki, Qarabağ Azərbaycan türkçesində olan bir addır ki, iki sözün yaranıb: qara və bağ. Bu adın tarixi əsasları var və ilk dəfə 12-ci əsrə aid olan sənədlərdə qeyd olunub. Tarixi sənədlər sübut edir ki, bu ərazi qədim dövrdən müsəlmanların ərazisi olub. Ruslar Türkmənçay və Güllüstan müqavilələrindən sonra erməniləri İslam ərazisi olan İrəvan və Qarabağa köçürüblər. O zaman ruslar Qarabağ əhali-

sine söz veriblər ki, bu köç müvəqqətidir. 1823-cü ildə Qarabağın 625 kəndindən 478-də müsəlmanlar yaşayıb. O vaxt Britaniya nümayəndə heyətinin rəhbəri olan Tomas de Vaal İran-Rusiya müharibəsindən sonra Şuşa şəhərində olub və bildirib ki, şəhərin əksəriyyəti müsəlmandır".

Diplomat əlavə edib ki, bunlardan savayı, Qarabağın tarixi abidələri, mədəni irsi və musiqisi bu ərazinin müsəlmanlara aid olduğunu göstərir: "Son 20 il ərzində Qarabağ məsələsi regional münafişə sayılsa da, beynəlxalq qurumlar bu ərazinin Azərbaycana - müsəlmanlara aid olduğunu vurğulayıblar. Bütün sənədlər də sübut edir ki, Qarabağ Azərbaycan xalqının şie kimliyinin bir parçasıdır".

Qarabağda daha bir işğalçı əsgər öldürüldü

Ermənistan ordusu Azərbaycanın işğal altında olan Dağlıq Qarabağ bölgəsində itki verib. Azvision.az xəbər verir ki, bu barədə erməni KİV-i məlumat yayıb. Məlumat əsasən, noyabrın 13-də, saat 02:15 radələrində Qarabağın cənub istiqamətində yerləşən düşmən hərbi hissələrindən birində olan 1995-ci il təvəllüdü əsgər Vardan Arakelyan ölüb.

Onun avtomatdan açılan güllə yarasından ölüyü bildirilir. Erməni tərəfinin iddiasına görə, əsgər name-lum şəraitdə öldürülüb. Ermənistanın Müdafiə Nazirliyi faktla bağlı araşdırma aparır.

Şaltsdan Türkiyəyə inanılmaz hədə

Avropa Birliyi müxalifət fəalları və jurnalistlərin həbs edilməsinə görə Türkiyəyə qarşı sanksiyaların tətbiq edilməsi haqqında fikirləşməlidir. Axar.az xəbər verir ki, bunu Avropa Parlamentinin sədri Martin Šalts "Bild am Sonntag" qəzetinə verdiyi müsahibəsində deyib.

"Avropa Birliyində Türkiyəyə qarşı hansı iqtisadi sanksiyaların tətbiq edəcəyimiz barədə düşünməyimiz lazımdır. Bu ilin sonunda Türkiyənin də daxil olduğu Gömrük Birliyində islahatlar aparılmalıdır. Mən təsəvvür edə bilmərəm ki, müxalifət deputatları və jurnalistlərin həbsindən sonra biz Gömrük Birliyini genişləndirəcəyik", - Šalts bildirib.

Avropa Parlamentinin sədri Türkiyədə ölüm hökmünün bərpası məsələsinə Avropa Birliyinin mövqeyinə də toxunub: "Əgər Türkiyə ölüm hökmünü qaytarsa, Avropa Birliyinə daxil olmaq barədə aparılan danışıqlar dayandırılacaq".

Qubada gənc oğlan at arabasının altında qaldı

Quba rayonunda 30 yaşlı gənc arabanın altında qalıb. Report-un Şimal bürosu xəbər verir ki, rayonun Alekseyevka kənd sakini, 1986-cı il təvəllüdü Quliyev Şahin Şamil oğlu bağdan meyvə daşıyarkən, ata qoşulmuş arabanın altında qalıb.

Quba Mərkəzi Rayon Xəstəxanasından verilən məlumata görə, yaralı qanın küt travması, sağ qaş üstü nahiyəsinin cırlmış-əzilmiş yaraları diaqnozu ilə qəbul olunub. Əməliyyat edilib.

Faktla bağlı Quba rayon Polis şöbəsində araşdırma aparılır.

Hava dumanlı, küləkli olacaq

Bu gün Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən verilən məlumata görə, gecə və səhər bəzi yerlərdə zəif duman olacaq, mülayim şimal-qərb küləyi gündüz aralıq güclənəcək.

Havanın temperaturunun gecə 9-12° isti, gündüz 15-18° isti, Bakıda gecə 10-12° isti, gündüz 16-18° isti olacağı gözlənilir. Atmosfer təzyiqi 764 mm civə sütunu, nisbi rütubət gecə 80-90 %, gündüz 55-65 % təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarına gəlincə, noyabrın 14-də hava şəraitinin əsasən yağmursuz, bəzi yerlərdə dumanlı olacağı gözlənilir. Lakin gecə və səhər Lənkəran-Astara zonasında çiskinli yağış yağacağı ehtimalı var. Qərb küləyi gündüz ayrı-ayrı yerlərdə aralıq güclənəcək. Havanın temperaturunun gecə 5-10° isti, gündüz 15-20° isti, dağlarda gecə 3-8° isti, gündüz 13-18° isti olacağı gözlənilir.

Prezident İlham Əliyevin təsdiq etdiyi plana əsasən noyabr ayının 12-dən 18-dək səhra şəraitində qoşunların idarə olunması və silahların döyüş tətbiqinin yoxlanılması məqsədilə Silahlı Qüvvələrdə irimiqyaslı təlimlər başlayıb. Bu barədə Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətinin məlumatında deyilir. Qeyd edilir ki, təlimlərə 60 mindən çox şəxsi heyət, 50-dən çox təyyarə və helikopter, 150-dən artıq tank və zirehli texnika, eləcə də raket və artilneriya qoşunlarının 700-dək qurğu və sistemi cəlb olunub.

"Bu - Ermənistan və

vasitəçilərə son xəbərdarlıqdır"

Hərbi ekspert ordumuzun ən iri hərbi təlimləri haqda: "Hər birimiz yeni döyüslərə hazır olmalıyıq..."

Azərbaycan ordusunun indiyə qədər keçirdiyi təlimlər tarixində ən irimiqyaslı olan bu hərbi təlimlər başlanan gün Ali Baş Komandan, prezident İlham Əliyevin də hərbi formada Füzuli, Cəbrayıl istiqamətində cəbhə xəttinə getməsi, hərbiçilərlə səngərdə görüşməsi və aprel ayında işğaldan azad edilən Lələtəpədən sət məsajlar verməsi sıradan bir hadisə sayılmamalıdır.

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov öncə bildirdi ki, silahlı qüvvələrimizin başladığı irimiqyaslı təlimlər 2015-ci ilin sonunda 2016-cı ilin təqvim planına salınmış təlimlərdən biridir: "Bu hərbi təlimlərə miqyasına görə əvvəlkilərdən daha böyükdür. Bu təlimləri il ərzində keçirilmiş döyüş hazırlığının final mərhələsi hesab etmək olar".

Ü.Cəfərovun sözlərinə görə, bu qədər geniş kontingentin, çoxlu sayda texnikanın, ehtiyatda olan hərbiçilərin də cəlb edildiyi hərbi təlimlər şübhəsiz ki, işğalçı Ermənistan üçün bir xəbərdarlıq da sayılmalıdır: "Təlimlərin növbəti mərhələsində ehtiyatda olan qüvvələrin də təlimlərdə iştirakını görəcəyik. Bu qədər iri miqyaslı hərbi təlimlərin keçirilməsi ilə yanaşı, Ali Baş

Komandan İlham Əliyevin hərbi geyimində birbaşa cəbhə xəttinə getməsinə, azad olunmuş Lələtəpədən verdiyi bəyanatlara da diqqət etdikdə göstərir ki, bütün bunlar çox ciddi düşünülmüş və bir-biri ilə bağlı olan planın tərkib hissəsidir. 1994-cü ildə Azərbaycan silahlı qüvvələri düşməne məhz Füzuli istiqamətində ən böyük zərbəni vurmuşdu. 2016-cı ilin aprel ayında yenə Füzuli istiqamətində Azərbaycan ordusu düşməne sarsıdıcı zərbə vurub. İndi Ali Baş Komandanın məhz həmin əraziyə getməsi, Ermənistan xəbərdarlıq etməsi təsadüfi və adi məsələ deyil".

Hərbi ekspert qeyd etdi ki, Azərbaycan ordusunun başladığı iri miqyaslı təlimlər, ora-

da istifadə olunan hərbi texnika, silahlar, ölkə başçısının hərbi təlimlər başlanan gün birbaşa cəbhə xəttinə getməsi, işğala son qoyulacağını sət şəkildə bəyan etməsi faktiki olaraq da, Azərbaycan silahlı qüvvələrinin kifayət qədər gücü var və hər an hərbi əməliyyatlara başlamaq imkanındadır. Prezidentin cəbhə xəttinə hərbi geyimində getməsi, verdiyi bəyanatlar, başlanan hərbi təlimlər dünyaya, o cümlədən ATƏT-in Minsk qrupu həmsədrələrinə bir mesajdır ki, əgər işğal olunmuş

torpaqların azad olunması üçün yaxın vaxtlarda diplomatik istiqamətdə irəliləyiş olmayacağına, hərbi yola əl atılması üçün bütün imkanlara sahibik. Biz lazım olsa, nəinki 60 min, əlavə bu sayda da şəxsi heyəti cəlb etmək imkanındayıq".

Həmsöhbətimizin fikrincə, hərbi təlimlər həm də Ermənistanın yeni müdafiə naziri Vigen Sərkisyanın Qarabağa gəlişinə ciddi cavab sayıla bilər: "İşğalçı Ermənistan son zamanlar hərbi ritorikası artırıb. Azərbaycan ordusunun çox böyük miqyaslı hərbi təlimləri, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin Lələtəpəyə gedib oradan verdiyi açıqlama-

lar Azərbaycan işğalçı ölkənin hərbi ritorikasından, hədələrindən çəkinmədiyini də nümayiş etdirir. Azərbaycan ordusunun hərbi təlimləri və Ali Baş Komandan İlham Əliyevin xəbərdarlığı bəlkə də Ermənistan, vasitəçilərə sonuncu xəbərdarlıqdır. Bu hərbi təlimlərin ilk günündən və ölkə başçısının arxayınlıq üçün əsaslar verən açıqlamalarından bir daha əminlik yarandı ki, Azərbaycan ordusu torpaqlarımızı işğaldan azad etməyə hazırdır. Bu da son nəticədə Azərbaycan ərazilərinin işğaldan azad olunmasına gətirib çıxaracaq. Buna köklənək lazımdır. Hər birimiz yeni döyüslərə hazır olmalıyıq".

□ **Etibar SEYİDAĞA**

Tramp dönəmində irqçilik və separatizm güclənəcək, ancaq...

Kenan RÖVŞƏNOĞLU

Donald Trampın ABŞ-ın 45-ci prezidenti seçilməsi rəsmiləşəndən sonra ölkədə etirazlar başlayıb. Ən böyük etirazlar isə demokratların güclü oldu Kaliforniya, Çikaqo və Nyu-York kimi şəhərlərdə qeydə alınıb. Aksiyalar hələ də davam edir.

Ancaq ən böyük və ciddi etiraz Kaliforniyadan gəlib. Demokratların "qalası" seçkilərdən sonra etirazlarla qaynayıb. Hətta Amerikada BBC-nin məlumatına görə, "Yes California!" hərəkatı ştatın müstəqilliyi ilə bağlı referendum təklifini gündəmə gətirmək istədiyini yazıb. Hətta bununla bağlı yerli sakinlərlə görüş və müzakirələrin aparıldığı, dəstək verən kütlələrin olduğu haqda bilgiler də yayılıb.

Ancaq bu hərəkatın lideri Marnielli sentyabrın 25-də Moskvada keçirilən "millətlər dialoqu" konfransına qatıldığı üçün Rusiya təsirində olan şəxs hesab edilir. Bu mənada Kaliforniya separatçılarının ciddi siyasi uğur qazanacağı şübhə doğurur.

Ancaq fakt odur ki, Trampın seçilməsi Amerikanın mövcud siyasi sistemi üçün gözənilməz "yeniliklər"ə səbəb olub. Məlum olub ki, amerikalı irqçilər xeyli fəallaşdıqlar və seçkilərdə Trampa dəstək veriblər. "Ağ irqin" üstünlüyünə inan Riçard Spenser "Ku Klus Klan"ın sabiq lideri David Duk kimi adamlar Trampa dəstək veriblər və tərəfdarları artıq ilk aksiyalarını keçiriblər.

Yeri gəlmişkən, artıq Trampın ilk 100 gündə edəcəyi işlər açıqlanıb. Və məlum olub ki, yeni prezident bir sıra sət addımlar atacaq. Bunlar arasında qeyri-ədalətli miqrantların təqib olunmadığı və sərbəst yaşadığı şəhərlərin (Nyu-York, Vaşinqton, Çikaqo, San Xose və s.) federal büdcədən maliyyə ayrılması, qanun pozuntusuna yol verməmiş 2 milyondan artıq miqrantın ölkədən çıxarılması, onların qəbulundan imtina edən ölkələrin vətəndaşlarına yeni viza verməməsi, terrorçuların nüfuz etdiyi regionlardan miqrant qəbulunu dayandırmaq, ölkəyə gələn bütün şəxslərin ciddi yoxlamadan keçirilməsini təmin etmək kimi sət addımlar var.

Donald Trampın bu vədləri hər nə qədər gözənilməz və kifayət qədər sət görünməsinə baxmayaraq, seçkilərdən sonra irəli sürülən bu təkliflər onu göstərir ki, bu mövzuda yeni prezidentə dəstək var. Məsələ ondadır ki, son illərdə Qərbdə, o cümlədən Avropada mühafizəkar, ifrat sağ qanad sürətlə populyarlaşır. Bunun əsas səbəbləri sırasında terror, miqrantların sayının artması (bir çox insanlar təbii şəkildə "gəlmələrin" çoxalmasından narahat olurlar) iqtisadi geriləmə və sair kimi amillər var. Eyni tendensiyanın Amerikada da müşahidə olunması bariz şəkildə D.Trampın seçilməsi ilə özünü büruzə verdi.

Maraqlıdır ki, ilk dəfə olaraq hələ fəaliyyətə başlamamış ABŞ prezidentinə qarşı etiraz aksiyaları başlayıb. Ancaq bu aksiyaların ümumilikdə Amerika sistemini dəyişməyini göstərmir. Çünki Tramp hər nə qədər Amerika siyasətində "bişməsə də", iş dünyasından gəlsə də, faktiki olaraq ölkənin iki əsas partiyasından biri olan Respublikaçıların seçib irəli buraxdığı namizəddir. Onun bacarıqlı komandasının (faktiki olaraq qələbə qazanmış seçki komandası) prezidentin ilk icraatları sırasında bu cür ilk baxışdan sət görünən addımları qeyd etməsi onu göstərir ki, məsələ heç də kənardan göründüyü kimi deyil, amerikalıların bir çoxu bu fikirlərlə həmrəydir.

Əlbəttə, hər nə qədər dəstək ifadə etsələr də, Tramp hökumətinin "Ku Klus Klan" kimi irqçi qruplara meydan verməsi mümkün deyil. Çünki Tramp olsa belə, ABŞ-ın formalaşmış imicini korlamağa icazə verməzlər. Amma eyni zamanda hansısa ştatın da ayrılması təşəbbüsünün irəliyə getməsi mümkün deyil. Lakin daxilə etirazların böyüməsi və ölkənin bütünlüyünün təhdid etməsi gündəmə gəlsə, o zaman yeni prezidentin qarşısında daha bir alternativ olacaq. Amerikada sağçı baxışlarla yanaşı, yenidən "yeni mühafizəkarlar" respublikaçı komandada önə çıxıb bilərlər. Bu zaman ənənəvi olaraq daxili ictimai rəyi sakitləşdirmək üçün Amerika dövləti yeni global düşmənlə müharibəyə başlaya bilər. Bu düşmənlər Buş dövründə olan "islam terrorizmi", İran və digər ölkələrin nüvə təhdidi, Çin və Rusiyanın başladığı "kiber müharibələr" və sair ola bilər.

Tağı Əhmədov Akif Çovdarovdan 3 milyonunu geri istəyir

Ekspert: "Bu iddianı məhkəmə istintaqı başlanana qədər qaldırmaq lazım idi"

Bakı Metropoliteninin sabiq rəisi Tağı Əhmədov Bakı Hərbi Məhkəməsinə müraciət edərək hazırda həbsdə olan, ləğv edilmiş Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin Energetika və Nəqliyyat Sahələrində Təhlükəsizlik Baş İdarəsinin sabiq rəisi, general-mayor Akif Çovdarova qarşı mülki iddia qaldırıb.

Tağı Əhmədov 2014-cü ildə A. Çovdarovun hədə-qorxu gələrkə ondan aldığı 3 milyon manatın həbsdəki generaldan tutularaq geri qaytarılmasını istəyib. İddia ərizəsi məhkəməyə daxil olub. Bununla yanaşı, məlum olduğu kimi xeyli sayda iş adamları da Akif Çovdarovun vəzifəsindən sui-istifadə edərək, onlardan külli miqdarda pul almasından şikayətlənirlər. Bu barədə mətbuat səhifələrində çoxsaylı məlumatlar dərc olunub. Ona qarşı keçirilən məhkəmə proseslərində bu kimi məsələlərlə bağlı yeni mad-

Tağı Əhmədov

Akif Çovdarov

də ilə ittiham aktları irəli sürülür.

Bəs, Tağı Əhmədovun hazırkı məqamda məhkəməyə müraciət etməsi hüquqi baxımdan doğrudurmu? **Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan hüquqşünas Müzəffər Baxış bildirib ki, ola bilsin ki, Tağı Əhmədov zərərçəkmiş kimi tanınıb:** "Akif Çovdarovun həmin cinayət işi üzrə məhkəmənin həmmüvəfi iclasıdır. Cinayət Məcəllə-

sinin 179-cu maddəsinin tələbi nə görə, məhkəmə istintaqı başlanana qədər mülki iddia vermək olar. Yaxud Tağı Əhmədov ayrıca bir prosesdə mülki iddia verə bilər. Qanunvericilik buna tam imkan verir. Burada heç bir qanuni problem mövcud deyil. Digər zərərçəkmişlər də bu qayda üzrə məhkəməyə müraciət edə bilərlər. Onlara da maddi və mənəvi zər-

rər dəyibsə, Akif Çovdarova qarşı mülki iddia verə bilərlər. Lakin bir daha da qeyd edirik ki, bu, məhkəmə istintaqı başlanana qədər olmalıdır. Əgər məhkəmə istintaqı başlanana qədər verməsələr, cinayət işinə baxılan zaman mülki iddia verə bilməzlər. Ayrıca icraat qaydasında, Mülki Məcəllənin tələblərinə uyğun olaraq, Akif Çovdarovun qeydiyyatda olduğu yaşayış yeri üzrə birinci instansiyaya, rayon məhkəməsinə mülki iddia qaldırmaq olar".

Hüquqşünas, Akif Çovdarovun həbsdə olduğu zaman zərərçəkmişlərə dəymiş ziyanın necə ödənilməli olduğunu da bildirib: "Bunun bir neçə prosedur qaydaları var. Əsas odur ki, məhkəmənin qətnaməsi qanuni qüvvəyə mindikdən sonra o icraya yönəldiləcək. Qeyd olunur ki, Akif Çovdarovun 35 milyon manat dəyərində əmlakına həbs qoyulub. Onun barəsində hökm çıxandan sonra yəqin ki, məhkəmə əmlak məsələsinə də hüquqi qiymət verəcək. Məhkəmə əmlak məsələsinə həbs qoyarsa, həmin əmlak satıldıqdan sonra əldə edilmiş pul vəsaiti ilk növbədə zərərçəkmişlərə dəymiş ziyanın ödənilməsinə yönəldilməlidir. Qalan əmlak isə dövlətin nəzdinə keçəcək".

Onu da qeyd edək ki, Tağı Əhmədov istintaqa ifadəsində bəhs edilən 3 milyonun 44 illik əmək haqqı olduğunu bildirib.

□ **Əli RAİS**

Azad Demokratlar Partiyasının sədri Sülhəddin Əkbər qəzetimizə və musavat.com-a ölkənin ictimai-siyasi durumu ilə bağlı müsahibə verib. Partiya sədri siyasi həyatdakı durğunluğun səbəblərindən, iqtisadiyyatdakı problemlərin ciddiliyindən, o cümlədən keçirilməsi vacib olan islahatlardan danışdı.

- Sülhəddin bəy, ölkənin siyasi həyatında sakitlik, durğunluq var. Səbəblər nədir?

- Durğunluğun səbəbi odur ki, cəmiyyət hələ gözləmə mərhələsindədir. Ölkə yaxın dövrdə bir sıra ictimai-siyasi mərhələlərdən keçəcək. Mən bunu hələ 2015-ci ildə demişdim və prosesi üç mərhələyə bölmüşdüm. Birinci mərhələ gözləntilər mərhələsidir. Azərbaycan cəmiyyətinin hakimiyyətdən gözləntiləri var və gözləyirlər ki, hakimiyyət yaranmış bu vəziyyətdən çıxacaq. Onda hələ birinci devalvasiya olmuşdu. Cəmiyyət gözləyirdi ki, hakimiyyət doğrudan da ölkədə geniş islahatlar aparacaq və yaranmış vəziyyətdən həm cəmiyyəti, həm də dövləti çıxaracaq. Amma keçən bu müddət ərzində gözləntilərin doğrulmadığı üzə çıxdı. Həmin qiymətləndirməmdə qalırım. Gözləntilər mərhələsi üçüncü devalvasiyada bitəcək. Hakimiyyət çalışır ki, üçüncü devalvasiya olmasın. Xalq artıq anlayacaq ki, bu hakimiyyətin Azərbaycanı düşüyü vəziyyətdən çıxarmaq potensialı yoxdur, tükənib. Çünki Azərbaycanın mövcud iqtidarı Azərbaycan iqtisadiyyatını xammal üzərində qurmuşdu, enerji daşıyıcıları ixracından ölkəyə gələn dollar axını hesabına qurmuşdu. Düşünürdülər ki, uzun illər bu axın davam edəcək. Onlar da heç bir problemsiz iqtisadi-sosial məsələləri həll edəcəklər. Xalq da siyasi baxımdan hakimiyyətin davranışına dözümlü yanaşacaq. Azərbaycan cəmiyyətində imzalanmamış bir ictimai razılıq var idi: hakimiyyət cəmiyyətin minimum tələbatını ödəyir, perspektiv vəd edir, insanlar da artıq siyasi səhəde yaranmış bu avtoritar rejimlə barışırlar.

- Gözləntilər bitəndən sonra nə olacaq?

- İkinci mərhələ - alternativ axtarışı mərhələsi başlayacaq və bu, çox uzanacaq. Çünki hakimiyyət bunu əvvəlcədən gördüyünə görə və Rusiyanın xüsusi xidmət orqanları da öncədən gördüyünə görə, tədbir görüblər. Qarşıqlıq dövründə ölkədə hərəkətə keçə biləcək qüvvələrin sıradan çıxarılmasını həyata keçiriblər. Birinci Azərbaycanda siyasi müxalifət, sonra müstəqil media, müstəqil həmkarlar təşkilatı sıradan çıxarıldı. Növbə ziyallılara çatdı, ziyalılar satın alındı, bu yaranmış vəziyyətlə barışmayanlar ölkəni tərk etməyə məcbur oldu, bir qismi vəziyyətlə barışdı. Qeyri-hökumət təşkilatları, vətəndaş cəmiyyəti sıradan çıxarıldı. Nəhayət, iş adamları və dini icmalar sıradan çıxarıldı. Yeni Azərbaycanda ictimai-siyasi dəyişikliklərin bütün infrastrukturunu öncədən sıradan çıxarılib. Azərbaycanda dinc demokratik inkişafın bütün infrastrukturunu sıradan çıxarılib, ya da təsirsiz

"Bu komanda ilə

islahat mümkün deyil!"

Sülhəddin Əkbər: "Rusiya Azərbaycanda çox güclüdür, "beşinci kolon"u da çox güclüdür"

"Ölkədə demokratik inkişafın bütün infrastrukturunu sıradan çıxarılib, ya da təsirsiz hala gətirilib"

hala gətirilib. Alternativsizlik şəraiti yaradıblar. Xaricə də göstərilir ki, baxın, ölkədə dinc demokratik hərəkətə öncüllük edəcək bir demokratik güc yoxdur. Alternativ olsa-olsa, xarici dəstəklə radikal ekstremist dini qüvvələr ola bilər. Onlara da baxanda üstünlük dünyəvi dövlətə veriləcək. Avtoritar olsa da, dünyəvi inkişaf yolunu seçən rejimə üstünlük veriləcək. Hakimiyyətin ictimai-siyasi baxış sistemi bundan ibarətdir. Həm ölkə ictimaiyyəti, həm beynəlxalq ictimaiyyət seçim qarşısında qalacaq. İki pisdən birini seçməlidir. Alternativ axtarışı buna görə uzanacaq, ta ki cəmiyyət real alternativ görə qədər belə olacaq. Bəzən demokratik cəmiyyət xalqı passivlikdə, meydanlara çıxmamaqda qınayır. Azərbaycan cəmiyyəti çox ağıllı, təhsilli, pragmatik cəmiyyətdir. Nə vaxt dəyişiklik üçün azacıq ehtimal görüb, hər zaman öndə olan qüvvələri, o cümlədən başqa demokratik qüvvələri hər zaman müdafiə edib. Yaxın siyasi təcrübəmizdə bunu görmüşük.

- Müxalifətin susqunluğunun, aktiv olmamasının səbəbləri təkcə iqtidarların bağlıdır?

- Başlıca səbəbi hakimiyyətdir. Hakimiyyətin verdiyi imkanlar, istər inzibati resurslar olsun, insan maliyyə, güc, real güc resursları, qeyri-qanuni qüvvələri olsun, bunlar çoxdur. Cəmiyyətə müxalifətdən daha çox vermə imkanı var. Hakimiyyətin vəzifə, vermək imkanları var, pul ver-

mək, iş qurmaları üçün şərait yaratmaq imkanları var. Bunların heç biri müxalifətdə yoxdur. Belə avtoritar cəmiyyətlərdə müxalifət ancaq mənəvi güc olaraq alternativ yarada bilər. Bu keçən 23 ildən artıq müddət ərzində Azərbaycan müxalifətini təmsil edən siyasi qüvvələr, demək olar, eynidir. O qüvvələr nə təbəşinə, nə də birləşərək bu günə qədər real nəticə ortaya qoya bilməyib. Birinci səbəb hakimiyyətin repressiv siyasəti, ikinci səbəbi müxalifətin ortaya real nəticə qoymamasıdır. Səbəbi nə olursa olsun, real nəticə qoya bilməməsidir. Müxalifət bu səbəbdən gətdikcə zəifləyib, sıraları seyrəlməyə başlayıb, bölünmələr, alternativ partiyalar, satın alınmalar, siyasi partiyaların yönətim qurumunun rəhbərliyinin ələ keçirilməsi, daxili intriqaqlar, bir tərəfdən maliyyə mənbələrinin kəsilməsi, informasiya resurslarının sıradan çıxarılması baş verib. Müxalifət 2003-cü ildən sonra bu günə qədər çıxdı. Artıq cəmiyyət bu siyasi qüvvələrin proseslərə təsir imkanlarının olduğunu düşünür və onlara maraq göstərmir.

- Ölkə iqtisadiyyatının ciddi problemləri var və artmaqdadır. Hökumətin problemlərə yanaşması necədir? Atılan addımlar problemləri həll edəcəkmi?

- Xeyr. Mənim fikrimcə, Azərbaycan hakimiyyətində sistem böhranı yaşanır. Sistem böhranı ötən ildən, 21 fevral 2015-ci il devalvasiyasından sonra ortaya çıxdı. Beynəlxalq

dövlət başçısı dedi ki, biz böhranı 2030-cu illərdə gözləyirdik. Amma 2015-ci ildə baş verdi. Deməli, bir neçə ay irəlini görə bilməyiblər. Artıq Ukrayna krizisi başlayanda, Azərbaycan hakimiyyəti anlamalı idi ki, neft dövrü bitdi. Dərhal təxirəsalınmaz çox ciddi addımlar atılmalı idi. Çünki iqtisadi, sosial sferada islahat aparılmasa, iqtisadi baxımdan ölkə güclənməyə, digər sahələrin inkişafı da mümkün olmayacaq. Nə ölkənin müdafiə qabiliyyəti, nə sənayeləşməsi mümkün olacaq. Nə də sosial problemlərin həlli qeyri-mümkün olur. Dollar hesabı ilə ümumdaxili məhsul iki dəfə azalıb. Ekspertlərin hesablamalarına görə, gələn ilin

ləti, cəmiyyəti, yaxud iqtisadiyyatı böhran halına salırsa, onun özünü dəyişmədən yaratdığı bu vəziyyətdən çıxmaq qeyri-mümkündür. Təsəvvür edin, ölkədə böhran yaranıb, böhran yaradan komanda ortadadır. Amma həmin komanda çalışır, komanda belə dəyişməyib. Ölkədə yeni fikirlər, iqtisadiyyata yeni baxışı olan yeni komanda təşkil olunmalıdır. Yeni komanda yeni proqramla, antiböhran proqramı ilə gəlməli idi. Artıq ölkəni maliyyə iqtisadi böhrandan çıxaracaq bir proqram olmalı idi. Parlament dəstəyi aldıqdan sonra da işə başlamalı idi. Proqram da elmi əsaslı, dünya təcrübəsini nəzərə alan proqram olmalı idi. O zaman müəyyən bir inandırıcılıq ola bilərdi. O zaman ölkədə artıq çox ciddi, dərin, demokratik istəhatlər başlamalı idi. Hər bir dəyişiklik islahat deyil. Geriyə getmək də dəyişiklikdir, amma ona proqram yox, repress deyirlər. Bu komanda qaldıqda, cəmiyyəti ancaq geri götürə bilər. Repress

dərinləşə bilər. Dəyişiklik olacaq, amma irəliyə olmayacaq. Yeni komanda lazımdır, struktur dəyişiklikləri olmalıdır. Ölkə iqtisadiyyatının strukturu dəyişməlidir. Qeyri-neft sektoru və xidmət sahələri inkişaf etdirilməlidir. Real sektor inkişaf etdirilməlidir. Müasir dövrdə inkişaf demokratiyadan keçir. Müasir dövlət demokratikləşmiş, sənayelənmiş dövlətdir.

- Referendumdan sonra ölkədə islahatların olacağı vədi var idi. Bildirirdi ki, referendumdan dərhal sonra islahatlara start verəcək. Niyə islahatlar görünmür?

- Mənim islahatla bağlı gözləntim yoxdur. Bu gözləntilər fevral devalvasiyasından bir neçə ay sonra bitdi. İslahat adına müəyyən addımlar atıldı, qısa zamandan sonra geri oxundu. Yeni dövlət başçısı belə, öz istədiklərini edə bilmir. Bu komanda dəyişilməyincə, islahatçı bir komanda gəlməyincə Azərbaycanda hər hansı inkişaf istiqamətində dəyişikliyin olacağını gözləmirəm. Komandanın dəyişilməsi də çox çətindir. Çünki Rusiya Azərbaycanda çox güclüdür, "beşinci kolon" çox güclüdür. Dövlət siyasətinə birbaşa təsir edirlər. Azərbaycanda islahatların aparılmasına, hətta dövlət başçısına da istəsə belə, imkan verməyəcəklər. O gücdədirlər. Bir yol var ancaq. Dövlət başçısı siyasi iradə nümayiş etdirib Azərbaycanda yerdə qalan demokratik qüvvələrə açıq dialoqa getməlidir. Hətta gələcək komandada heç bir müxalifət üzvü olmaya da bilər. Demokratik qüvvələrdən edəcəyi dəyişiklikləri dəstəkləmək haqqında vəd ala bilər. Azərbaycan cəmiyyəti ilə dövlət başçısı anlaşmalıdır. Bu razılaşmadan sonra dəyişikliyə cəhd edə bilər. Çünki qarşısında Rusiyanı, İranı görəəcək.

□ RÖYA RƏFİYEVA
Foto müəllifidir

"Dövlət başçısı qarşısında Rusiyanı, İranı görəəcək, əgər..."

Bankda baş verənlər, sonra Rəbiyə Nazirliyindəki həbslər, prosesin inkişaf edərək Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinə keçməsi göstərdi ki, Azərbaycanda təkcə maliyyə-iqtisadi böhran yox, həm də idarəçilik böhranı yaşanır. Bir ölkənin milli təhlükəsizliyinə daxil olan əsas qurumu bu qədər cinayətin içindədirsə, bu qədər şüurlu şəkildə təşkil olunmuş cinayət fəaliyyəti ilə məşğuldursa, bu cəmiyyətin təhlükəsizliyindən söhbət gedə bilməz. Ərazisinin bir hissəsi işğal olunan, müharibə şəraitində olan bir dövlətdən söhbət gedir. Ölkəyə uzun illər neftdən böyük gəlirlər daxil oldu, bundan rəşional istifadə olunmadı. Bu proses inkişaf etdi və dünya bazarında neftin qiymətinin kəskin düşməsi ilə vəziyyət dəyişdi. Neftin ucuzlaşması geopolitik siyasi amillə bağlıdır, Rusiya faktoru ilə bağlı məsələdir. Rusiyaya qarşı vaxtilə SSRİ-ni dağıtmağa yönəlmiş strategiyadır. Bir müddət əvvəl Azərbaycanın

fevral ayından sonra artıq bu resurslar da tükənəcək, inzibati yollarla manatın kursunu saxlamaq mümkün olmayacaq. Dollar 3-4 manata qalxacaq, bunu hətta hakimiyyət ekspertləri də deyirlər. Digər tərəfdən, inflyasiyanı saxlamaq mümkün olmayacaq.

Bu gün Azərbaycanda paradoksal vəziyyətdir. Dəyişiklik edəcək qüvvələr hamısı sıradan çıxarılib. Yeni qüvvə də meydana çıxmıyab. Dinc demokratik dəyişikliklərin hərkətverici qüvvəsi milli burjuaziya, orta sinifdir. Bu gün Azərbaycanda nə milli burjuaziya var, nə orta sinif. Ona görə Azərbaycanda ağırlaşmalar olan ictimai-siyasi proses gedir.

- Ölkədə qeyri-neft sektorunun inkişafı barədə danışılır. Mümkün olacaqmı? Kənd təsərrüfatının müxtəlif sahələrinin inkişaf etdirilməsi üçün gözləntisi var cəhdlər var.

- Dünya təcrübəsi göstərir ki, əgər bir siyasi komanda döv-

Daxili İşlər Nazirliyinin keçmiş polkovniki, çoxsaylı sifarişli qətlər, adam oğurluqları, quldurluq kimi cinayətlər törətmiş dəstənin başçısı Hacı Məmmədovun harada olduğu bilinmir. Onun son günlərə qədər saxlanıldığı yer Penitensiar Xidmətin əsasən vərəm xəstəliyinə yoluxmuş məhbuslar üçün nəzərdə tutulan 3 saylı cəzaçəkmə müəssisəsi ("tubzon") idi. Hacı Məmmədov "tubzon" a 11 ildən çox saxlanıldığı indiki Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin (keçmiş MTN) istintaq təcridxanasından köçürülüb.

Məlumdur ki, ötən 11 il ərzində beynəlxalq təşkilatlar, yerli hüquq müdafiəçiləri, vəkillər Hacı Məmmədovun MTN təcridxanasında saxlanılmasının qanunazidd olduğunu bəyan edib onun ömürlük həbsə məhkum olunmuş şəxs kimi Qobustan həbsxanasına köçürülməsini tələb ediblər. Eldar Mahmudov isə nazir olduğu illər ərzində Hacı Məmmədovun MTN təcridxanasından köçürülməsinə imkan vermir.

H.Məmmədovun özü də MTN təcridxanasından köçürülməsini ara-sıra tələb edirdi. Məsələn, 2011-ci ilin sentyabrında o, anası vasitəsi ilə qəzetimizə müraciət etmişdi. Həmin müraciət qəzetimizin həmin il sentyabrın 17-də dərc olunan sayında "Hacı Məmmədov MTN-dən çıxmaq istəyir" http://musavat.com/news/olke/haci-memmedov-mtn-den-cixmaq-isteyir_108331.html

sərlövəsi altında dərc olunmuşdu.

Ötən ilin oktyabrında MTN-də başlanan təmizləmələr, E.Mahmudovun postunu itirməsi Hacı Məmmədovun,

Hacı Məmmədov

"tubzon" dan yoxa çıxıb

Dəstə başçısının harada olduğu bilinmir, onun həftə başqa ad altında ölkədən çıxarıldığı haqda da şayiələr dolaşır

Hacı Məmmədov

nəhayət ki, MTN-dən köçürülməsini mümkün etdi. Hacı Məmmədov vəkil vasitəsi ilə bəyan etdi ki, 11 il ərzində Eldar Mahmudovun təzyiqi altında saxlanılıb, bir sıra şəxslərin əleyhinə yalan ifadələr verməyə məcbur edilib. O, Ali Məhkəməyə müraciət edərək işi üzrə yeni araşdırmaların aparılmasını tələb edirdi. Ali Məhkəmə onun bu istəyinə "yox" dedi...

Hacı Məmmədovu MTN təcridxanasından çıxardılar, amma onun Qobustan qapalı həbsxanasına köçürülməsi yəni də baş tutmadı. Hacı Məmmədovu "tubzon" a köçürdülər.

Həbsdə olduğu illər ərzində Hacı Məmmədovun yaxınları onun ən müxtəlif xəstəliklərdən əziyyət çəkdiyini bildirmişdilər. Amma bu xəstəliklər sırasında vərəm xəstəliyi yox idi. Bu baxımdan H.Məmmədov "tubzon" a köçürülərkən əsaslı şübhələr yaranmışdı. Vərəm olmayan bir məhkumu həmin müəssisəyə köçürmək kimə və niyə lazımdır?

Bu köçürülmə Hacı Məmmədovun növbəti dəfə cəmiyyətə gizlədilməsinə, həqiqətləri söyləməsinin qarşısının alınmasına xidmət etmir ki?

"Tubzon" məhkumların vərəmdən müalicə müəssisəsi olmaqla yanaşı işgəncə məkanı kimi də ad çıxarıb. Adətən türmələrdəki qiyamlardan sonra "sözəbaxmaz" məhkumları ora köçürürlər. "Tubzon" a sağlam gedən məhkum oradan xəstəhal, anqlamış, taqətsiz şəkildə digər "zon" a göndərilir. "Tubzon" həm də qapalı rejiminə görə ad çıxarıb. Oradan "çöl" e məlumat ötürmək də çox vaxt mümkün olmur. Hacı Məmmədovun belə bir rejimli müəssisəyə köçürülməsi və oradan yoxa çıxması təsadüfi ola bilərmi?

Belə xəbərlər də dolaşır ki, Hacı Məmmədov bir müddət əvvəl "tubzon" dan naməlum istiqamətə aparılıb. Onun inandırıcı olmasa da, başqa ad-soyadla ölkədən çıxarılması da gələn xəbərlər sırasındadır.

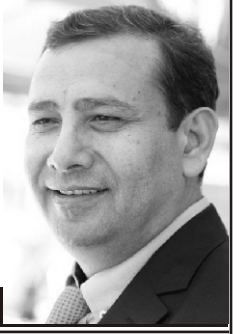
Xatırladaq ki, Hacı Məmmədovun dəstəsi Beynəlxalq Bankın keçmiş prezidenti Cahangir Hacıyevin həyat yoldaşını oğurladıqdan sonra 2005-ci ilin martında həbs olunub. Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə Məhkəmə adam oğurluğu və bir sıra qətlərdə təqsirləndirilən Daxili İşlər Nazirliyi Baş Cinayət Axtarış İdarəsinin keçmiş baş əməliyyat müvəkkili Hacı Məmmədov və digər 26 nəfər barədə hökmü 2007-ci il yanvarın 19-da çıxarıb.

Məhkəmənin qərarına əsasən, Hacı Məmmədov, onun keçmiş şöbə müdiri Kamil Sədrəddinov, nazirliyin Baş Cinayət Axtarış İdarəsinin keçmiş rəisi Zakir Nəsirov və digər 7 nəfər ömürlük həbs cəzasına məhkum ediliblər. Hacı Məmmədov istisna olmaqla digərləri Qobustandakı qapalı həbsxanaya köçürülüb.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

Kütləvi etirazlardan daha dağıdıcı amil - kütləvi itaət

Xalid KAZIMLI

1981 -ci ilin martında bir ruhi xəstə ABS-in yeni seçilmiş, vəzifə başında hələ 100 gününü tamam olmamış prezidenti Ronald Reyqanın həyatına uğursuz sui-qəsd cəhdi edərək, onu ağır yaraladıqdan sonra bir amerikalı karikaturacı-rəssam maraqlı bir karikatura çəkmişdi və bu əsər dünyaya yayılmışdı.

Əsərdə ABŞ prezidentlərindən Con Kennedinin, Riçard Niksonun, Cimmi Karterin əksləri "əvvəl" (before) və "sonra" (after) stilində verilmişdi. Birinci şəkildə adları çəkilən şəxslərin sifəti gülümsəyən çöhrə ilə, ikincidə isə ağlar gündə təsvir edilmişdi. Müəllif ona işarə edirdi ki, bu prezidentlər vəzifəyə böyük coşquyla, entuziazmla, gülə-gülə gəlirlər, amma bu üçünün sonu ağlamlı qurtarıb - biri öldürülüb, biri impichment edilib, digəri isə ikinci dəfə namizəd olsa da, bibrənci məğlubiyyətə uğrayıb.

Karikaturada yalnız Reyqanın bircə əksi vardı və o, "Before" deydi, "afteri" yox idi. Amma Reyqan burada, "əvvəl" də ağlar gündə verilmişdi. Müəllif onun güllələnməsinə işarə edərək demək istəyirdi ki, cənab Reyqanın sifəti ağlamlı oldu, görəsən, sonu necə olacaq.

Üstündən 8 il keçəndən sonra məlum oldu ki, Ronald Reyqan ABŞ tarixinin ən parlaq, ən bacarıqlı, ən uğurlu prezidentlərindən biridir. Onun vaxtında ABŞ-ın əzəli və azman rəqibi SSRİ dağıldı, ABŞ iqtisadiyyatında böyük sıçrayış yaşandı, ölkə dünya hegemonluğunu ələ aldı.

İndi yeni seçilmiş Trampın əvvəli ağlar gündədir. Adam o qədər seçici səsi (548-dən 290) toplayıb, ancaq Nümayəndələr Məclisinin qurultayında prezident seçilə bilməsi məsələsi çək-çevir mövzusunda, üstəlik, ölkə boyunca ona qarşı gündən-günə kütləviləşən etiraz aksiyaları keçirilir.

Milyonlarla amerikalı hələ bir gün belə olsun prezident kürsüsündə əyləşməmiş, prezident olaraq bir qərar belə verməmiş adamın seçildiyi postdan imtinasını tələb edir. ABŞ tarixində belə şey olmamışdır.

Hazırda bir çoxları bunu ABŞ seçki sisteminin qüsuru, ABŞ demokratiyasının iflasi sayırlar. Amma elə deyil.

Trampa qarşı etiraz ABŞ cəmiyyətinin iradəsinin göstəricisidir. Çünki Donald Tramp seçiqabağı çıxışlarında indiyədək heç bir şanslı namizədin etmədiyi qədər irqçi, şovinist, avantsürsit çıxışlar edib və ABŞ əhalisinin mühüm bir hissəsini əndişələndirib.

Milyonlarla insan onun zaman keçdikcə Avropanı qan okeanına çevirən Adolf Hitlerə çevriləcəyindən qorxur və indidən etiraz edir. Məsələ odur ki, bu tipli insanlar xalqdan böyük dəstək, sözsüz itaət gördükdə əndazələrindən çıxırlar və onlarda diktatorluq ambisiyaları baş qaldıraraq güclənir, geridönməz xarakter alır.

Düzdür, indiki şərtlərlə ABŞ-da bu mümkün görünmür, ona görə ki, bu ölkədə prezidentin səlahiyyətləri bəlli bir çərçivədə məhdudlaşdırılıb, ancaq elə o vaxt Hitlerin də, Mussolinin də səlahiyyətləri məhdud bir çərçivədə olub, amma onlar xalqın kütləvi dəstəyini hiss etdikcə, xalqa dayanaraq bütün siyasi rəqiblərini məhv edib, maneələri aradan qaldırıblar və hüduzsuz səlahiyyətlərə malik diktatora çevriləblər.

Bu baxımdan hazırda ABŞ-da kütləviləşən etiraz aksiyalarını dövlətin süqutunun başlanğıcı kimi qiymətləndirənlər yanılır. Əksinə olsaydı, xalq demokratik yolla prezident seçilmiş şəxsin diktatorsayağı açıqlamalarına, davranışlarına tablaşırdı, onda süqutun başlanğıcından danışmaq olardı.

1985-91-ci illər arasında SSRİ-nin dağılmasına səbəb olan əsas amillərdən biri də birinci şəxs faktoru ilə bağlıdır. Çoxları "SSRİ-ni Qorbaçov dağıtdı" deyirlər ha, bax, o məsələ. Amma SSRİ-ni Qorbaçov dağıtdı, dövləti Kremlə, Siyasi Büroya, Qorbaçova sözsüz itaət göstərilməsi dağıtdı. Qorbaçovun vaxtında SSRİ rəhbərliyi ard-arda məşum səhvlər buraxırdı, amma ona rus xalqı tərəfindən kütləvi şəkildə etiraz edən yox idi, müttəfiq respublikalarda (Qazaxıstan, Gürcüstan, Azərbaycan, Litva) etiraz edənləri isə gülləbaran edib qırırdılar. Nəticədə Qorbaçov və onun silahdaşları ölkəni uçurumun kənarına gətirdilər. Lap axırda, 1991-ci ilin avqustunda Kremlin sahiblərindən bir çoxu ayılaraq SSRİ-nin dağılmasının qarşısını almaq istəyəndə, iflasa uğradılar, dünya tarixinin ən böyük və ən qəddar imperiyasını tamam-kamal batırdılar.

Ancaq ABŞ xalqı bəri başdan etiraz edir, ölkənin uçurumun kənarına aparılmasının qarşısını indidən almaq istəyir.

Bu cür iradəli, düşüncəli millətin beli yerə gəlməz. Onda özünüqoruma instinkti və institutları çox güclüdür və belə görünür ki, həmin mexanizm artıq işə düşüb.

Azərbaycanda Diaspor Komitəsi ləğv oluna bilər

Elxan Şahinoğlu: "Diaspor Komitəsi XİN-in tərkibində fəaliyyət göstərsə, daha yaxşı olar"

Bu günlərdə Gürcüstanda Diaspor İşləri üzrə Dövlət Nazirliyi ləğv edilib, onun funksiyası isə Xarici İşlər Nazirliyinin səlahiyyətlərinə daxil edilib. Azərbaycan da 2008-ci ildən Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi fəaliyyət göstərir. Qurum 2002-ci ildə fəaliyyətə başlayan Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin nəzdində yaradılıb. Maraqlıdır, qonşu Gürcüstanda olduğu kimi, Azərbaycanda da Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi Xarici İşlər Nazirliyinin tərkibinə qatıla bilərmi? İndiki halda bu dəyişiklik zəruridirmi?

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlunun sözlərinə görə, bu, Azərbaycandakı iqtisadi vəziyyətdən asılıdır: "Əgər konstitusiyaya dəyişikliklərdən sonra ölkədə islahatlar nəzərdə tutulubsa, postneft dövrünə qədəm qoyduğumuza görə dövlətin xərcləmələrinə diqqət yetirməyin lazım olduğu vurğulanarsa, düşünürəm mümkündür ki, Gürcüstanda olduğu kimi bizdə də Diaspor Komitəsi Xarici İşlər Nazirliyinin tərkibinə keçsin. Çünki gələn xəbərlərə görə, əslində konstitusiyaya dəyişikliklərdən sonra Nazirlər Kabinetinin özündə də ciddi ixtisarlər

nəzərdə tutulur, o cümlədən müəyyən komitələrin ləğv olunması, digərlərin birləşdirilməsi və sairə. Belə olan halda Diaspor Komitəsinin də nazirliyin tərkibində fəaliyyət göstərməsi mümkündür. Doğrudur, Diaspor Komitəsinin hədəfləri böyükdür. Çünki biz tək Ermənistanla savaşıyıq, həm də qarşımızda güclü erməni lobbisi var. Məhz erməni lobbisinin fəaliyyəti nəticəsində 90-cı illərdə biz informasiya blokadasına alınanda Dağlıq Qarabağ məsələsində Qərbin böyük əksəriyyəti Ermənistanı dəstək verirdi. Yəni nəcə olaraq bu blokadanı yarmağa müvəffəq olmuşuq. Yəni

Elxan Şahinoğlu

qarşımızda belə bir güclü lobi var və diaspor məhz ona görə yaradıldı ki, erməni lobbisi ilə mübarizə aparaq, ikincisi isə xaricdə yaşayan azərbaycanlıları təşkilatlandırma bilsin. Doğrudur, şəxsən mənəm özümün də diasporun fəaliyyətinə tənqidi münasibətim var. Amma hər halda komitə fəaliyyət göstərdiyi müddətdə müəyyən işlər də görüb. Pis-yaxşı Qərb, Avropa ölkələrində Azərbaycanın dias-

por təşkilatları yaranıb, onlara müəyyən maliyyə dəstəyi verilib. Hər zaman uğurlu nəticə əldə etməsək də, hər halda diasporanın fəaliyyəti üzde olub. Bu baxımdan bəli, əslində diaspora komitəsinin fəaliyyətinə ehtiyac var. Amma görünəni odur ki, iqtisadi vəziyyətdə problemlər yaranarsa, komitənin Xarici İşlər Nazirliyinə birləşdirilməsi aktuallaşa bilər. Burda bir problem görmürəm. Çünki onsuz da xarici ölkələrdəki səfirliklərimizdə bir və ya bir neçə diplomat məhz diaspor məsələləri ilə məşğuldur. Və onlar onsuz da öz fəaliyyətlərinə davam edəcəklər. Diaspor Komitəsi nazirliyin tərkibində fəaliyyət göstərsə, bəlkə də, bu, diaspor işindəki fəaliyyətin bir əldə cəmləşməsinə səbəb ola bilər. Bu zaman nəticələr daha uğurlu ola bilər".

Politoloqa görə, həm Xarici İşlər Nazirliyi, həm də diaspor qurumu əslində eyni işi görür: "Nazirliyin də işi ondan ibarət olmalıdır ki, bəli, həm Azərbaycanı dünya ölkələrində təmsil etsin, onun haqqındakı həqiqətləri dünya ölkələrinə çatdırsın, oradakı azərbaycanlıları bu işlərdə fəal olmağa sövq etsin. Bunu əslində nazirliyin nəzdində də etmək mümkündür. Yeter ki, buna həvəs, maliyyə olsun və maliyyə düzgün istiqamətdə xərclənsin. Belə olan halda mən heç bir qəbahət görmürəm ki, Diaspor Komitəsi nazirliyin nəzdində fəaliyyət göstərsin".

□ XALIDƏ

Trampın ilk səfər etdiyi müsəlman ölkə Türkiyə ola bilər

Qabil Hüseyinli: "Türkiyənin xeyrinə çox şey dəyişəcək, əgər..."

Donald Tramp

Donald Trampın ABŞ prezidenti kimi müsəlman ölkələri sırasında ilk xarici səfərini hansı ölkəyə edəcəyi barədə müxtəlif rəylər, proqnozlar verilir. Eyni zamanda ABŞ-Türkiyə münasibətlərinin Donald Trampın prezidentliyi dövründə necə olacağı, Barak Obama dövründən nə ilə fərqlənəcəyi də maraqlıdır.

D.Trampın ilk 100 günü ərzində görəcəyi işləri sırasında isə qeyd olunub ki, Ağ Evin əməkdaşlarının başqa dövlətlərin maraqları üçün lobbicilik fəaliyyəti ilə məşğul olmalarına ömürlük qadağa qoyulmalıdır. Ağ Evin və Konqresin istefaya çıxan əməkdaşlarının beş il ərzində lobbicilik fəaliyyəti ilə məşğul olmasına, Ağ Evin əməkdaşlarının başqa dövlətlərin maraqları üçün lobbicilik fəaliyyəti ilə məşğul olmalarına ömürlük qadağa qoyulmalıdır.

Politoloq Qabil Hüseyinli "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bildirdi ki, Donald Trampın ilk səfər edəcəyi müsəlman ölkəsinin Türkiyə olacağı ehtimalı var: "Seçiləndən sonra Trampın verdiyi açıqlamalar, Ərdoğanla telefon danışığı göstərir ki, o, Türkiyəyə önəm verir. Yaxın Şərqi siyasətində ABŞ maraqlarının reallaşdırılması üçün Türkiyəni əsas dövlətdən biri sayır. Son zamanlar ABŞ-la Türkiyə arasında münasibətlər soyuduğundan NATO üzvü bir ölkə kimi, həm də Yaxın Şərqi və müsəlman dünyasının bir çox sahələr üzrə lider ölkəsi kimi Tramp ilk səfərini Türkiyəyə edə bilər. Əgər Amerika strateqləri, eləcə də Trampın ətrafındakı müşavirləri düzgün təhlil aparıb bölgədə ABŞ maraqlarının təmin edilməsi üçün kiminlə ittifaqa gəlməyin mümkünlüyünü dəqiq müəyyənləşdirsələr, mənəcə, bu məsələdə Türkiyə ön plana çıxar. Türkiyənin geostrateji əhəmiyyəti durmadan artır. Bu nöqtəyi-nəzərdən Tramp Türkiyəyə gəlsə o, həm bölgədə vəziyyətin sabitləşməsi baxımından, həm də bütün müsəlman dünyasında ABŞ-ın reytinginin qalxması baxımından mühüm əhəmiyyətə malik ola bilər".

Ekspert qeyd etdi ki, həm Obama, həm də Hillari Klinton Türkiyəyə soyuq münasibət bəsləyir: "Xüsusilə Klinton Türkiyəyə sərt, kürdlərə isə isti mövqeyi ilə seçilirdi, Klintonun erməni lobbisi ilə də yaxın əlaqələri bellidir. Trampa isə bunları aid etmək üçün hələ ki əsaslar yoxdur. Bu baxımdan da Trampın prezidentliyi dövründə Türkiyə ilə yaxınlaşma müşahidə ediləcəyi ehtimalı var. Tramp qeyd edir ki, konqresmenlər, senatorlar istefaya çıxdıqdan sonra minimum 5 il, Ağ Evdə çalışmış məmurlar isə ömürlük lobbiciliklə məşğul ola bilməzlər. Bunlar əlbəttə ki, Türkiyənin yararınadır. Çünki Amerikada xeyli erməni milyonerlər var və onlar həm pullarından, həm də siyasi əlaqələrindən istifadə edərək indiyədək gah yəhudi lobbisi ilə, gah yunan lobbisi ilə iş qurublar, Amerikanın bir çox istifadə olunan siyasətini ələ alıblar və ABŞ-da güclü bir lobbicilik qurublar. Bu şəbəkə daim Türkiyəyə qarşı iş aparır. İndi əgər Tramp dediyinə əməl eləsə, erməni lobbisi şəbəkəsini qırmaq mümkündür. Ümumiyyətlə, bu lobbicilik fəaliyyəti dünyanın ən murdar peşələrindən biridir. Haqqı-ədələti deyil, kim pul verirsə onu müdafiə etmək kimi bir fəaliyyətin yayılması dünyanın demokratiya cəbhəxanası hesab edilən ABŞ-ın başucalıdır deyil, onun ən ciddi nöqsanlarından biridir. Tramp vəd verib ki, bu yaranı sağaldacaq. Lobbicilik fəaliyyət növünə qadağalar qoyacaq. Əgər bu, baş verəcəksə Türkiyənin xeyrinə çox şeylər dəyişəcək, ermənilərin isə əlindən çox ciddi bir silah çıxmış olacaq. Bu, bizim üçün də əlverişli olan siyasi mühit yaranması demək olacaq. Trampın ermənilərə bağlılığı olmayıb. Seçki kampaniyası dövründə də ermənilər Klintonu işləyirdilər. Ermənilər əmin idilər ki, xanım Klinton seçiləcək. Ona görə də Klintonun seçki kampaniyasına ciddi maliyyə yardımı göstərdilər və seçki kampaniyasının fəalları idilər. Kürd məsələsində də Tramp Klintondan fərqli olaraq Türkiyənin maraqları əleyhinə olan mövqedə deyil. PKK-nı onsuz da ABŞ terror təşkilatı elan edib, bu münasibət Trampın dövründə də qalacaq. Obama hökuməti PKK ilə birlikdə hərəkət edən Suriyadakı kürd silahlı qruplarını qınaq obyektinə çevirmir, əksinə, onları silahlı təchiz edir. Məndə ümid var ki, Trampın simasında ABŞ Türkiyə ilə əlaqələri istiləşdirdikdən sonra bu məsələyə münasibətdə də Amerikanın siyasətində dəyişikliklər ola bilər".

□ Etibar SEYİDAĞA

Ötən həftə Ermənistanın ictimai xadimlərinin Bakıya səfərləri və Azərbaycanda həqiqətləri dilə gətirmələri, Xocalı qurbanlarının xatirəsinə ucaldılmış "Ana harayı" abidəsini ziyarət etmələri ilə əlamətdar oldu. Vahe Avetyan, Suzanna Çağınyan və Vaan Martirosyanın Azərbaycan səfəri gündəmin əsas mövzularından biri oldu.

Azərbaycanın ictimai xadimlərinin də hər hansı bir tədbir çərçivəsində Ermənistanı dəvət olunarlarsa, orada Azərbaycan həqiqətlərindən danışmaq üçün təcavüzkar ölkəyə gedib-gətməmələri ilə bağlı onlardan mövqə aldıq.

Yazıçı-publisist Mehriban Vəzir bir qədər tərəddüdü danışdı: "Çox maraqlı sualdır. Sizin sualınızın müstəvisində qəlbimə boylanıram, fikirlərimə nəzər salıram ki, görəsən mən İrəvana gedə bilərəmmi? Düşünürəm ki, getmərim. Çünki şəxsən mənim yaralarım hələ qan verir. Bu vəziyyətdə o insanların içərisinə gedib, üzlərinə gülmək mənim üçün çox çətin olar. Amma həqiqətləri demək üçün insanlar kürsülərdən istifadə etməlidirlər. Mən eləmirəm, bunu kimlərsə etməlidir. Hüquq müdafiəçilərdən kimlərsə bunu edə bilərlər. Hər addımın özünün yaxşı və pis tərəfləri var. Bunları tərtibə qoymaq lazımdır, milli mənafeyi istəyir, kürsülərdən danışmaq bizə nəyi verir? Amma hansısa bir oyunlar altında bunu qurmaq, bunun üçün yeni bir mərhələyə addımlamaq burada varsa, sonradan peşmanlıqları çəkməyə imkan verən insanlarla salamlaşma bilmərəm. Kimsə bunu edərsə, ona da anlayışla yanaşaram".

Azərbaycanın ictimai xadimləri də Ermənistanı gedərməmi?

Mehriban Vəzir: "Hər addımın yaxşı və pis tərəfləri var"

Hüquq müdafiəçisi Səidə Qocamanlı ermənilərin Bakıya gəlişini təqdir etdiyini qeyd etdi: "Nə zamansa Qafqazda sülh yaranmalıdır. Əgər bu insanlar öz xoşları ilə Azərbaycana gəlmək istəyiblərsə, bizim ən ağır faciələrimizdən olan Xocalı qurbanlarının abidəsinin önündə baş əyib, üzr istəyiblərsə, bunu əlbəttə ki, qiymətləndirmək lazımdır. Çox istərdim ki, Ermənistanı bir çox ziyalılar bunu anlasınlar. Hər halda sülh olmalıdır və bunsuz yaşamaq mümkün olmur. Onlar ilk qaranlıqlar oldular ki, sülh haqqında danışdılar. Ermənistanı gedib-gətməyəcəyimi bağlı suala cavab verməyə çətinlik çəkirəm. İndiyədək mənə dəvət gəlməyib. Bu dəvət olsa belə, açıqı ona hazır olub-olmadığımı bilmərəm. Zəbt edilmiş torpaqların bir parçası ana vətənim olan Şuşadır. Orada bizim evimiz, qəbirimiz qalıb. Təbii ki, lazım bilinirsə, bu addımı atmağa hazırım. Amma bu gün özümü ona hazır hiss etmirəm. İçimdə acım çoxdur. Vətən, sülh uğrunda bu addımı atmağa dəyər. Amma öz daxilimdə niyə də yalan danışım, özümü hazır hiss etmirəm. Gədənlər getsinlər, amma effekt olsun. İndiyə qədər çox adam ora gedib. Qayıtdıqdan sonra cəmiyyətin qınaqları ilə qarşılananlar çox olub. Amma bu gedişlə indiyə qədər heç nə dəyişməyib. Ona görə də, bu o qədər incə məsələdir ki, buna birmənalı baxmaq olmaz. Ermənilərlə söhbət etmək çox çətin-dir. Onlar bura gələndə dövlət

Səidə Qocamanlı: "Lazım bilinirsə, bu addımı atmağa hazırım"

səviyyəsində yüksək qiymət verildi, sözlərini deməyə geniş imkanlar yaradıldı. Öz qonaqpərvərliyimizi bir daha göstərə bildik. Gələcəkdə necə olacaq zaman göstərəcək. Bir daha deyirəm ki, lazım bilinirsə gedərim - baxmayaraq ki, onlarla bir sıra tədbirlər çərçivəsində müxtəlif ölkələrdə görüşmüşəm. Bəzi məqamlar var ki, onları açıqlaya bilmərəm, çünki mənim üçün çox ağırlı idi".

Mirvari Qəhrəmanlı: "Heç zaman getmərim"

Daha bir hüquq müdafiəçisi Mirvari Qəhrəmanlı da qəti şəkildə Ermənistanı getməyəcəyini söylədi: "Heç zaman getmərim, çünki işğalçı tərəf ermənilərdir. Məhz onlar ölkəmizə gəlməli və Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırmalıdır".

□ Cavanşir ABBASLI

"Azərbaycana gələn erməniyə şillə-təpik atmaq qəhrəmanlıq deyil"

Elçin Mirzəbəyli: "Hərbçi səngərdə, jurnalist KİV-də, QHT nümayəndəsi fəaliyyət göstərdiyi sektorda üzərinə düşən vəzifəni yerinə yetirməlidir"

"Bakıya gələn hər üç erməni Sarkisyan rejiminə qarşı barışmaz mövqedə olan, Ermənistanın işğalçılıq siyasətini açıq şəkildə pisləyən, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyan, Xocalıda soyqırım faktını qəbul edən insanlardır. Ermənilərin arasında belələrinin sayı az deyil. Dünyadakı və regiondakı reallıqları, bölgənin etnik coğrafiyasını, demografik vəziyyətini bilən və bu vəziyyəti qiymətləndirməyi bacaran ermənilər işğalın onlara yaxşı heç bir şey vəd etmədiyini, bütün bunların bir sonu olacağını başa düşür və qiymətləndirirlər".

Politoloq Elçin Mirzəbəyli bu fikirləri ötən həftə Bakıya gələn və Ermənistanı ifşa bəyanatları ilə çıxış edən üç erməni fəalına bağlı "Yeni Müsavat" a danışarkən söylədi. Siyasi şərhçinin fikrincə, bu adamlar öz xalqlarının gələcəyini düşünməyi bacaran, ağıllı, soyuqqanlı insanlardır: "Onların fəaliyyətini xeyli vaxtdır ki, izləyirəm. Qənaətimə görə, onların Azərbaycana gəlişini əsaslandırmaq onların bu günə qədər nümayiş etdirdikləri mövqedir. Yeni bu adamların Azərbaycana gəlişini göyəndüşmə bir hadisə deyil və hər 3 şəxs Ermənistanı onlar kimi düşüncələrin sayının kifayət qədər çox olduğunu yaxşı bilirlər. Əks

halda belə ağır yükün və məsuliyyətin altına girməzdilər. Sankt-Peterburqda təhsil aldığımdə və ayrı-ayrı ölkələrdə keçirilən tədbirlərdə Vahe Avetyan, Vaan Martirosyan və Syuzan Çağınyan kimi düşüncən, lakin mövqə sərgiləməyə qorxan çoxsaylı erməni ilə qarşılaşmışam. Onlar həqiqəti etiraf etməyə kimsə məcbur etmədi və mənəndə heç bir əsliliklər yox idi. Mənim də Azərbaycan millətçisi olduğumu yaxşı bildirdilər. Demək istəyirəm ki, erməni fəalları Azərbaycanı gəlişini və səsləndirdikləri fikirlər məni qətiyyətlə təəccübləndirmədi".

E.Mirzəbəyli ermənilərin Bakıya gəlişində yardımçı olmuş

Elçin Mirzəbəyli

şəxslərin ünvanına səslənən ittihamları da qəbul etmədi: "Onların Azərbaycana səfərini, həmçinin onların iştirakı ilə keçirilən tədbiri təşkil edənlərin fəaliyyətini yüksək qiymətləndirirəm və təqdir edirəm. Azərbaycan torpaqlarının işğaldan azad edilməsi, bölgədə sülhün və əminamanlığın təmin olunması üçün bütün mümkün vasitələrdən istifadə etmək lazımdır. Qənaətimə görə, belə bir tədbirin təşkil

Azərbaycan tərəfinin son dövrlərdə aldığı ən uğurlu addımlardan biridir və bu fəaliyyəti yüksək peşəkarlıqla davam etdirmək lazımdır. Bu tədbirin əleyhinə çıxan və populist şüarlar səsləndirən adamları isə gerçək vətənpərvərlik anlayışını gözəndə salmamağa çağırıram. Belələri başa düşməlidir ki, onların fəaliyyəti Qarabağda, Qarabağda olan sevgini də gözəndə salır. Biz belə bəsit təfəkkürlə, şou xarakterli hərəkətlərlə, populyarlıq Qarabağı azad edə bilmərik".

Politoloq qeyd etdi ki, Azərbaycana gələn hər hansı bir erməniyə şillə-təpik atmaq qəhrəmanlıq deyil: "Biz bu günə qədər ayaq üstə tutan milli kimliyimiz və bu kimliyi təşkil edən dəyərlərimiz. Düşmənlə döyüş üçün məkən da var, imkan da. Əgər bir erməni sənin ayağına gəlib yanlış yolda olduğunu etiraf edirsə, onun hərəkətini təqdir etmək lazımdır ki, öz mövqeyini ifadə etməkdən çəkinən digərləri eyni addımları ata bilsinlər. Onlara qarşı pis münasibət isə işğalçı rejimin təbliğatına xidmət edir. 1-2 erməniyə Bakıya gəlib Ermənistanın səhv yolda olduğunu etiraf etməsi bəzələrinin dediyi kimi, şəhidlərin ruhuna sayğısızlıq deyil. Şəhidlərimizin qanını yerdə qoymamaq, Qarabağı azad etmək üçün isə hər kəs sözün yox, bacardığı işin qulpundan yapışmalıdır. Hərbçi səngərdə, jurnalist KİV-də, QHT nümayəndəsi fəaliyyət göstərdiyi sektorda... üzərinə düşən vəzifəni yerinə yetirməlidir. İş! İş! Yenə də İş!".

□ Cavid TURAN

15 noyabr Şimali Kipr Türk Respublikasının (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti) yarandığı gündür. 1974-cü ildə adada alovlanan müharibə nəticəsində Kipr iki hissəyə parçalanıb. Türk icması adanın şimalında yaratdığı dövləti 1975-ci ildən 1983-cü ilədək Kipr Türk Federativ Dövləti adlandırılıb. 1983-cü ildən etibarən isə "Yavru Vatan" adlandırılan bu ada dövləti Şimali Kipr Türk Respublikası adlanır.

Hələlik yalnız Türkiyənin rəsmən tanıdığı bu türk dövlətinin sonrakı taleyi ilə bağlı danışıqlar davam edir. Quzey Kipr Türk Cümhuriyyətinin (QKTC) Bakı təmsilçisi Ufuk Turqanerlə elə bu əlamətdar gün ərəfəsində görüşdük.

- Ufuk xanım, Bakı təmsilçisi olaraq Cümhuriyyət gününə necə hazırlanırsınız?

- Bizim üçün çox önəmli bir gündür. Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin qurulmasının 33-cü ildönümüdür. Bu ildönümü burada, Bakıda qeyd etmək, təbii ki, ayrı bir gözəllikdir. Buna görə çox məmnunam. Hazırlığımız davam edir. Hər il olduğu kimi, burada bir resepsionumuz olacaq. Dövlətli qonaqlarımız gələcək, gözəl bir axşam keçirəcəyik və Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin ildönümünü qeyd edəcəyik.

- Siz bu ilin fevralından təmsilçilikdə fəaliyyətə başlamısınız. Bu dövrlə bağlı düşüncələrinizi bilmək maraqlı olardı. Azərbaycan və Türk Kipri arasındakı əlaqələrin möhkəmləndirilməsi ilə bağlı nə kimi yeniliklər var?

- Bununla bağlı görüləsi çox işlər var. İki ölkə arasında əlaqələri daha da inkişaf etdirmək lazımdır. Bu mənada görüşdüyüm insanların hər birini qarşılıqlı əlaqələri inkişaf etdirməkdə maraqlı olduğumu gördüm. Mədəniyyət və təhsil sahəsində, vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının bir yerdə çalışması ilə bağlı düşüncələrimiz var. Bununla əlaqədar addımların atılacağına inanıram. Bu ayın sonunda turizm nazirimiz buraya gələcək, turizmçilərlə və mətbuat nümayəndələri ilə görüşəcəm. İlk gəldiyim gündən bəri sizə də söylədiyim kimi, mən buraya daha çox kiprli türklərin gəlməsini, Azərbaycanı ziyarət etməsini, yaxından tanımasını ürəkdən istəyirəm. Çünki onların burada özlərini ölkələrindekimi hiss edəcəklərinə və çox bəyənəcəyinə əminəm.

- Siz bizə ilk müsahibənizdə onu da demişdiniz ki, Kipr türklərinin Azərbaycana öz pasportları ilə gəlməsini arzulayırsınız. Bununla bağlı rəsmilərlə müzakirələriniz oldu mu?

- Təbii ki, hər təmasında bunu gündəmə gətirirəm. Bunun nümunələri var, biz ABŞ-a, İngiltərəyə, Pakistana səfirliklərdən viza əlaqələri ilə öz pasportumuzla səyahət edə bilirik. Biz buraya "can Azərbaycan deyirik", qaradaş ölkədir. Qarşdakı günlərdə bu məsələnin reallaşması üçün inşallah addımlar atılacaq.

- Kiprdən gələnlərlə bağlı dediniz. Bas, Azərbaycandan necə, Türk Kiprinə gələnlərin sayı sizi razı salır mı? Keçən turizm mövsümündəki statistika ürəkəçəndir mi?

- Burada gedən turist sayı çox yüksək deyil. Avropadan Şimali Kiprə daha çox turist gəlir.

Azərbaycandan Şimali Kiprə gələnlərin əksəriyyəti övladı universitetdə oxuyanlardır. Bunu bir az genişləndirmək lazımdır. Yeni qaradaşlarımızın sadəcə uşaqları təhsil aldığı üçün deyil, Şimali Kiprə turistik tətillərin üçün gəlməsini istədik. Çünki bizim ölkəmiz tətillə keçirmək üçün çox əlverişlidir. Sakit, uşaqlar üçün əyləncəli yerləri olan gözəl bir məkandır. Şimali Kipr ailənlə gözəl vaxt keçirə biləcəyiniz ünvandır. Nazirimizin gəlişini heyəcanla gözləyirik. Ümid edirik ki, turizmle bağlı mühüm anlaşmalar əldə olunacaq. Çünki turizm

biləcəklər. Quzey Kipr çox sakit yerdir. Tanıdığımız ailələr var, övladı orada təhsil alır, hər ay kirayə haqqı ödəməkdənsə, gedib bir binada mənzil alır.

- Qiymətlər Bakı ilə müqayisədə necədir?

- Əlinizdəki pula görə uyğun qiymətə ev ala bilərsiniz. Sadəcə, prosedura uyğun hərəkət etmək lazımdır. Əcnəbilər rahat şəkildə Şimali Kiprdə daşınmaz əmlak ala bilər. Nazirlət Kabineti qərar verir, təsdiqləyir və sənədlər doğrudursa, hər hansı problem olmur. Sizi də gözləyirik, bururun. Hətta əvvəlcə müəyyən

alandan sonra geri qayıtmır. Çünki ada dövləti olduğu üçün iş yerləri azdır. İqtisadiyyatımıza emarqolardan dolayı da özəl sektorumuz kifayət qədər genişlənmə bilmədi. Çünki istehsalçı məhsulunu sata bilmir, nəticədə bütün bunlar gənclərin xaricdə qalmasına gətirib çıxarır. Bu da yaşlı əhəlinin gənclərə nisbətə daha da artmasına səbəb olur. Əslində bu, bəzi Avropa ölkələrində də əsas problemdir. Amma bizim üçün daha çox önəmli məsələdir, çünki bir ada ölkəsiyə.

Söhbətimizi QKTC-nin ofisi-

cür gözəldir, gecə başqa cür...
- 2016-cı ildə Kipr razılaşmasının əldə olunacağına böyük ümidlər var idi. BMT təmsilçisi Türk Cümhuriyyətinin prezidenti Mustafa Akıncı ilə görüşdən sonra ümidverici bəyanatla çıxış etmişdi. Ancaq il başa çatır, amma yunan Kipri ilə türk Kipri razılaşmaya gələ bilmədi. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Hazırda danışıqlar davam edir. Bu günlərdə İsveçrədə Kiprin türk və yunan tərəfi BMT-nin vasitəçiliyi ilə bezi məsələləri masaya çıxarıb. Orada Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti və Yu-

baş-başadır. Yəqin qaradaş ölkədə yaşayanlar sizləri də rahatlıq edir.

- Təbii ki, Kipr türkləri də Türkiyədə 15 iyulda yaşanan olaylara görə çox üzüldü. Əslində bizim ürayımız Türkiyə ilə birgə döyünür. Türkiyə Cümhuriyyətinə hər hansı bir zərər gəlməsini, şübhəsiz ki, biz də istəmirik. Amma Türkiyə Cümhuriyyəti güclü bir dövlətdir. Əminəm ki, bu çətin sınaqlardan da uğurla çıxacaq, inşallah. Türkiyənin varlığı, onun qüvvətli olması Şimali Kipr üçün ən önəmli məsələlərdən biridir.

- Bu danışıqlar dövründə Yunan və Türk Kipri arasındakı sərhəd qapılarında hər hansı konfliktlər, gərginliklər yaşanır mı?

- Elədir, sərhəd qapıları var. Şəxsiyyət vəsiqəsini göstərərək qarşı tərəfə keçmək mümkündür. Kipr türkləri cənuba, Kipr yunanları isə şimala keçir. Türk Kiprinə keçənlər hər hansı problemlə rastlaşmırlar. Ancaq kiprli gənclər qarşı tərəfə keçdiyi zaman bəzi ifrat fanatiklər tərəfindən hansısa hadisələr törədilir. Təbii ki, bunları heç kim istəmir, amma yaşanır belə hallar və inkar edə bilmərik.

- Şimali Kiprlə bağlı Azərbaycana ünvanlı sözlünüz, çağırışınız varmı?

- Mən Azərbaycanı bizim qaradaş ölkəmiz olaraq görürəm. Əlaqələrin daha sıx olması, əməkdaşlıq sahələrinin daha da genişləndirilməsi ən böyük arzumdur və təbii ki, bunun üçün də çalışacağıq, ümidlərimiz bu yöndədir. Azərbaycan bizim üçün çox önəmli ölkədir. Şəxsən mən burada olmağıma görə özümü xoşbəxt hiss edirəm. İnşallah birlikdə daha gözəl günlərə qovuşacağıq.

- "Yavru Vatan"ə sonuncu dəfə nə zaman gəlmisiniz?

- Artıq zaman vaxt keçib. Avqustda qayıtdım Bakıya.

- Kiprdə olduğunuz zaman Azərbaycana üçün darıxdırıcı nə ki?

- Artıq evimiz buradadır deyə, əslində oraya turist kimi gedirik. İş gününün sonunda evə getdiyimiz zaman "ah, evimə gəldim" deyirsinizsə, deməli, artıq buradakı həyatı tam mənimsəyirsiniz. Eviniz, düzeniniz, həyatınız buradadırsa, ayrı cür düşünmək zətən, mümkündür.

- Amma eyni zamanda coşquların atası orada - Kiprdə...

- O da gedib-gəlir. Bu işin çətinliklərindən biri də budur. Amma Cümhuriyyət günü gələcək.

- Türkiyənin yeni səfiri Erkan Özoral sizə necə təsir bağışladı?

- Çox yaxşı. Əvvəllər burada çalışdığı üçün Azərbaycanı çox yaxşı tanıyır. Əminəm ki, o da çox bacarıqlı şəkildə vəzifəsinin öhdəsindən gələcək.

- Keçmiş səfir İsmayıl Alper Coşkun gedərək yarızərəfat "Ufuk xanım sizə əmanətdir" demişdi. Sonradan danışırdınız mı?

- Təbii ki, onlarla da xəbərləşirik. Amma hər şey qaydasındadır, heç bir problem yoxdur. Çünki Azərbaycan bizə doğma bir ünvandır.

Söhbətim yekununda Ufuk xanım təbrik və təşəkkürlərini çatdırır: "Mən 15 noyabr müstəqilliyimizin bərpası münasibətilə bir daha hər kəsi təbrik edirəm. İnşallah önümüzə Şimali Kipr üçün daha gözəl günlər olacaq. Bu fürsəti verdiyiniz üçün sizlərə də təşəkkür edirəm".

□ **Elsad PAŞASOY**
FOTO: "YM"

"Yavru Vatan"ın Azərbaycandan gözləntiləri nədir - təmsilçi sözü

Ufuk Turqaner: "Mən daha çox kiprli türklərin buraya gəlməsini, Azərbaycanı ziyarət etməsini, yaxından tanımasını istəyirəm"

"Biz ABŞ-a, İngiltərəyə, Pakistana səfirliklərdən viza əlaqələri ilə öz pasportumuzla səyahət edə bilirik"

və ali təhsil bizim iqtisadiyyatımız üçün çox önəmli dir.

- Şübhəsiz ki, Azərbaycan və Şimali Kipr arasında birbaşa təyyarə reyslərinin olmaması da əlaqələrə, turist sayına təsir edir, razılaşdırırsınız?

- Bəli. Bildiyiniz kimi, emarqolar səbəbindən Şimali Kiprə birbaşa uçuşlar olur, Türkiyə üzərindən uçuşlar mümkündür. Bu da təbii ki, tətillə gedən insanların tərəddüd qarşısında qoyur. Çünki xərc artır, yeni insanlar iki təyyarə ilə uçmaq məcburiyyəti qarşısında qalır. O səbəbdən hava yollarının, turizm şirkətlərinin qarşısında böyük vəzifələr dayanır. Daha uyğun qiymətlərlə, paket tətillə imkanları ilə daha çox insanların Kiprə gəlmələrinə şərait yaradacağını düşünürəm. Bizim hər büdcəyə görə gözəl otellərimiz var. Daha yüksək ulduzlu otellər də qonaqlarını gözləyir.

- Şimali Kiprdə yaşayan, orada mülk alan azərbaycanlılar necə, çoxdur mu?

- Bəli. Məni də ziyarətə gəlirlər. Hal-hazırda Şimali Kiprdə daşınmaz əmlak, mənzil alan azərbaycanlılar var. Təbii ki, bu, çox gözəldir. Çünki təqaüdə çıxandan sonra da gedib yaşaya

"Gecələr bura ayrı aləm olur"

məbləğ ödəmək şərtiylə, daha sonra bir neçə illik aylıq ödənişlə mənzil almaq mümkündür. Həm kirayə haqqı ödəməkdən azad olursunuz, həm də sonucda mənzil sizin olur.

- Bildiyimizə görə, Şimali Kiprdə əhali sayı 300 min civarındadır. Emarqolar səbəbindən ölkə xaricinə axın varmı?

- Təbii. Kipr məsələsi illərdən gündəmədir. Təəssüf ki, gənclərin bir qismi xaricdə təhsil

"Bu günlərdə İsveçrədə Kiprin türk və yunan tərəfi BMT-nin vasitəçiliyi ilə müzakirələr aparır"

nin yerləşdiyi binanın 20-ci qatında davam etdiririk. Buradan şəhər və dəniz ovuc içi kimi görünür. Ufuk xanım "Formula-1"-i elə buradan izlədik" deyir. Davam edirik:

- Ufuk xanım, asudə vaxtlarınızda Bakının hansı ünvanlarına baş çəkirsiniz? Övladlarınız harada istirahət etməyi daha çox sevirlər?

- Təbii ki, daha çox həftəsonu vaxtımız olur. Uşaqlarla birlikdə ətrafı görməyə gedirik, şəhəri dolaşırıq. Yeni həftəsonu vaxtı dəyərləndirməyə çalışırıq. Ya-

nan Kiprinin prezidentləri ilə müzakirə heyətləri, eyni zamanda BMT təmsilçiləri iştirak edir. Görüş iştirakçıları kampa griblər, xarici ələmlə əlaqələri kəsilib və ciddi müzakirələr davam edir. Hələ 2016-cı il başa çatmayıb. İstəyirik ki, xristianların yeni il tətili başlamazdan öncə nəticə əldə edək. Qarşdakı günlərdə nəyə nail olduğumu görəəcəyik. İnşallah bizim üçün xeyirli bir nəticə əldə olunur. Çünki artıq bu problemin həlli çox uzadı. Bir neçə il ki, doğulduqlarından bəri bu problemin içərisindədiklər. Nəhayət, bir həllə nail olmaq gərəkdir. İnşallah qarşımızdakı günlərdə həll yolunun tapılacağına ümid edirik.

- Türk tərəfi bu danışıqlarda hara qədər güzəştə gedə bilər?

- Təbii ki, bizim də "olmazsa, olmaz"larımız var. Bilirsiniz ki, müzakirələr asan deyil, asan olmasaydı, bu günə qədər Kipr problemi çözülmədi. Təbii ki, bizim üçün bəzi qırımları xətərlər var. Bunları prezidentimiz görüş əsnasında nəzərə çatdırır. Önəmli olan burada sağlam mövqə ilə, sakitliklə görüşləri izləməkdir. Şübhəsiz ki, Kipr Türk xalqının haqlarına hər hansı bir xələl gəlmədən bir çözümlə əldə olunmasını istəyirik.

- Hər iki xalqın 1974-cü ilə qədər olduğu kimi, yemədən federativ dövlətdə birləşərək yola birgə davam edəcəyinə inam varmı?

- Bəli. Yeni həll variantına görə iki qurucu dövlət olacaq və idarəçilik iki qurucu dövlətin əsasında aparılacaq. Ona görə də hər maddənin, hər nöqtənin üzərində həssaslıqla durmaq lazımdır və görüşmələrin uzun çəkəməsinin səbəbi həm də budur.

- Şimali Kiprin müstəqilliyinin qarantı olan Türkiyə bu günlərdə çox ağır sınaqlarla

Dövlət təminatı

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

“Ver yeyim, ört yatım, gözlə canım çıxmasın”

(ata sözü)

Prezidentin Füzuli səfərindən ortaya çıxan aqır həqiqət belə oldu ki, dövlət kəndliyə torpaq sahəsindən yanacağa, gübrədən texnikaya, puldan toxuma qədər hər şeyi verirmiş.

Axırda məhsulu bu kəndlinin əlindən tutub almayasan, nə edəsən? Hazıra nazirdirlər. İşləmək istəyirlər. Ümumiyyətlə, bizim millət düzəlen deyil. Bütün günü traktorun, pambığın, qarğıdalının kölgəsində yatırlar, gerek hökumət bunlardan ötrü əziyyət çəksin. Hələ bir topası var, gündə Azadlıq meydanına toplaşib “Bizi Qarabağa qaytarın!” adlı konsert, üzr istəyirəm, mitinq keçirirlər. Ta polis də bunları dağıtmaqdan bezibdir. Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı icmasının rəhbəri Bayram müəllim isə “Ay millət, gələn bayram Şuşadayıq, dağılşın evinizə” deməkdən yorulubdur. Hər şeyə mız qoyurlar, deyirlər Bayram müəllim “bayram” deyəndə özünü nəzərdə tutur.

Pambıq da belə oldu. Toxumdan tutmuş Kamilxan arxada qədər hər cür təchizatla təmin edilən ağ qızıl sahələrində işləməyə adam tapılmırdı, məcbur olub Göyçay xəstəxanasının həkimlərini pambıq yığmağa aparırdılar. O xəstəxananın baş həkimini də səhiyyə naziri keçən həftə işdən atdı. Bizdə əməyə, zəhmətkeşə qiymət yoxdur axı. Qədərbilməz xalqdır. Beş barmağını bala batırıb ağzlarına soxasan, yənə xeyri yoxdur, deyəcəklər Allah bilir özü nə qədər yeyir.

Yenə beynəlxalq aləmdə müsbət təsirlərimiz var, adam buna sevinir, yoxsa yaşanası həyat deyildir. Bax, dinəndə Əhəd Abiyevin Kolumbiya bayrağını qırmasını lağa qoyurdunuz, dünən Kolumbiyadan yaxşı bir xəbər gəldi: orda üsyançılarla hökumət arasında nəşə sülh müqaviləsi bağlandı. Əgər Əhəd müəllimdən qorxmasalar bu cür toparlanardılar? Vaxt gələcək Əhəd müəllimin adı Kolumbiya tarix dərslərinə “Milli birləşmə banisi” olaraq düşəcəkdir.

Ümumiyyətlə, mövzumuza dəxli olmasa da, bir elmi nəzəriyyə var ki, meymuna yazı makinası, klaviatura versən, meymun qardaşımız başlasa onu taqıldatmağa, ağzına gələn hərfləri basmağa, bu zaman təsadüfən Şekspirin “Hamlet” əsərini yazması ehtimalı vardır. Neçə milyardda birdir, ya on üstü neçədir ehtimal - dəqiq yadımda qalmayıb. Hər halda belə bir şey mümkündür, xəbəriniz olsun. Əyləncəli riyaziyyatda buna “Sonsuz meymun teoremi” adı qoyublar. Burada əsas şərt odur ki, meymunun vaxtı sonsuz olmalıdır. Yəni, sən meymunu qrafikə sox, denən sabaha qədər tiqqıldat, makinadan “Olum ya ölüm, budur əsas məsələ!” cümləsi çıxsın - belə şey olmaz. Ya meymunlar çox olmalıdır, ya da iş qrafikinə məhdudiyət qoymaq yaramaz.

Sözümün canı odur ki, kim bilir, bəlkə bir gün bizim ölkədə də nəşə alındı. Siz cəhd edin. Hərfləri bilirik, klaviaturamız var, dövlətçiliyə sədaqətçilik, vətənpərvərlik, bananı da deyilənə görə inhisardan azad ediblər. Ta vətəndaşa nə lazımdır? Çobanın könlü olsa, təkədən pendir tutar. Zəhmətkeş kredit versən, pambıqdan ipək-nylon çıxardar. Qarğıdalını tarlada əksən, soğan olar. Əlbəttə, bu soğan Aqil müəllimin kurasiyasına aid botanik əhvalatdır, biz qarışmayaq. Şair demişkən, Azərbaycan, yatmış vulkan, sənirləyem! Qalx ayağa, bir az palçıq püskür. Bizim vulkanların materialı bu cürdür, nə edəsən?

İrlandiya mətbuatı da azərbaycanlı futbolçuların oradan çoxlu televizor almasından məqalə veribdir. Çox paxıldır. Bəs biz televizoru Şamaxı televizor zavodundan alanda niyə yazmırdınız? İrlandiyalı turistlər İsmayılı velosiped zavodundan velik daşiyanda heç biz dinirik? Guya futbolçu ancaq top və tuman-köynək almalıymış. O məşhur söhbətdəki kimi: dəllək dükanın qabağına nə şəkli çəkməlidir? Bəlkə uşaqlar bir-iki oyun udandan sonra arxayınlaşıblar, çəməniyə uzanib əməkdar artist Zaur müəllimin verilişinə baxmaq istəyirmiş?

İndi söz əlaqədar təşkilatlarındır - İrlandiyaya gedən olsa mənə bir butulka viski gətirsin, pulunu verəcəyəm.

“Dost-dosta tən gərək, tən olmasa...”

Türkiyə və Pakistan Azərbaycana əsas dost və strateji müttəfiq dövlətlər olaraq qalır. Strateji tərəfdaş ölkələr sırasındadır isə sözsüz ki, İsrail öndə gəlir desək, yanlışdır. Xüsusən də Azərbaycanla bu ölkə arasında son illər hərbi-texniki sahədə qurulan əməkdaşlıq xeyli inkişaf edib.

Silahlı Qüvvələrimiz İsraildən alınan müasir hərbi texnika və sistemlər, yüksək və dəqiq hərbi texnologiyalar, həmçinin də bu hərbi texnologiyaların bəzilərinin (məsələn, pilotsuz uçuş təyyarələr - kamikadze-dronların) yerli istehsalının təşkili hesabına xeyli modernləşib, az qala düşmən ölkənin yuxusunu qaçırb. Çünki işğalçı Ermənistanın belə müasir hərbi texnika və sistemləri almağa maliyyə imkanı yoxdur, ikinci yandan, olsa belə, Rusiya ona icazə verməz.

Ordumuzdakı son modernləşmə və inkişaf aprel döyüşlərində özünü qabanq şəkildə göstərərək, düşmən tərəfdə əməllicə vahimə yarada bildi. Hətta Rusiyanın özündə, onun hərbi ekspert dairələrində Azərbaycanın aprel uğuru, ildırımsürətli hərbi manevrləri təəccüb və narahatlıq doğurmuşdu.

Təbii ki, Azərbaycan bununla kifayətlənmək fikrində deyil. İşğal faktı durduqca o, qardaş ölkələr - Türkiyə və Pakistan, habelə İsrail kimi bizi dost-tərəfdaş ölkələr hesabına öz hərbi parkını gücləndirməkdə davam edəcək. Bu yöndə İsrailə hərbi əlaqələrin məxsusi yeri var təbii ki.

Təl-Əvivlə həcmi artıq milyardlarla dollarla hesablanan hərbi-texniki əməkdaşlıq ilbəil genişlənməkdədir. Bu əməkdaşlığın bir təzahürü də Bakının İsraildən “Demir günbəz” və ya “Sehrlı çubuq” adlanan və ermənilərin qorxulu rəyaları sayılan müasir raket əleyhinə müdafiə sisteminin əldə eləməsi barədə neçə vaxtdır yayılan informasiyaların öz təsdiqini tapmağa başlamasıdır. Belə ki, İsrailin “İsrail Hayom” nəşrinin hərbi dairələrə istinadən yaydığı xəbərə görə, Azərbaycan İsraildən bir neçə batareyə “Demir Günbəz” raketdən müdafiə sistemi (“Iron Dome”) almağı planlaşdırır.

Xatırladaq ki, Azərbaycanın İsraildən “Demir Günbəz” sistemlərini alacağı haqda məlumat ilk dəfə deputat Yevda Abramov yerli mətbuatda açıqlamasında demişdi. O zaman bu açıqlama geniş rezonans doğurdu, o cümlədən Ermənistanda ciddi təlaş yaratdı. Lakin nə İsrail, nə Azərbaycan rəsmi qaynaqları Abramovun dediklərinə o zaman şərh verməmişdi. İndi isə məsələ İsrail baş naziri Benyamin Netanyahu-nun ilin sonuna Azərbaycana planlaşdırılan səfəri ərəfəsində yenidən gündəmə gəlib.

Bəzi İsrail KİV-ləri Netanyahu-nun səfəri zamanı bu məsələnin müzakirə olunacağını yazıb. Lakin xəbər başqa müstəqil mənbələrdən təsdiqlənmişdi. “İsrail Hayom” bildirir ki, Azərbaycana “Demir Gün-

Netanyahu

Həsən Ruhani

Netanyahu Bakıya, Ruhani İrəvana - iki sürpriz səfər, bir kritik gözlənti

Rəqib dövlətlərin birinci şəxslərinin bölgəyə səfəri Azərbaycana nə vəd edir? Səfər ərəfəsi İsrailin ölkəmizə “Demir günbəz” satdığı təsdiqlənir; Bakı Təl-Əvivdə səfirlik açıb, qarşılığında İranla viza rejimini ortadan qaldıra bilər...

bəz”in satılacağına dair məlumatı noyabrın 10-da dəqiqləşdirib. “Azərbaycan bir neçə “Demir Günbəz” raketdən müdafiə sistemi batareyası almağı planlaşdırır” - mənbə vurğulayıb.

Məlumat üçün bildirik ki, sözügedən raketdən müdafiə sistemlərini İsrailin “Rafael Advanced Systems” şirkəti istehsal edir, təyinatı 4 kilometrədən 70 kilometrə qədər məsafədə kiçik mənzilli raketləri və artilleriya mərmilərini zərərsizləşdirəndir. Azərbaycanın İsraildən bu sistemləri alması məsələsi Rusiyanın Ermənistana 300 km mənzilli “İsgəndər” operativ-taktiki raketlərini verməsindən sonra aktuallaşıb.

Bu sistemlərin operativ-taktiki raketlərə qarşı necə işlədiyi məlum deyil. Lakin ekspertlərə görə, hələ təkmilləşməkdə olan həmin sistemin bir çox göstəriciləri məxfidir və tamamilə mümkündür ki, “Demir Günbəz” “İsgəndər” tipli raketləri də hədəfə çatmamış neytrallaşdırıla bilər.

“İsrail Hayom” yazır ki, Azərbaycanın bu sistemləri almaq niyyəti Netanyahu-nun dekabrda Bakıya edəcəyi səfər ərəfəsində açıqlanıb. Səfər əhəlisinin əksəriyyəti siə olan İranla həmsərhəd ölkə ilə bütün sahələrdə əlaqələri möhkəmləndirmək məqsədi daşıyır.

Sayıt onu da qeyd edib ki, son illər bir neçə yüksək vəzifəli İsrail rəsmiləri, o cümlədən keçmiş müdafiə naziri Moşe Yalon və indiki müdafiə naziri Aviqdor Liberman Bakıya səfər ediblər (Liverman Azərbaycanın dostları və lobbicilərinə sayılır).

“Bəzi mənbələr bildirir ki, Azərbaycanla İsrail arasında bir

neçə milyard dollarlıq yeni silah sövdələşməsi üzərində hazırlıqlar başa çatmaq üzrədir. Hansı ki, bu sövdələşmə çərçivəsində İsrail Azərbaycana sahil mühafizə katerləri, pilotsuz uçuş aparatları, raketdən müdafiə sistemləri və digər hərbi sistemlər verəcək” - sayt sonda əlavə edib.

Maraqlıdır ki, təxminən eyni vaxtda İran prezidenti Həsən Ruhaninin Ermənistanla səfəri nəzərdə tutulub. Noyabrın əvvəlində İranın Ermənistandakı səfəri Seyid Kazem Sacadi 1 in.am saytına açıqlamasında səfərin tezliklə reallaşacağını müj-dələmişdi. “İranın Ermənistanla dostluq münasibətləri var və müəyyən edilmiş vaxtda səfər baş tutacaq. Həsən Ruhaninin Ermənistanla ziyarəti ölkələrimiz arasında əməkdaşlığı daha da möhkəmləndirəcək və dərinləşdirəcək”, - deyər diplomat qeyd eləmişdi.

Bu yerdə onu da qeyd edək ki, təqribən ayyarım öncə - Ermənistanın xarici işlər naziri Edvard Nalbəndyanın Tehran səfəri çərçivəsində, yeni faktiki, Ruhaninin səfəri öncəsi İran və Ermənistan arasında viza rejimi götürülüb. Azərbaycanla İran arasında isə, bəlli olduğu kimi, belə bir rejim hələ qalır.

Bəzi siyasi müşahidəçilərə görə, İsrail baş nazirinin Bakı səfəri Ruhaninin İrəvan səfərinə Azərbaycan üçün müəyyən mənada cavab effekti daşısa da, hər halda rəsmi Tehranın bundan daha çox qıcıqlanacağı şək-sizdir. Üstəlik, Netanyahu-nun Bakı danışıqlarının daha bir nəticəsi olaraq, Təl-Əvivdə Azərbaycan səfirliyi açılsa, İranın rahatsızlığını təsəvvür etmək çətin olmaz. O üzən hesab edi-

li ki, Bakı səfirlik açılması ilə eyni vaxtda Tehranla viza rejimini nəhayət, aradan qaldırmaqla, cənub qonşumuzun qıcığını xeyli yumşaldıla bilər.

Beləliklə, ilsonu Azərbaycanın episentrdə olacağı iki mühüm, sürpriz hadisə gözlənilir - Netanyahu Bakıya, Ruhani İrəvana gedəcək. Bu iki kritik səfərin ortaq mövzusu isə Azərbaycanıdır. Söhbət Azərbaycan uğrunda, ona təsir imkanları əldə etmək uğrunda rəqabətdən gedir. Bu səfərlərdən Azərbaycan-İran, Azərbaycan-İsrail münasibətlərinin hansı stimül qazanacağı isə Bakının siyasi-diplomatik gedişlərindən də asılı olacaq.

Bir şey dəqiqdir ki, işğalçıya layiqli cavab verilməsi, ölkəmizin etibarlı müdafiə qalxanının və daha güclü hərbi potensialının yaradılmasında İsrailə hərbi əməkdaşlığımızın alternativiyoxdur. Demək, bu amil Azərbaycan üçün bütün hallarda prioritet olmalıdır. Yəqin ki, belə bir imperativi rəsmi Tehran da anlayır.

Şübhəsiz ki, böyük qonşu kimi İranla əlaqələrimizin yaxşı səviyyədə saxlamalıyıq. Ancaq bundan da önəmli Azərbaycanın suverenliyi və ərazi bütövlüyüdür. Öncə ərazi bütövlüyümüz, öncə Qarabağ! Bu məsələdə isə İsrailə hərbi əməkdaşlıq xüsusi dəyər daşıyır. Tehran bu əlaqələrə görə bizi qınaya bilməz, ən azı o səbəbə ki, özü müsəlman Azərbaycanın işğala məruz qalmasını ciddiyyə almadan Ermənistanla illərdir isti əlaqələr qurub - müsəlman və qardaş Türkiyədən fərqli olaraq...

□ Analitik xidmət

Prezidentdən hərbi geyimdə işğalçıya gözdağı, həmsədrələrə mesaj

Qarabağ danışıqlarında yenidən dalan vəziyyəti yaranıb. Ermənistanın vasitəçi dövlətlərin loyallığından istifadə edərək, təzədən radikal mövqeyə köklənəsi və özünə sərfəli status-kvonu uzatmağa çalışması müharibə riskini yenidən artırıb. Belə vəziyyətdə işğala məruz qalan tərəf kimi, Azərbaycanın öz hərbi potensialını, ordusunun döyüş qabiliyyətini durmadan artırmaqdan savayı yolu qalmır. Çünki klassik deyimdəki kimi, sülh istəyirikse, müharibəyə hər an hazır olmalıyıq.

Azərbaycan elə bunu da edir, qardaş Türkiyə, Pakistan, İsrail və bəzi digər dövlətlər hesabına öz hərbi parkını aybaa yeniləyir, təkmilləşdirir, müasirləşdirir. Eyni zamanda, adı çəkilən dost və strateji tərəfdaş ölkələr sayəsində ən yeni hərbi silah və texnikanın ölkəmizdə istehsalına nail olmağa çalışır. Paralel surətdə də Silahlı Qüvvələrimizin qardaş ölkə ilə və ya ayrılıqda geniş miqyaslı hərbi təlimləri davam etdirilir.

Diqqətə layiqdir ki, iki gün öncə - noyabrın 12-də, Azərbaycanın Konstitusiyası günündə müstəqilliyimiz tarixində ən iri miqyaslı, 60 min hərbinin, yüzlərlə ağır texnika vahidi və artilleriya qurğusunun iştirakı ilə təlimlərə start verilib.

Həmin gün Ali Baş Komandan, ölkə prezidenti İlham Əliyev şəxsən cəbhə bölgəsində olub, faktiki, təlimlərin açılışını edib, hərbi formada düşmən tərəfinin mövqelərini müşahidə edib.

Dövlət başçısına öncə cəbhə xəttində ümumi vəziyyətlə bağlı məruzə edilib. Daha sonra o, hərbiçilərlə görüşüb, döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən xüsusi fərqlənmiş bir qrup hərbiçiyə qiymətli hədiyyələr təqdim edib hərbi qulluqçular qarşısında çıxış edib.

"Bu gün biz Lələtəpə ərazisindəyik. Hələ bir neçə ay bundan əvvəl bu ərazi işğal altında idi. Biz bu işğala son qoyduq. Füzuli, Cəbrayıl, Ağdərə rayonlarının ərazilərində işğal altındakı 2000 hektardan çox torpaq uğurlu əks-hücum əməliyyatı nəticəsində işğalçılardan azad edilib. Aprel döyüşləri hərbi dərslərlə salınmalıdır. Azərbaycan Ordusu bu döyüşlərdə peşəkarlıq, qəhrəmanlıq, məharət göstərmişdir. Aprel döyüşləri bizim şanlı qələbəmizdir" - prezident qeyd edib.

Ali Baş Komandan daha sonra deyib: "Azərbaycan Ordusu öz gücünü göstərdi. Ermənistan uzun illər öz ordusu haqqında yalanlar, miflər uydururdu. Guya onların yenilməz ordusu var. Aprel

İlham Əliyevin cəbhə xəttindən savaş bəyanatları - düşmən vahimədə

Azərbaycan Ordusu Konstitusiyası günündə özünün ən iri hərbi təlimlərinə başladı; Ali Baş Komandan: "Ermənistan başqasının gücünə güvənməsin"; "Ağıllarını başlarına yığsınlar, nəticə çıxarmasalar, Lələtəpə əməliyyatları təkrarlanacaq..."

"Biz ikinci erməni dövlətinin yaranmasına heç vaxt imkan verməyəcəyik..."

döyüşləri göstərdi ki, hansı ordu yenilməzdir. Azərbaycan Ordusu yenilməz ordu. Ordumuz istənilən vəzifəni icra etməyə qadirdir. Bu gün Azərbaycan Ordusu güclü ordular sırasındadır. Bunu biz bilirik, Azərbaycan xalqı bilir və bütün dünya bilir. Güclü orduların reytinglərində Azərbaycan Ordusunun çox yüksək yeri var".

Prezident Ordumuzun döyüş qabiliyyətinin yüksək səviyyədə olduğunu və günbəgün artığını xüsusi vurğulayıb: "Ordumuzda nizam-intizam hökm sürür və onun maddi-texniki təminatı ən yüksək səviyyədədir. Biz son illər ərzində milyardlarla dollar dəyərinə ən müasir silah-sursat, hərbi texnika almışıq. O texnikalar ən son texnologiyaya malikdir. Aprel döyüşləri bunu bir daha göstərdi. Aprel döyüşlərindən sonra ordumuzun maddi-texniki təminatı ilə bağlı əlavə tədbirlər görülür, vəsait ayrılıb, ən müasir, yüksək dəyərli qüvvəyə və dəqiqliyə malik olan silahlar, texnika alınır və artıq bizim sərəncamımızdadır".

Ölkə başçısı deyib ki, Azərbaycan Ordusunun döyüş qabiliyyəti ilə bərabər, vətənpərvərlik ruhu da yüksəkdir: "Biz öz torpağımızda yığıq, bura Azərbaycandır. Lələtəpə də Azərbaycandır, Şuşa da Azərbaycandır, Xankəndi də Azərbaycandır. Bi-

zim heç bir ölkənin torpağında gözümlə yoxdur. Ancaq biz öz torpağımızda ikinci erməni dövlətinin yaranmasına heç vaxt imkan verməyəcəyik.... Bu, bizim əzəli torpağımızdır, tarixi torpağımızdır və biz işğal altındakı bütün torpaqlarımıza qayıdacağıq. Əgər erməni silahlı qüvvələri apreldən döyüşlərindən düzgün nəticə çıxarmasa, gələcəkdə Lələtəpə əməliyyatı kimi bir çox uğurlu əməliyyatlar olacaq. Ermənistanın siyasi rəhbərliyi, nəhayət, dərk etməlidir ki, işğalçılıq hərəkətləri onları uçuruma aparır. Azərbaycan gündən-günə güclənir, möhkəmlənir. Bizim güclü potensialımız, güclü ordumuz var. Biz Ordumuzla, əsgər və zabitlərimizlə, sizinlə - bax, burada düşmənlə üz-üzə dayanan oğullarımızla fəxr edirik. Sizə eşq olsun! Azərbaycan inkişaf edəcək və biz ərazi bütövlüyümüzü bərpa edəcəyik!"

İlham Əliyev bildirib ki, gələcəkdə ordumuza nə qədər silah-sursat lazımdırsa, Azərbaycanda o qədər də istehsal olunacaq və idxal ediləcək. "Ermənistan başqasının gücünə güvənməsin. Əgər istəyirlər ki, məsələ sülh yolu ilə həll olunsun və erməni xalqı itki verməsin, torpaqlarımızdan çəkilsinlər. Biz də müharibə istəmirik, ancaq biz torpaqlarımızı istəyirik. İşğalçılardan azad edilməmiş, bu gün durdu-

muz bax bu yerdə - Lələtəpədə olmağımız onu göstərir ki, biz o günü yaxınlaşdırırıq".

Bu sözləri isə prezident Füzuli rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri və məcburi köçkünlər ilə görüşündə deyib. O, cəbhəyanı bölgədə yaşayan insanların böyük hörmətə layiq olduqlarını da qeyd edib: "Siz döyüş bölgəsində, düşmənlə üz-üzə yaşayırsınız. Buna baxmayaraq, qurursunuz, yaradırsınız, uşaqlar böyüdürsünüz. Mən sizə minnətdaram. Sizi salamlayıram, sizə yeni uğurlar arzulayıram".

Prezidentin məhz cəbhə xəttindən, üstəlik də ən iri hərbi təlimlərin başladığı Konstitusiyası günündə işğalçı tərəfə bu qəbilənə sərt xəbərdarlıq mesajları verməsi, həmçinin savaş xəbərdarlığı etməsi, sözsüz ki, hazırkı mürəkkəb vəziyyətdə ikiqat-üçqat önəm kəsb edir. Bu, bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan öz torpaqlarının davamlı işğalı ilə, status-kvonun süni şəkildə uzadılması ilə barışmaq niyyətində deyil. Bu - habelə onun mesajıdır ki, qarşı tərəf təklif edilən ən optimal həll variantı kimi "muxtər respublika"ya razı olmasa, müharibə qaçılmaz olacaq.

Demək, Ali Baş Komandanın xəbərdarlıq mesajlarından üçüncü on ildir sülh nizamlaşdırılmasına nail olmayan, hətta altdan-altdan ermənipərəstlik edən ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrələrinə də məxsusi pay düşür. "Ermənistan başqasının gücünə güvənməsin" deyəndə əslində elə bunu nəzərdə tutub.

□ Siyasət şöbəsi

Sərkisyana Lələtəpə xəbərdarlığı

Elsad PAŞASOY
 epashasoy@yahoo.com

Prezident İlham Əliyevin hərbi geyimdə ön cəbhədə xidmət edən əsgər və zabitlərimizə xitab etməsi düşməni çətinə salıb. Yenə şivən qoparıblar. Şübhə etmirəm ki, ermənilərin ardınca Qarabağ danışıqlarında vasitəçilik edənlərin də "narahatlığı" eşidiləcək. Yenə işğala son qoyulmasına yox, "sülh"ə çağıracaqlar.

Bunun nəticəsidir ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri sonuncu səfəri zamanı Kəlbəcərə qar yağması barədə danışıqdan az sonra Ermənistan ordusu davamlı təxribatlara başlamışdı. O vaxt da işğalçıya "dur" deyən tapılmadı, üstəlik, ATƏT sədrinin Qarabağdakı "canışın"ı Kasprşik İrəvana gedib erməni ordusunun başçısının dizinin yanında oturdu. Şikayətlənən erməni nazirə "axı, sənin ordunun Qarabağda nə ölümü var" deyən olmadı.

Bu xəbərdarlığı növbəti dəfə Azərbaycanın Ali Baş Komandanı etdi. Özü də apreldən döyüşlərində işğaldan azad edilmiş Lələtəpə istiqamətindən. Əslində məkan seçiminin özü kifayət qədər ciddi mətləblərdən xəbər verir. İlham Əliyev Serj Sərkisyana bununla demək istədi ki, apreldən döyüşlərini unutma və hər an özünü itirdiyin həmin dəhşətli günlər təkrarlana bilər! Erməni prezidentin aqoniyə vəziyyəti çoxlarının yadındadır. Gah şərtlə, gah şərtsiz döyüşlərin dayandırılmasını, danışıqların bərpasını istəmişdi. Üstəlik, Rusiya prezidentinin telefonu "qapalı" olduğundan, özünü o qədər itirmişdi ki, Ermənistanın diplomatik korpusu toplayıb onlardan yardım istəmişdi. Ardınca Almaniya səfərində Rusiyanın Azərbaycanı silahlandırdığını deyib öz ağasını "keçi qiyməti"ne Merkele satmışdı. Lakin sonradan yenə də Rusiya onu xilas etdi.

Ermənistan rəhbərliyi himayədarından aldığı "İsgəndər" raket komplekslərinin nümayişindən sonra Azərbaycanla yenedən hədə tonunda danışımağa başlamışdı. Lələtəpədən səslənən "Ermənistan rəhbərliyi başqasının gücünə güvənməsin" xəbərdarlığı həm də İrəvana ciddi düşünmək üçün çağırırdı.

Əslində Azərbaycan prezidenti cəbhə bölgəsindən bütövlükdə Ermənistan və Qarabağ ermənilərinə də xəbərdarlıq etmiş oldu. Ermənilər dinc şəraitdə yaşamaq istəyirsə, bu yursunlar, səslərini qaldırsınlar. Onlar anlamalıdır ki, Qarabağdakı çox qorxulu müharibə "oyun"unun qurbanına çevriliblər. Ermənistan əhalisinin ac-yalavac olduğu şəraitdə Sərkisyanın işğalı davam etdirmək naminə, kreditlə silah almasına qarşı elə ermənilərin özləri çıxmalıdır. Düzdür, Bakıya gələn erməni fəallar Serj Sərkisyanın öz xalqına qənim kəsildiyini, Qarabağ münafiqsəsinin qalmasını onun hakimiyyətini uzatmağa xidmət etdiyini dedilər, Azərbaycan xalqından üzr istədilər, Xocalı soyqırımını abidəsi qarşısında baş əydilər. Ancaq bu, çox azdır. Ermənilər müharibədən, qan-qadadan xilas olmaq istəyirsə, özləri Sərkisyan və bandasını cəzalandırmalıdır.

Azərbaycan rəhbərliyi bəyan edib ki, razılıq əldə olunacaqsa, Dağlıq Qarabağa muxtər respublika statusu verilə bilər. Ancaq bunun qarşılığında separatçılardan aldıkları təlimat əsasında vəziyyəti daha da gərginləşdirə biləcək addım atdılar. Onlar Dağlıq Qarabağın adını dəyişib "Artsax Respublikası" qoyacaqları ilə "hədələdilər". Bu, düşmənin çıxılmaz durumda olduğunu göstərir. Əslində ermənilər ad-soyad, referendum, seçki oyunlarını çoxdandır oynayıblar, sadəcə təkrarlayırlar ki, bəlkə faydası ola.

Təəccüblüsü separatçıların bu xəbərdarlığına həmsədrlərin ehtiyatlı reaksiyası oldu. Rusiya rəsmisi "Dağlıq Qarabağın yeni adlandırılmasının ortaya çıxması Rusiyanın Dağlıq Qarabağ münafiqsəsinin nizamlanması ilə bağlı mövqeyinə təsir etməyəcək" - dedi, amerikalı həmsədr isə "ABŞ, o cümlədən Ermənistan da daxil olmaqla, dünyada heç bir ölkə Dağlıq Qarabağdakı de-fakto rejimi tanımır" kimi çeynənmiş fikri təkrarladı. Bunun ardınca ermənilər təbii ki, daha da azğınlaşacaq. Çünki köpəyə kətək vuran yoxdur, Azərbaycandan başqa...

Azərbaycan prezidentinin "Biz öz torpağımızda ikinci erməni dövlətinin yaranmasına heç vaxt imkan verməyəcəyik" bəyanatı həm də qapalı danışıqlarda Azərbaycanı təslimçi sülhə vadar etmək istəyənlərə cavab oldu. Özü də 12 noyabrda Azərbaycan ordusunun irimiqyaslı hərbi təlimlərə başladığı gün səsləndi bu bəyanat. Yəni hər an təlimlər keçən 60 minlik ordu hissələri üzü Xankəndinə doğru irəliləyə bilər. Apreldən qədər yüksəkliklərdə ermənilər idi, bu gün sə düşmən ayaq altındadır. Və "Dağlıq Qarabağda elə bir hərbi hədəf yoxdur ki, bu gün biz onu məhv edə bilməyək..." Azərbaycan sözünü dedi. İndi növbə düşməndir.

Beş yüz il əvvəl başına döndüyümüz Azərbaycanda Rövşən adlı bir gənc dəliqanlı - kor mehtər Alı kişinin yeganə yadigarı, bir hərəket edib ürəkləri fəth etdi. Tokat şəhərinin o vaxtkı icra başçısı Hasan paşadan atasının intiqamını alıb Koroğlu ləqəbini qazandı.

Oxşar təcrübə tariximizdə daim təkrarlandı, təkrarlandı, təkrarlandı... Arada kiçik fasilələr də oldu bu qədim ənənədə. Axırda, lap axırda bu ənənə özünü Lənkəranda bərpa edib, ən yeni tariximizə də qayıtmağı bacardı.

Oğlan elə həmin beş yüz il əvvəlki oğlandı.

Oğlan elə əvvəlki Rövşən-di...

Zil qaranlıqda tək-tənha qalmaq lap çəşmədim. Qapı çırağının düyməsini çox gec aşkarladım. Əlim, soyuq divar üzərində bir xeyli sürüşüb gəzişdi. Çırağı yandırdıca, bir əyalet şəhərinin düz mərkəzində dayandığımı gördüm. Lənkəranda idim. Çoxlarının Xan Lənkəran, Cənub mirvarisi dediyi çox qəliz bir ünvanda.

Lənkəran sakit yerdə. Elə sakinləri də, bəli, çox sakit görünür ilk baxışda. İlk aldadıcı baxışda, həə, mən də təsdiq edərdim, bu, belədi. Vuruşqanlıq, ona-buna hər bə-zorba gəlmək ənənəsi, Bakıdan fərqli olaraq lənkəranlılarda yoxdu... Qətiyyəni yoxdu. Bu vacib cəhət lənkəranlılara deyil, daha çox yol qıraqlarında dəcəllik edən Lənkəran ördəklərinə, qazlarına aiddi. Lənkərana bir yad ünsür, südüçürük birisi gəldimi, vəssalam, görəcəksiz qaz-ördəklər özlerini cırıb bir an belə sakit dayanmayacaqlar. Elə hey irəli...irəli atılacaqlar.

"Nissan" nişanlı yapon avtomobilimiz Lənkərana girincə, bunu bir daha müşahidə etdim. Qazlar, ördəklər özlerini məşinimizin təkərləri altına bir dəfə atdılar, iki dəfə...üç dəfə...

"Qanuni" oğrular da ədətdi - yaşadıqları məxfi ünvanlarda həmişə qaz saxlarlar ki, başları üstünü almış təhlükədən bir an tez xəbər tutsunlar.

- Rövşən rəhmətlik uşaqlıqda əlində dəmir ağacından kəsilmiş çubuq o qədər qaçardı ki, bu cür qaz-ördəklərin ardınca. O qədər...

Rəhmətlik Rövşən Lənkəranskinin məhəllə qonşusu Etibar kişi ağı qaradan, pisi-yaxşıdan seçənlərdəndi. Yol kənarında qaz sürüsüylə döyüşlərini görüb, dilini dinc saxlamır. Özü də bilmədən Rövşənin ilk uşaqlıq sirlərini açır bizə.

- Rövşən hələ uşaqlıqda dalaşmaq, irəli atılmaq, qəfil zərbə vurmaq hünerini elə buralarda, arx qıraqlarında gəzişən ördək, qaz balalarından öyrənib dəə. -Etibar kişi, qazları ayaqlarıyla itələyib bizə yaxınlaşır.

- Xoş gəlibsiz, səfa gəlibsiz bizim Xan Lənkərana. Şəhərimizin ilk pəhləvanlarını, keşikçilərini özünüzdə görürsüz də... Ancaq icazə verin, sizi daha ağır çəkili pəhləvanlarımızla tanış edim. Yəni...

- Yəni kimlə?- deyib, Etibar kişinin sifətinə bir xeyli zilləndim. O da susdu bir an, elə mən də. Axırda ağzının qılıfı açıldı.

- Yəni Rövşən Lənkəranski ilə...

Həə.. söhbətimizdən belli olur ki, ilk şübhələrimiz dəqiqmiş - rəhmətlik Rövşən qaz kimi ayıq

olmağı, Etibar kişi də təsdiqləyər, qapılarında qaz-ördəklərdən öyrənibmiş.

- Siz bunu hardan bildiz axı? Deyirdim bunu ancaq mən bilirəm.

Etibar, əl telefonuna gələn saysız zənglərə cavab vermirdi bayaqdan bəri. Elə ancaq bizim sualları cavablandırır. Arada bir,

xana-xana evlərini qışda hər aile qızdırma bilməz. Kasıblar, belə vaxtlar adətən balaca bir otağa doluşub soyuq, nəm qış fəslini birtəhər yola verərlər. Ancaq bu acı mənzərə son müstəqillik dövrümüzün mirasıdır. Sovet vaxtları vəziyyət fərqliymiş deyilənə görə. Lənkəranlılar o vaxt öz yekə evlərinin bütün ərazi-

yükbazar ərazisində milli üslubda tikilmiş "Çörək evi" kiçik müəssisəsinə rəis təyin edilir. Başlayır kasıb-kusubun əlindən tutmağa.

Amma bir gün gecənin xain vaxtında...

Həəə, düz eşitdiniz cümləmin axırıncı kəlməsini, gecənin

uzaqdan. Əvvəlcə, sinəsindən qalxan öskürəyi boğur, sonra aramızda əvvəlki səmimiyyəti bərpa edir.

- Rafiqin "Jiquli"si körpüyə dönərək, sürətini azaldır. Canılardan biri, Sovet adlı bir gədə, yaranmış vəziyyətdən istifadə edərək özünü kapot üzərinə tullaıyır. Həmkarlarına səsələnir bu

lə yanbayandım. Canilər məhkəmə zamanı lap ağ eləmişdilər. Üçü də bir ağızdan eyni sözü təkrarlayırdılar: "Düz eləmişik, əcəb eləmişik. Ovcumuzun içindən gəlir". O gədə - Sovet, ağızından saqqız çıxarmadan ifadə verdiyi vaxt bir də gördük içərinə elə bil bant tüstüsü bürüdü. Uşaqlarda fərasətə bir bax - 17

Rövşən Lənkəranskinin ata evindən və məzarından reportaj

"Atasını öldürənlər məhkəmədə saqqız çeynəyərək ifadə verirdilər, "Düz eləmişik, yaxşı eləmişik" deyirdilər. Bu zaman güllə səsi məhkəmə salonunu silkələdi..."

"Rövşən azadlığa çıxanda "ksiva" almışdı, həmin məktubda Moskvada bir ünvan göstərilirdi. Ora getməliydi"

xatirələrin təsiriylə, sir-sifəti rəng verib, rəng alır gözlərimiz qarşısında. Birdən sanki bütün bunların təsiri silinir Etibarı sir-sifətindən. Mavi gözlərini qarşımızdakı Rövşəngilin qapısından ayırmadan qulağımıza:

- Gəlin sizə indi bilmədiklərinizdən danışım mən, - sözlərini piçıldayır.

Soyuq divarlara dirənib öz xatirə dəftərini açır bizə.

Lənkəranlıların yekə-yekə,

məhz xain vaxtında, 1992-ci ilin 21 may tarixində, Rafiq kişi Astaradan Lənkərana geri dönərək içkili, sərxoş şər üçlüyü ilə qarşılaşır öz yolunda.

- Adları da qarıbəydi bu üçlüyə daxil olanların-Sovet, Ədalət, Vətən. Astaranın Şahoğlan kəndində hamı bu cinayətə üçlükdən qorxar, dayandığı yerdə tük tökmüş. İçkiliydilər həmişəki kimi o meşum gecə bu gədələr. Bu yolunuazmışlar. Lənkərana gedib orda keflərini davam etdirmək istəyirdilər. Görürlər bu vaxt

vaxt. Deyir "məşini bəs belə saxlayarlar eeyyyyyy".

Ətrafımızı sarmış zülmət halqası, bu vaxt öz dairəsini daraldır elə bil. Bir an, eşitdiklərimə inanmıram. Elə bilirəm bəs nə güldü indi eşitdiklərimin hamısı. Etibar da bunu hiss edib söhbətimizi saxlayır sabaha. Deyir, Rövşənin məzarı üzərində danışacaq bizə bu qətilin büsbütün sirlərini.

Səhəri, günəş şüalarından gözlərim qamaşa-qamaşa axır durub gəldik Rövşənin yatdığı məzarlığa. Qapıdakı tanış silueti uzaqdan tanıdım - Etibar kişidi. Sərv ağaclarının əyri kölgəsində durub yolumuzu gözləyir.

- Yallah, gedək Rövşənin

yaşlı Rövşənin buraxdığı dörd sərrast güllənin dördü də hədəfə dəymişdi. Gorbagor elə məhkəmədəcə gəbərdi göz görə-görə. Çənəsi son dəfə tərpenəndə Rövşən üzünü zaldakılara çevirib bir müddət heç nə danışmadı...

O bant qoxusu elə bil indiyədək Etibarın burnundan çəkilib itmir.

Aha... şükür, gəlib yetişdik. Bu da Rövşənin saysız gül çələngləriylə örtülmüş məzarı. Etibar kişi xatirələrinin davamını burda danışmağa qərar verir.

Gözləriniz qarşısında bu möhtəşəm mənzərə canlansın - milislər əvvəlcə hüner etmirlər Rövşənə yaxınlaşmağa. O, ləl-dinməz, sakitcə, həmişəki qururunu bir an belə sındırmadan dayanmışdı məhkəmənin düz ortasında. Döşəməyə cəsəd sərilmişdi. Qarşıdakı qan gölməçəsi anbaan öz dairəsini genişləndirirdi. Axır, gölməçə gəlib Rövşənə çatanda milislər dörd tərəfdən üstünə tökülüşürlər. Dostları qandallayıb gətirirlər bölməyə. Üst-baş baxış zamanı Rövşənin cibindən koordinasiya dərmanı, yəni ürək ağrısını kəşən dərman şüşəsi çıxır. Rövşən bu zaman da qururunu itirmir.

- İndiyədək bu dərman mənə lazımdı. İndən belə qoy sizinki olsun. Mənə daha lazım olmayacaq. Üreyimi də, tapancamı da eyni dərəcədə boşaltmışam...

Bu tarixi ifadədən sonra Rövşəni daha Lənkəranda heç kim görmür. Səsi-sorağı beş-altı il sonra Rusiyadan, Moskvadan gəlir Lənkərana. Bütün şəhəri yenə də silkələyib titradır.

(Ardı səh. 12-də)

□ Həmid Hericşi
□ Elşən Balaxanlı

məzarı üzərinə. Yolda sizə xatirələrimin qalanını danışaram.

Həə, o cinayətə üçlük üzvlərindən biri - Sovet adlı xain gədə o gecə qəfildən özünü atır "Jiquli"nin kapotu üzərinə. Az sonra gecənin sükutunu avtomat silahların yayım atəşləri pozur. Rafiq Canıyevin al-qana bulaşmış cəsədini səhər tapıb, məhəllə sakinlərinin qolları üstə Kiçikbazar məscidinə gətirirlər.

- Məhkəmə zalında Rövşən-

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

ABS -da yeni prezidentin seçilməsinin, şübhəsiz ki, Qarabağ məsələsinə də aidiyyəti var. Çünki ABS ATƏT-in Minsk Qrupunun üç həmsədrindən biri, daha doğrusu, iki ən önəmli vasitəçi dövlətdən biridir. Sual da odur ki, yeni prezident, siyasət adamı olmayan Donald Trampın Ağ Evə gəlişi ilə Rusiyanın Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə təsir imkanları artacaq, yoxsa azalacaq?

Əsas sual budur. Çünki Minsk Qrupunun 22 illik tarixi göstərdi ki, münaqişənin həllində ən güclü rıçaqlara malik olmasına rəğmən, nizamlamaya ən böyük əngəl yarıdan ölkə elə Rusiyadır. Rusiya öz satelliti və forpostu, işğalçı Ermənistanın vasitəsi ilə istənilən an danışıqları poza, dayandıra bilər. Buradaca, məsələn, Ki-Uest danışıqlarını, 1999-cu ildə ATƏT-in İstanbul sammitinə sayılı günlər qalmış - harada ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında Amerikanın patronajlığı ilə sülh sazişinin imzalanması gözlənilirdi - Ermənistan parlamentinin gülləbaran edilməsini, bununla da sülh prosesinin xeyli geri atılmasını yada salmaq olar.

Təəssüf ki, Moskva Qarabağ məsələsinə yanaşmasını prinsipial olaraq dəyişməyib, ona yalnız cari dəyişikliklərin diktəsi ilə müəyyən korrektlər edib. Əsas hədəf isə yerindədir: həll edilməmiş konflikt hesabına Güney Qafqazın üç ölkəsindən ikisini - Azərbaycan və Ermənistanı öz təsir dairəsində saxlamaq.

Kremlin həm Ermənistanı silahlandırması, həm də Azərbaycana silah satmasının arxasındakı başlıca hədəf də elə budur - münaqişə tərəfləri arasında manevr edib, onları yanında saxlamaq, guya hər iki tərəfə yaxın və tərəfdaş olduğunu nümayiş etdirmək.

Rusiya-Ermənistan əməkdaşlığı üzrə birgə komissiyanın həmsədri, sabiq baş nazir Nikolay Rijkovun ötən həftə etdiyi İrəvan səfəri bunun növbəti sübutu sayıla bilər. Onun Ermənistanda ver-

diyi açıqlamalar qonşuda ciddi narahatlığa səbəb olub. Belə ki, Rijkov Rusiyanın Azərbaycana silah satması məsələsi ilə bağlı suala cavabında deyib ki, bu məsələnin üstünə tez-tez gedilməsi doğru deyil və bundan narazıdır.

"Bəli, Rusiya həqiqətən silahla alver edir, Azərbaycana silah satır. Nə olsun ki? Bu o demək deyil ki, biz orda müharibənin getməsi üçün silah satırıq. Qarabağ məsələsinə tez bir zamanda həll etmək lazımdır ki, bütün məsələlər yerinə otursun", - deyər Rijkov erməni jurnalistin qıcıqlandırıcı sualına cavabında bildirib.

Bundan az öncə isə Moskva öz satellitinə bir batareyə "İsgəndər" operativ-taktiki raket sistemi və bəzi başqa müasir döyüş sistemləri verməklə Azərbaycanda haqlı qıncıq yaratmışdı. Guya ki, Moskva bununla balans yaradır. Əslində isə deyildiyi kimi, Rusiya müharibə vəziyyətində olan Azərbaycan və Ermənistanı hər vaxt öz yanında saxlamağa çalışır, ənənəvi "qamçı və kökə" siyasəti yürüdür. Çünki Qarabağ konfliktinin həlli Azərbaycanda və Ermənistanda rus silahlanna ehtiyacı dərhal aradan qaldıracaq.

Kremlin İrəvanla ortaq hərbi qruplaşma yaratmağa hazırlaşması da eyni hədəfə hesablanıb: erməniləri xarici təhlükə sarıdan arxayın etmək, onların nicatının Qərbdə - ABS və NATO-da deyil, Rusiyada olduğunu, əksinə, əsas təhlükənin Qərbdən gəldiyini göstərmək.

"Birdən-birə qorxulu ob-

Azərbaycan ən iri hərbi təlimlərə başladı - işğalçıya daha bir xəbərdarlıq

Rusiyanın münaqişə tərəflərinə qarşı "qamçı və kökə" siyasəti nə qədər sürəcək? **Politoloq:** "Ərazi bütövlüyünü təmin etmək üçün gec-tez hərbi addımlar atmaq məcburiyyətində qalacağıq..."

razların yaradılması və bunun ermənilərin beyninə yeridilməsi, sadəcə olaraq, Rusiyanın Ermənistanda bütün sahələri, o cümlədən hərbi nəzarəti ələ almasının bir formasıdır". Bunu politoloq Qabil Hüseynli ortaq hərbi qüvvələr yaratmaq planlarına münasibət bildirərkən deyib (Axar.az). Rusiyanın artıq bir neçə ildir mərhələ-mərhələ Ermənistanı özünün bir quberniyasına çevirdiyini deyən politoloq bu prosesi Kremlin Cənubi Qafqazda nəzarəti ələ almaq planlarının başlanğıcı kimi dəyərləndirib.

"Rusiya əvvəlcə Ermənistan sərhədlərinin qorunmasını öz üzərinə götürdü. Daha sonra İrəvanın yüklü borcları əvəzində bu ölkənin iqtisadiyyatının həlledici sahələri, istehsal müəssisələri bütünlüklə Rusiyanın təbəçiliyinə keçdi. Rusiya guya KTMT-nin hava hücumundan müdafiə sistemlərini Ermənistanda qurmağa başladı. "İsgəndər-M-lər" və buna bənzər di-

gər hava hücumundan müdafiə sistemləri bir-birinin ardınca Ermənistana gətirildi. İndi ruslar guya Ermənistanda KTMT-nin yaranmasının özülü olaraq belə təcrübələr aparırlar. Əslində isə təşkilata daxil olan ölkənin ordu hissələri ilə rus ordu hissələrinin birləşdirilməsi prosesi gedir. Rusiyanın bəzi siyasət manevrləri isə gözdən qaçmır. Məsələn, Ermənistanda rus ordusu ilə erməni ordu birləşməsinin başında guya ermənilər dayanacaq və bu ordu Ermənistanın ali baş komandanına tabe olacaq. Müharibə dövrünün nəzərdə tutmasalar da, bəzi məsələlərin müzakirəsi mütləq Rusiya ali baş komandanı ilə razılaşdırılacaq. Ola bilsin, bu bəzi məsələlər elə məhz müharibəni nəzərdə tutur. İş orasıdır ki, Ermənistana qarşı hər hansı təhlükə yoxdur".

Politoloqun qənaətinə, əslində, baş verənlər Rusiyanın Cənubi Qafqazdakı təsir rıçaqlarını və nəzarət imkanlarını artıran amillərdən biridir:

"Çox vaxt ortaya belə bir fikir atılır ki, onsuz da Ermənistanla Rusiya arasında 20 illiyə hərbi saziş imzalanıb. Bu sazişə görə, tərəflər lazım gəldikdə bir-birinə hərbi yardım göstərməlidir. Ordu birləşmələrinin bu cür inteqrasiyası həmin müqavilənin ruhuna uyğun gəlir. Bu, çox qorxulu bir tendensiyadır. Bundan sonra Ermənistan heç bir xərc etmədən rus silahından istifadə edərək qonşularını, ilk növbədə Azərbaycanı təhdid etməyə başlayacaq. Bu şərtlər daxilində ermənilər Rusiyadan gətirilən silahların, hətta ordu birləşmələrinin bir qismini gizlicə Dağlıq Qarabağa da göndərə bilərlər".

Ekspert hesab edir ki, yaranmış yeni şəraitdə Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü təmin etmək üçün gec-tez hətta hərbi addımlar atmaq məcburiyyətində qalacaq: "Düzdür, Rusiya formal olaraq yalnız Ermənistan ərazilərini qoruyacağını deyir. Ancaq Dağlıq Qarabağda olan qoşunların

80 faizindən çoxu Ermənistanındır, silahlar da Ermənistanından gətirilib. Belə nəticəyə gəlmək mümkündür ki, sözügedən müqavilə bölgə üçün çox təhlükəlidir və Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin dinc yolla həlli imkanını sifirə endirir".

Azərbaycan, təbii ki, bu kimi yeni təhdidləri görür və ciddiyyə alır. Bundan ötrü də ölkənin müdafiə qabiliyyəti başlıca prioritet kimi dost-müttəfiq, tərəfdaş dövlətlərlə - Türkiyə, Pakistan, İsrail, Belarusla il-bil genişlənən hərbi əlaqələr hesabına gücləndirilir. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri eyni zamanda döyüş qabiliyyətini artırmaq üçün vaxtaşırı hərbi təlimlər keçirir. İki gün öncə - noyabrın 12-də, Azərbaycanın Konstitusiyaya günündə müstəqilliyimiz tarixində başlanan ən irimiqyaslı təlim də eyni hədəfə hesablanıb, təbii ki.

Xəbər verildiyi kimi, təlimlərdə rekord sayda - 60 min hərbi, yüzlərlə ağır texnika vahidi və artilleriya qurğusu iştirak edir. Həmin gün Ali Baş Komandan, ölkə prezidenti İlham Əliyev şəxsən cəbhə bölgəsində olub, faktiki, təlimlərin açılışını edib, hərbi formada düşmən tərəfinin mövqelərini müşahidə edib.

Bütün bunlar, əlbəttə ki, tək işğalçı Ermənistan deyil, onun havadarlarına da bir mesajdır ki, Azərbaycan heç bir halda öz ərazilərinin işğalı ilə barışmayacaq. Ali Baş Komandan tərəfindən bu mesajın məhz təmas xəttindən verilməsi isə ikiqat önəm daşıyır.

Rövşən Lənkəranskinin ata evindən və məzarından reportaj

(Əvvəli səh 10-da)

Bakıdakı həbs müddəti bitməmiş, hələ qazamatdaykən Rövşənə bir gün "ksiva", yəni əyri xətlə yazılmış oğru məktubu gəlir. Orda Rövşənə azadlığa çıxdıqdan sonra Moskvaya, Qızıl meydana gəlmək tövsiyə olunmuş.

Məktubu oxuyub cibinə qoyan Rövşən qəfil qarşısında qoca avtoritetlərdən birini aşkarlayır.

- Gedirsən Qızıl meydana. Leninin mavzoleyi ilə üz bəüz səkidə, sənə göstərlər, Mərkəzi Univermaq yerləşir. Qalxırsan üçüncü mərtəbədəki üzünə "Çaynaya" yazılmış ünvan. Qaqaşlar orda çay içə-içə sənə sonrakı taleyini həll edəcəklər.

- Orda çayxana var?

Sadəlovh sual qoca avtoriteti möhkəmcə əsəbiləşdirir. Çənəsi də titrəyir, divara dirədiyi köhnə əsası da.

- Çayxana yox... "çaynaya"... Səhvini bir də təkrarlasan, taleyin, yadda saxla, başqa istiqamətə axacaq. Elə çayxanalar da çürüyəcəksən.

Azadlığa çıxan Rövşən, cibində oğru "ksiva"sı, deyilənlərə əməl edir. Gəlir Qızıl meydana, Lenin mavzoleyinə tərs-tərs baxdıqdan sonra girir Mərkəzi Univermağa. Mərmər pillələrlə qalxır üçüncü mərtəbəyə. Qarşısında "Çaynaya" lövhəsini tapıb bir xeyli sakitləşir. İçəri girincə görür uzaq küncdə birisi mürgü vurur nə vaxtdı. Yaxınlaşıb əlini cibinə atır. "Ksiva"nı buraxır masa üzünə.

"Görüş yerini dəyişmək olmaz" filmindəki oxşar epizodları xatırlasınız, sonrakı epizodları özünüzdə yaddaşınızda bərpa edərsiz. Mürgüvuran yuxudan ayılıb cibindən bir foto çıxarır. Gümüş istəkanaltı od kimi isti çayını götürüb qoyur bu şəklin üzünə. İstəkanaltını geri götürən vaxt, Rövşən şəkildəki şəxsə öz növbəti qurbanını tanıyıb day heç nə demir bu çay həvəskarına.

O gündən etibarən bu görüş yerini dəyişmir. Hər dəfə də eyni mənzərə dönə-dönə təkrarlanır - foto...gümüş istəkanaltı da isti çay. Şəkil üzərində qəhvəyi çay ləkəsi...

Bir gün, həmin çayxanada, üzr istəyirəm, "çaynaya"da Rövşən qarşısına görün kimin şəklini qoyurlar?! Həsən Dənin, məşhur kriminal avtoritet "Ded Xasan"ın fotosunu atıb tez də kənara çəkilirlər. İstəyirlər uzaqdan baxıb görsünlər Rövşən buna necə reaksiya verəcək. Rövşən baxışlarında müsbət rəylər görən həmin kəslər söhbəti çox uzatmırlar. İlgim olub havaya buxartanırlar.

Bundan sonra Rövşən "ulduz dövrü" başlayır. Rövşən ağıllı adamdı. Hiss edir ki, "Koroğlu" dastanını yenidən səhnələşdirməyin tam vaxtı gəlib çatıb. Bu dəfə Tokat icra başçısı Hasan paşanı, yəni müasir Ded Xasanı məhz o - Rövşən qətlə yetirib adını qızıl hərflərlə oğru dünyası tarixinə yazmalıdır.

- Görürsüz bu əklilləri? Postsovet məkanının o avtoriteti yoxdur ki, Rövşən məzarı üstə gül çələngi göndərməsin. Diqqət edin bir əklillərə.

Etibar kişinin dili bu vaxt sussa da, gözləri hələ də danışır elə bil.

Məzara... yox, elə bil Rövşən özünə yaxınlaşıb əklil üzərindəki sətirləri oxuyuram: "Kazan şəhəri qardaşlarımdan. Bizim oğrumuz Rövşəndi!". "Gürücü oğrularından. Rahat yat, qardaş". "Rusiya-Novqorod. Hacı Tərlandı". "Rövşənə Şimal qardaşlarından". "Zaqatala qardaşları sənə unutmayacaq!". "İrkuts qardaşları matəm içindədir!". "Quramla Kaxidən. Yat, bizim qardaşımız". "Ural qardaşları duz-çörəyi itirməyəcək".

Əklillər, gül çələngi altında dəfn olunmuş Rövşən, bəli, çoxlarının qardaşı olub. Lənkəranlılar demiş, "məzlumların dayağı" adını öz qan-təriylə qazanıb... Cəsədini vətəninə xüsusi təyyarədə gətirib, yerə enməyə tələsmədilər. Lənkəranın başına üç dəfə hərəldi bu təyyarə. Cənazə təyyarədən çıxanlar kənər yüz minlərlə qardaşın bir ağızdan "Rövşən!!!" deyərək hayqırmağı, inan, heç vaxt yaddaşımızdan çıxan deyil. Millət cənazənin ardınca səfərbərdi. İzdihamin bir ucu Kiçikbazarda, o biri ucu məzarlıqdaydı. Qoyumadılar tabutun yera dəysin. Elə çiyinlərinin üstündə ötdürlər bu cənazəni irəli. Növbəylə bütün millət, bütün gur izdiham kütləsi ağır çəkini öz çiyində hiss edib bir gözəndən ağıladı...

Tokat hakimi Hasan paşanın narahət ruhu bu dəfə Ded Xasanın ruhuyla birləşib cəhənnəmə vasil oldu.

"Koroğlu" dastanını dirildən növbəti Rövşən ölməzliyə adladı.

Oğlan elə həmin oğlandı.

Oğlan elə həmin Rövşəndi.

□ Həmid HƏRİSÇİ
□ Elşən BALAXANLI

Son illər ölkədə çap mediasının yayımında ciddi problemlər olduğu heç kimə sirr deyil. Bundan əlavə, qəzetlərin səyyar satışı ilə bağlı da durum acınacaqlıdır. Çünki şəhərin mərkəzində qəzetin səyyar satışına da icazə verilmir...

"Yeni Müsavat" qəzetinin reportyorları ölkədə qəzet yayımı sahəsindəki vəziyyəti öyrənmək üçün şəhərin mərkəzi küçələrində səyyar qəzet satışı həyata keçiriblər. Şəhərin erkən saatlarında "Yeni Müsavat" qəzetinin yenidən çapdan çıxmış nömrəsini götürərək, şəhərin mərkəzinə üz tutublar...

Səhər saat 8:00 radələrində insanlar, təbii ki, işə tələsirdilər. Əlimizdə qəzeti görənlər ani olaraq dayanıb bizə diqqət etsələr də, gənclər göyə, yaşlılar isə yerə baxaraq keçirdilər...

İlk olaraq satışa metronun "Neftçilər" stansiyası yaxınlığından başladım. Dayandığımız məkanda qəzetlə ilk maraqlananlar taksi sürücüləri oldu. Qısa bir zamanda ətrafımıza toplanıb, qəzeti pulsuz paylaşdığımızı, yoxsa satdığımızı dəqiqləşdirmək istədilər. "Satırıcı" söylədiyimizdə isə əksəriyyəti, yenidən öz avtomobillərinin yanına qayıtdılar. Bəziləri isə xahiş etdilər ki, qəzeti verək, xəbərlərə ümumi baxış edib, geri qaytarsınlar. Bildirdilər ki, qəzet almaq istəyirlər, ancaq hələ "siftə" etmədikləri üçün pulları yoxdur.

Sürücü Kərim Musayev dedi ki, "ölkədə müxalifətin fəaliyyəti dayanandan" qəzet oxumur: "Elə bil ki, bu ölkədə heç müxalifət olmayıb. Mən özüm şəxsən xalq hərəkatında iştirak etmişəm. Son illərdə müxalifətin aktivliyi hiss olunurdu. Həmin zamanlar "Yeni Müsavat"ı hər gün alırdım. Lakin elə bil ki, bizim müxalifət son dövrlər hakimiyyətə gəlib. Çünki heç bir aksiya, etiraz etmirlər. Sanki bunlar daha istədiklərinə nail olublar və susublar. Bu səbəbdən də mən də nə siyasətlə maraqlanıram, nə qəzet oxuyuram".

Sürücülər bildirdilər ki, qəzetdən razıdılar. Hətta əksəriyyətinin telefonunda əməkdaşlarımızın nömrələri də vardı. Söylədilər ki, problem olduğu zaman ilk ağıllarına gələndə, "Yeni Müsavat"ın əməkdaşları olur. Lakin ondan da şikayətləndilər ki, artıq bir çox məmurlar, dövlət qurumları mətbuatın işıqlandırdığı problemlərə diqqət etmirlər. Ona görə də getdikcə qəzetlərdən də ümidləri kəsilir...

Onu da müşahidə etdik ki, qəzetə maraq göstərənlər daha çox yaşlı nəslin nümayəndələridir. Gənclər isə ümumiyyətlə, qəzetlərə maraq göstərmirlər. Ruslan Hüseynov adlı gənc bildirdi ki, xəbərləri saytlardan, televiziyaadan almağa üstünlük verir. Ona görə də qəzetə marağı yoxdur: "5 manat verib internet alırıq, düz bir ay saytları izləyə bilirik. Bundan əlavə, sosial şəbəkələrdən də məlumat alırıq. Deyərdim ki, şəxsən mənim ətrafımda qəzet

Əməkdaşlarımız küçədə qəzet satdı, başlarına nələr gəldi...

Bəziləri müxalifətdən narazıdır deyərək qəzet oxunmur, bəzilərinin isə pulu yoxdur...

alan həmyaşıdım yoxdur. Ancaq musavat.com saytını yaxından izləyirəm".

Sakit dayanmaqla satışda uğur qazanmayacağıma görə bu dəfə qəzetimizin manşetinin və əsas yazıların başlıqlarını oxuya-oxuya, köşklərin qarşısına gəldim. Burada isə qəribə mənzərənin şahidi oldum. Öncə diqqət etdik ki, köşkün qəzet stendində "Yeni Müsavat" qəzeti yoxdur. Əvvəlcə elə bildik ki, oxucular hamısını alıb, qurtarıblar. Sonra isə köşkün arxasına keçdiyimiz zaman gördük ki, 3-4 nəfər əlində qəzet, kürəyini ağaca söykəyib, oxuyurlar. Onlarla söh-

bətimiz zamanı aydın oldu ki, bu adamların da qəzet almağa maddi imkanları yoxdur. Hər halda, özləri belə söylədilər. Bildirdilər ki, hər səhər qəzeti götürüb, elə köşkün yanında oxuduqdan sonra təkrar yerinə qoyurlar.

Köşkün satıcısı Seyfulla Məmmədov bildirdi ki, onun gündəlik müştəriləri var: "Elə ən çox satılan "Yeni Müsavat"dır. Mənim özümün müştərilərim var. Gün ərzində ən çox futbol qəzetləri, krossvord və "Yeni Müsavat" qəzeti satıram".

Bundan sonra istiqamət alaraq şəhərin mərkəzindəki "Sa-

hil" bağına. Burada bəziləri bizim ucadan "qəzet var" deməyimizə güldü, bəzisi də qəzet satmaqla necə ailə dolandırdığımızla maraqlandı. Lakin çox az adam əlin cibinə salıb, qəzet almaq istədi.

Park ərazisində fontanlara nəzarət edən işçilər dedilər ki, qəzet oxumağa maraqları olsa da, məvacibləri buna imkan vermir. Bildirdilər ki, "qəzet almaq qədər 2 çörək alıb, yeyərlər". Onlar da taksi sürücüləri kimi ölkədə müxalifətin zəif olmasından şikayətləndilər. İşimizin siyasət deyil, qəzet satmaq olduğunu söylədiyimizdə isə əllərini göyə tutub, bizə bol müştəri arzuladılar.

Elə onlardan yenidən ayrılırdıq ki, Nizami adlı Bakı sakini bizi çağıraraq, "bir qəzet verin oxuyum" dedi. Söhbət zamanı öyrəndik ki, müştərimiz oxudu-oxumadı bütün qəzetləri alır. Məqsədi isə başqadır: "Əvvəla deyim ki, xəbərləri daha çox internetdən izləyirəm. Elə sizin qəzetin elektron versiyası da ən çox izlədiyim elektron mediadır. Amma qəzet də alıram. Alıram ki, qəzetlər bağlanmasın. Çünki bunlar bizim tariximizdir. Bunları da yaşatmaq lazımdır. Dövlət gerek bunu nəzərə alsın. Əvvəllər şəhərin bir çox yerlərində qəzet satılırdı. İndi hamısını yığışdırıblar. Axı nə üçün? Bəyəm hökumətə insanların savadlı olması lazım deyil? Buna görə də cəmiyyətimizdə savadsızlıq getdikcə dərinləşir".

Daha bir maraqlı detal: 5 saat yarım qəzet zamanı bir xanım müştərimiz belə olmadı...

"Sahil" bağında da "çörək" çıxmayınca, yol aldıq Milli Parka... Yeraltı keçiddə işləyən mühafizəçiləri pulunu ödəyərək bir qəzet aldı. Bulvar ərazisinin mühafizəçiləri isə bizi görən kimi başımızın üzərini aldılar. Xeyr, qəzet almaq üçün deyil, ərazidə qəzet satışına icazə verilmədiyini söyləmək üçün! Acizane şəkildə bildirdilər ki, eger biz qəzet satarsaq, rəhbərləri onları işdən qovacaq. Kiminsə çörəyinə bais olmaq üçün Bulvardan uzaqlaşdıq...

Proje boyu götürdüyümüz 20 qəzetdən 5 saat yarım ərzində 7-sini sata bildik. Yuxarıdan da görüldüyü kimi insanların qəzet almamasına səbəb ilk növbədə elektron medianın üstünlükləridir, digər tərəfdən də qəzetə pul vermək istəməmələri və paytaxtda qəzet satışına qoyulan qadağalardır...

□ Əli RAİS
□ Məğrur MƏRD

Sevgilisinin boğazını kəsən canidən şok hərəkət

"Özümə dəmirle xəsarət yetirdim, aclıq elədim, cinsiyyət orqanımı yerə mismarladım..."

Qeyri-rəsmi münasibətdə olduğu qadının boğazını kəsərək dənizə atan şəxs həbsxanada cinsiyyət orqanını yerə mismarlayıb. Onu buna vadar edən isə dediyinə görə özünə və qardaşına cinayət işinin açılmasıdır.

Musavat.com-un məlumatına görə, həbsxanaya gizli yolla narkotik vasitə keçirmək istəyən qardaşların məhkəməsi keçirilib. Onlardan biri qətdə təqsirləndirilən 7 ildən artıqdır ki, məhkumluq həyata yaşayır. Digər qardaş isə həbsdə olan qardaşına alt paltarında narkotik vasitə keçirmək istəyərkən saxlanılıb. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim qarşısına çıxarılan qardaşlar irəli sürülən ittihamlarla razılaşımayıblar. Onlardan biri özünü qismən günahkar bilsə də digəri özünü qətiyyət təqsirli bilmədiyini deyib.

Musavat.com-un məhkəmə prosesində iştirak edən müxbiri xəbər verir ki, 1987-ci il təvəllüdü Kərimov Elman Ömər oğlu və 1982-ci il təvəllüdü Əliyev Əlvan Ömər oğlu Cinayət Məcəlləsinin 234-cü maddəsi ilə təqsirli bilinir. Həbsdə olan qardaşı Elmana narkotik aparmaqda təqsirləndirilən Əlvan məhkəmədə deyib ki, üzərindən götürülən narkotik vasitəni istifadə etmək məqsədi ilə özü üçün alıb.

"Mən xəstəyəm. Başım xəstədir. Uşaqlar mənə dedilər ki, dərman atıb ciyərlərini xarab eləmə. Mənə mal verdilər ki, çəkim. Bununla da başımın ağırları keçəcəkdi. Elə də oldu. Sonra bundan istifadə eləməyə başladım. Qardaşımın yanına həbsxanaya gəndə mən görüşmə girməyəcəkdim. Nənəm də getmişdi.

O, içəri girəcəkdi. Orda dedi ki, içəri keçmək istəmir. Mən içəri girəndə Elmana məktub və uşaqların toy diskini gətirmişdim", - deyə Əlvan ifadəsində deyib.

Həbsxanaya girərkən narkotikin alt paltarında olmasına da "aydınlıq" gətirən Əlvan deyib ki, şəhərdə olanda da narkotiki orada gizlədirmiş. Həbsxanaya girərkən də narkotiki orada unudub. Dövlət ittihamçısı bildirib ki, həbsxanada olan Elman bir neçə dəfə qardaşına zəng edərək ona narkotik gətirməsini istəyib. Prokuror əlavə edib ki, bununla bağlı tərəflər arasında telefon danışığı da var. Əlvan qardaşına aparmaq üçün narkotiki tanımadığı şəxsdən alıb. Həmin şəxs Elmanın tanışı olub. Onlar "Maşın bazarı"nın yanında görüşüblər.

Elmanın isə qardaşının həbs olunmasına və özünün yeni maddələrlə ittiham olunmasına reaksiyası sərt olub. Belə ki, o, məhkəmədə bildirib ki, qardaşı günahsız yerə tutulub və ona qarşı yalan ittihamlarla yeni cinayət işi açılıb. O, bunlara etiraz olaraq özünə xəsarətlər yetirib: "Əlvan mənim yanımda siqaret belə çək-mirdi. O mənə necə narkotik

gətirə bilirdi? Ola bilsin ki, özü sonradan istifadə edib.

Amma mənə gizli yolla narkotik gətirilməyib. Bu iş düzgün aparılmadı, mənə yeni maddələrlə ittihamlar verildi. Həbsxanada buna etiraz etdim. Özümə dəmirle xəsarət yetirdim, aclıq elədim. Cinsiyyət orqanımı yerə mismarladım. Bura gətirdilər".

Elman məhkəmədən xahiş edib ki, işin yenidən araşdırılması üçün istintaqa qaytarılsın. Növbəti məhkəmə prosesi noyabrın 16-na təyin edilib.

Elman Kərimov 2009-cu ildə Cinayət Məcəlləsinin 120.1-ci (qəsdən adam öldürmə) və 234-cü maddələri ilə təqsirli bilinərək 12 il 7 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. O, 2009-cu il 24 yanvar tarixdə Binəqədi Rayon Polis İdarəsinə ərizə ilə müraciət edərək bildirib ki, qeyri-rəsmi nikahda yaşadığı 1991-ci il təvəllüdü Nurməmmədova Güllər Nurməmməd qızı itkin düşüb. Elman polisə deyib ki, Güllər Nurməmmədova 3 gündür evdən çıxıb və bir daha geri qayıtmayıb. Bu hadisədən 4 ay sonra Nardaran qəsəbəsində çimərlikdə naməlum qadın meyiti tapılıb. Aparılan araşdırmalar zamanı

məlum olub ki, qadın meyiti Güllər Nurməmmədovaya məxsusdur.

Ekspertizadan sonra qadının üzərində zorakılıq əlamətləri olduğu müəyyənləşib. Elman Kərimov dindirilmək üçün polis idarəsinə dəvət olunub. O, ilk öncə hər şeydən xəbərsiz olduğunu və təəssüfləndiyini bildirib. Ancaq E.Kərimovun hərəkətləri polis əməkdaşlarında şübhələr yaradıb. Bundan sonra Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsi, Bakı Şəhər Prokurorluğu və Sabunçu Rayon Polis İdarəsinin əməkdaşlarının birgə keçirdikləri əməliyyat tədbirləri nəticəsində cinayətdə təqsirli bilinən Elman Kərimov saxlanılıb.

E.Kərimov istintaqa bildirib ki, Bakı şəhəri, Cavanşir küçəsində yaşayıb və G.Nurməmmədova ilə qonşu olub. Onun dediyinə əsasən, qızın razılığı ilə onu 2008-ci tarixdə doğulduğu Şamaxı rayonu, Əhmədli kəndinə qaçıdırıb və bir müddət orada yaşayıblar. Sonradan toy etmək məqsədilə Bakıya gəliblər. Güllərin qohum-əqrəbası gəlməyə də, toy baş tutub, lakin G.Nurməmmədova həddi-buluğa çatmadığı üçün rəsmi nikaha girməyiblər. Toydan sonra onlar yenidən Şamaxıya qayıdıblar. Bu müddət ərzində Güllər ata-anasını görmək istədiyini bildirib və bir neçə dəfə qaçaraq Bakıya gəlib. Lakin yenidən geri, Şamaxıya qayıdıb.

Nəhayət, onlar yanvarın 11-də Bakı şəhərinə gəliblər və Binəqədi rayonunda ev tutaraq kirayədə yaşamağa başlayıblar. Araşdırmalar nəticəsində məlum olub ki, hadisə baş verən gün - yeni yanvarın 21-də Elman Güllərlə birlikdə istirahət etmək məqsədilə Novxanı çimərliyinə gəliblər. Güllər burada da ata-anasının yanına getmək istədiyini bildirib. Lakin Elman bu dəfə dözməyib və onu öldürmək qərarına gəlib. Bu məqsədlə bıçaqla onun boğazını kəsib və öldüyünə əmin olduqdan sonra onu dənizə atıb. Sonra Güllərin itkin düşdüyü barədə polisə müraciət edib və heç nə olmamış kimi Şamaxı rayonuna qayıdıb.

□ İtkin MURADOV

Bizi Kardaşyanın yançağına uduzduranlar

Sevinc TELMANQIZI
s.qurbanova@gmail.com

Möhtərəm oxucu, indi yazmağa başlasam ki, səni anlamaqda çətinlik çəkirəm.... inciycəkənsən. Desəm ki, səndən sənə şikayətim var, pafoslu və çeynənmiş bu sözlərə görə üzünü turşudacaqsan. Amma mən də 137 illik tarixi olan mətbuatı Kim Kardaşyanın yançaqlarına, Tram-pın arvadının yarıçılpaq şəkillərinə uduzduran zehniyyətə küskünəm, üzümü ona turşuduram, qüsura baxma.

Günümüz sözü nəzmə çəkmək, faktın arxasınca qaçmaq, insanları danışdırıb sizləri təəccübləndirmək, sevindirmək, bir sözlə xəbər ehtiyacını ödəməklə keçir. Müasir jurnalistikanın tələbatı bu - televiziyaçılar reyting, biz oxuma faizi ilə müəyyən edirik oxucunun, tamaşaçının zövqünü. Amma bu ara ya türklər demiş, oxucunun kafası qarışıqdır, ya ölkədəki problemlər artıq problemliliyini itirib onlar üçün. Bəzən insanımızın birbaşa cibinə təsir edən xəbərlər belə diqqətini çəkmir. Sanki bir boş vermişlik, "batdı balıq, yan gedər" əhvalı var. Qalmaqal sevirsiniz, söyüş sevirsiniz, soyunanları, soyunub da sonra geyinmək istəməyənləri bəyənersiz bəziləriniz həтта. Bunu mən demirəm, əlahəzrət statistika deyir. Məhz bu rəqəmlərin sehri də bəzən illərin jurnalistlərini Elzanın lətifə şeirlərinə uduzdurur, utandırır, başını aşağı salır.

Dünya jurnalistikasının qaydası budur, anlayıram. Ciddi xəbərlər hər zaman sarı mətbuata, maqazinə uduzur. Ancelina Colinin Breddən gerçəkdən niyə ayrılması səbəbi neftin qiyməti və bunun dünya birjasına təsiri proqnozlarını çoxdan kölgədə qoyub. Amma adam hər-dən düşünür ki, Amerika, Avropa kimi cəmiyyətlərə belə oxucu erköyünlüyü yaraşır. Biz Norveçdə olanda mətbuatın durumu ilə tanış olmuşduq. Bomboz xəbərlər, "balıqçıların balıq hasilatını artırması üçün görülən tədbirlər" tipli məşətlər bəzəyirdi qəzetləri. Niyə? Səbəb sadə: problem yoxsa, xəbər də yox. İndi mən durub desəm ki, bizim haramıza yaraşır müğənni Şəbnəmin qarındakı dörd aylıq körpənin atasının kimliyini öyrənmək... küsəcəksiz. Niyə? Çünki bu ölkədə gerçəkdən paparatsilik yoxdur. Olması da mümkün deyil. Əgər olsaydı, şou biznes qazanında nə zibillərin qaynadığını görürdük. Onda anlayardıq ki, yekə-yekə məmurlar saat 6-dan sonra dövlətin pullarını necə, hansı formada, kimlərin ayağı altında xəzələ çevrilirlər. Bu ölkədə normal maqazin jurnalistikası olsaydı, Şəbnəmin uşağının atasını DNK testindən öncə jurnalistlər üzə çıxarırdı. Bizdə bu, yoxdur. Bizim maqazin jurnalistikası da elə şou biznesin özü kimi "kitayski"dir - filankəs diskini çıxardı, indi də klip çəkdirəcək tipində...

Bir də aşırı humanizmi tutanlar ordusu var. O gün keçmiş milli təhlükəsizlik nazirinin müavini Hilal Əsədovun həyat yoldaşının direktoru olduğu poliklinikada aparılan yoxlamadan yazmışam. İki gündür oxucularla virtual müharibədəyəm. Məlum olur ki, bu yazıları yazmaqla jurnalistlər əlində balta ilə yıxılan ağacı bir daha baltalaymış. Başqa vaxt harda imişik, niyə yazıq qadının üstünə gedirmişik, gücümüz daha yuxarılara çatırmış... Axı siz bu məmurlardan narazı idiz. Bu ölkədə onların qohum-əqrəbalarının əlindən işləməyə yer tapmadığınızdan şikayətlənirdiz. Biz də o tendensiyanı yazıq axı. Məmur gedir, arxasınca da qohum-əqrəbası... Bunu yazanda niyə əli baltalı olur ki? Üstəlik bunu xəbər etməmək günahdır, nəinki xəbər etmək. Özünüz belələrin-dən nə qədər əziyyət çəkmisiz? O zaman bu humanizm süni görünməmiş, özünü fərqli göstərmək istəyindən qaynaqlanmırmı?

Hamiya aid etmirəm. Xəbərə də, reportaja da ayıq gözlə baxa bilən, onu təhlil edən oxucuların varlığına hər zaman minnətdarıq. Amma bəzən bu kəsim kiçik bir hissəni əhatə edir. Biz Kardaşyanın yançaqlarına baxıb, bizə jurnalistika dərsi verənlərin əlində qalırıq... Dərdimiz budu... Həm də yeganə dərdimiz deyil...

Bakı metrosunda faciəvi hadisə: qadın öldü

Dünən Bakı metrosunda ölüm hadisəsi baş verib. Lent.az-ın məlumatına görə, metronun "Koroğlu" stansiyasının keçidində 45-50 yaşlı qadın qəfil yıxılıb. Yaxınlıqdakı şəxslər dərhal təcili tibbi yardım çağırıblar. Lakin artıq gec olub və qadın vəfat edib.

Bakı Şəhər Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım Stansiyasından sayta bildirilib

ki, həkim briqadası hadisə yerinə çatdıqda həmin qadın artıq keçinibmiş. Onun ürək çatışmazlığından vəfat etdiyi ehtimal edilir. Hadisə yerinə Nizami Rayon Prokurorluğunun əməkdaşları gəlib. Məlum olub ki, vəfat edən qadın 1966-cı ildə Gürcüstan Respublikasında anadan olmuş, Suraxanı rayon sakini olan Əhmədova Gülnarə Səməd qızıdır.

Havaların dəyişkən keçməsi xəstəlikləri artırır

Həkim: "Əsas şərt havaya uyğun geyinmək və immuniteti gücləndirməkdir"

O ktyabrın əvvəllərindən başlayaraq kəskin şaxta və yağıntı ilə müşahidə olunan hava şəraiti indi normala döndü. Hətta hazırda payız fəslində xas olmayan istilik var.

Havaların bu cür kəskin dəyişməsi isə soyuqdeymə hallarının, eləcə də infeksiyon xəstəliklərin artmasına səbəb olub. Demək olar ki, əksər ailələrin minimum bir üzvü soyuqdeymənin müxtəlif fəsadlarından əziyyət çəkir. Bu problem ən çox azyaşlılarda müşahidə olunur.

Məktəb və bağça kimi uşaq kollektivlərində olan balacalar infeksiyon xəstəliklərinə tutulmuş yoldaşları ilə təmasda olarkən yoluxurlar. Xüsusən də immuniteti zəif olan və havaya uyğun olaraq geyiminə diqqət etməyən insanlar dəyişkən iqlim şəraitindən daha çox əziyyət çəkir. Mütəxəssislər də hesab edir ki, dəyişkən havalarda insanlar daha diqqətli olmalıdırlar.

Tibb elmləri doktoru, professor Adil Qeybullayev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, havaların dəyişkən keçməsi zamanı insanların havaya uyğun geyim seçməsi mütləq şərtidir: "Xüsusən də immunitet sisteminin möhkəmləndirilməsi istiqamətində tədbirlər görmək, yəni idmanla məşğul olmaq, vitaminlər qəbul etmək çox önəmlidir. Bu çox önəmlidir. Çünki havalar soyuq olduqca vitaminli qidalarda azalır, bu da bədəndə avitaminoz prosesinin yaranmasına gətirib çıxarır. Əsas məsələlərdən biri nədən ibarətdir. İnsanlar tez-tez uyğun geyim seçmədiklərinə görə soyuqdeymə xəstəliyinə

tutulurlar. Bunu el arasında qrip adlandırlırlar. Ancaq bu - qrip deyil. Qrip karantin infeksiyasıdır və bu xəstəlik yayıldıqda Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı bu haqda məlumat yayır".

Adil Qeybullayev fikrincə, hazırda müşahidə olunan xəstəliklər daha çox yuxarı tənəffüs yollarında parazitlik edən mikroorqanizmlərin fəallaşmasının nəticəsidir: "Bu, infeksiyalar kəskin respirator xəstəliklərin yaranmasına səbəb olur. Onları kəskin respirator xəstəlik də adlandırlırlar. Bun yoluxan insanlar sonradan bir-birini yoluxdurmağa başlayırlar. Bu qripə bənzər xəstəliklər isə qızdırma, öskürək, yuxarı tənəffüs yollarının iltihabı və sair fəsadlara gətirib çıxara bilər. Bu xəstəliklər daim müşahidə olunduğu üçün insanlar bundan nəticə çıxarmalıdır və maarifləndirilməlidir. Hər kəs bilməlidir ki, hansı tədbirləri görərsə, xəstələnməz. Digər tə-

rəfdən yaxşı olar ki, xəstələnməmiş şəxs cəmiyyətdən təcrid olunsun, insanları kütləvi toplaşma yerlərində, yeraltı keçidlərdə, müxtəlif mağazalarda, ticarət mərkəzlərində, məktəblərdə, ictimai nəqliyyatda və sair ictimai yerlərdə maskadan istifadə etsinlər. Bizim insanlar bu məsələdə bir qədər kompleks keçirir, amma mənim fikrimcə, başqalarının yoluxmaması üçün maskadan istifadə etmək çox yaxşı olardı. Problemlə məsələlərdən biri də odur ki, uşaqlar məktəblərdə soyuqdeymə xəstəliklərinə tutulur və digər uşaqlar da ondan yoluxur. Xüsusən də immuniteti zəif olan uşaqlar daha çox yoluxurlar və xəstəliyi daha ağır keçirirlər. Ona görə də hesab edirəm ki, profilaktik tədbirlərə daha çox üstünlük verilməlidir".

Mütəxəssislər qrip və soyuqdeymə xəstəliklərinə yoluxmamaq üçün təbii vasitələrdən istifadəni də məsləhət görürlər. Soyuq aylarda immuniteti möhkəmləndirmək üçün bu məsləhətlərə diqqət yetirmək olar. Məsələn, bir stəkan limon suyu ilə eyni miqdarda portağal suyunu qarışdırılıb səhər aç qarnına içmək immuniteti artırır. 3 stəkan suya 2 xörək qaşığı

quru nanə ilə 1-2 limonun qabıqları qoyulur. 15 dəqiqə qaynadılıb süzülür və gündə 3 dəfə bir stəkan içilir. Xəstəlik zamanı profilaktika üçün hər gün 3-4 diş sarımsaq yemək də yaxşıdır. Həmçinin, yeməklərdən sonra yarım və ya bir çay stəkanı limon suyunun içinə bir çay qaşığı bal qarışdırılaraq içmək də immuniteti gücləndirir. Bir stəkan qaynar suyun içinə bir çay qaşığı adaçayı, bir çay qaşığı nanə və bir çay qaşığı çobanyastığı qoyaraq 10 dəqiqə demlədikdən sonra, içinə bir çay qaşığı bal əlavə edərək içmək bədənin müqavimətini artırır.

Bundan başqa, fiziki fəallıq, idmanla məşğul olmaq da immuniteti gücləndirir. Daimi məşq orqanizminizi soyuqdeyməyə qarşı mübarizə aparmağa köməklik edəcək. Həmçinin yaxşı yuxu immuniteti gücləndirməyə kömək edir və soyuqdeyməyə qarşı əla müalicə növüdür. Araşdırmalar zamanı məlum olub ki, gün ərzində yeddi saatdan az yatan insanların xəstəliyə yoluxma riski gün ərzində səkkiz saat və artıq yatan insanların yoluxmasından daha çoxdur.

□ **Nərgiz LİFTİYEVA**

İsmayılıda dəhşət: qız anasını uçurumdan atdı

Dünən İsmayılı rayonunun Qalacıq kəndində dəhşətli hadisə baş verib. Publika.az-ın məlumatına görə, Güldadə Həməzəyeva adlı qız anası Şükufə Həməzəyeva ilə uzun müddət yola getməyib. Buna görə də kəndin icra nümayəndəsi onlara vaqon verib ki, ayrı-ayrı yerlərdə yaşasınlar.

Lakin bu da ana və qızın mübahisəsini sənətməyib. Nəticədə dünən səhər 19-20 yaşlı olduğu təxmin edilən Güldadə Həməzəyeva anası, 70 yaşlı Şükufə Həməzəyevanı kəndin yaxınlığındakı uçuruma gətirərək oradan aşağı atıb.

Təxminən 30-40 metr hündürlüyü olan uçurumdan düşən yaşlı qadını kənd sakinləri xilas edərək evə gətirib və polisi hadisə ilə bağlı məlumatlandırılıb. Qadın ölmesə də, bədəninə çoxsaylı sınığın olduğu deyilir.

Qeyd edək ki, Güldadə Həməzəyevanın ruhi xəstə olduğu bildirilir. O, bir neçə gün öncə Bakıda ruhi müalicə alaraq İsmayılıya qayıdıb.

"Himnin sözlərini qəsdən səhv oxumuşam"

Etdiyi yanlışa görə tənqiddə tuş gələn Elza Seyidcahan özünə bəraət verir

Bu günlərdə müğənni Elza Seyidcahanın dövlət himnimizi təhrif edərək oxuması böyük səs-küyə səbəb olub. Sosial şəbəkələrdə, mətbuatda ciddi tənqidlərə tuş gələn Əməkdar artistə daha sərt reaksiya deputat Fazil Mustafadan, Bəstəkarlar İttifaqından, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyindən gəlib.

Xezerxeber.com-un məlumatına görə, "Elza Seyidcahanın Azərbaycan Respublikasının rəsmi dövlət himnini geyindiyi geyimlər və yıqırdığı qeyri-adi saç düzümləri ilə səhv saldığını" deyən Fazil Mustafa bunu dövlət atributuna qarşı hörmətsizlik kimi xarakterizə edib.

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyindən isə yol verdiyi xəyata görə müğənniyə zəng olunub. Himnin bu formada səsləndirilməsinin düzgün olmadığı bildirilərək, müğənnidən paylaşıdığı videonu sosial şəbəkələrdən silməsi istənilib.

Qalmaqal ilə bağlı "Yeni Müsavat"a açıqlama verən Əməkdar artist qeyd edib ki, himnin sözlərini qəsdən səhv oxuyub. Onun sözlərinə görə, bu əslində onun sonuncu layihəsinin bir hissəsi idi: "Bayraq Günlü ilə bağlı mən aksiya keçirmişdim. Amma bəzi saytlar "Elza bu dəfə də küçəyə belə çıxdı" yazdılar. Bu başlığa görə çoxlarının yazısı oxundu. Və Elzanın himni zülmüm etməsi əməlli-başlı camaatımızı yaxşı mənada silkələdi. Himnin sözlərini səhv oxumağımın səbəbi layihəm ilə bağlı idi. Hər kəs hər gün bu himni oxumalı, "Kəlməyi-Şəhadət" kimi himnin də sözlərini əzbər bilməlidir. Əlbəttə ki, Elza Seyidcahan himnini əzbər bilir. Ötən il parlament seçkilərində namizədiyimi irəli sürəndə bütün çıxışlarımı dövlət himni ilə açır, şəhidlərimizin, ulu öndərimizin ruhunu bir dəqiqəlik sükutla yad edirdim".

□ **Xalidə GƏRAY**

Kişilər!!! Axırcı şans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtıdan tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə dəyişmənin amalı gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün dəyişməsi birdən öyilməsi (Peyroni xəstəliyi)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağrılaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- * Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalması
- * Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)

Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.

DIQQƏT! 2011-ci ildən bütün Beynəlxalq Bal Sərgilərinin qalibi "Darı Tyan Şana" (Qırğızıstan) şirkətinin bal və müalicəvi bal məhsulları Bakıda!

Atbaşı balı (Ağ bal)

Esparset balı (monoflor)

İssik kul balı

Karkıra balı

Uzqen balı

Mumiya

Oqnyovka pçelinaya

Propolis macunu və s.

Şirkətin məhsulları yarmarka və bazarlarda satılır.

Məhsulları bu ünvandan ala bilərsiniz:

Neftçi Qurban küçəsi-119. (Bayıl Doğum evinin yanı)

Əlaqə telefonu: (012) 49123-82; (051) 922-15-71

Təbib Darya xanım

Onurğa yırtığı, osteoxandroz, sağalmaz yaralar, yanlıqlar, uzun müddət yataqdan sonra əmələ gələn yaralar, diabetdə trafik xoralar, varikoz genişlənmələr, qadın sonsuzluğunun zəli ilə müalicəsi və digər xəstəlikləri cərrahi müdaxiləsiz, xüsusi məlhəmlərlə və xüsusi metodika ilə inyeksiyalarla müalicə edirəm.

Tel: 070-888-91-50

Biz istəsək də, istəməsək də, yaxın bir ayda gündəməmizdə Amerika prezidenti Donald Tramp var. Onun sürpriz qələbəsi və onun arxasındakı səbəblər müzakirə mövzudur. Əsas müzakirə isə heç şübhəsiz ki, Trampın qələbəsinin arxasındakı sosial şəbəkə gücüdür. Çünki bu günə qədərki analitik yazılarda Trampın qələbəsini bir qayda olaraq Twitter hesabından aktiv istifadə etməsi ilə bağlayanlar var.

Analitiklər deyir ki, Tramp twitter hesabında o qədər aktiv oldu və istifadəçiləri ilə o qədər qızgın dartsımlara girdi ki, onun emosiyası seçicilərini də əhatə etdi. Bir çox hallarda siyasətçilərin sosial şəbəkə hesabını özləri yox, işçiləri idarə edir və bu halda da çox zaman bəyanatlar, seçki platforması kimi "quru" məqamlar yer alırdı ki, bu da izləyicilərdə maraq doğurmur.

Bütün hallarda sosial şəbəkənin rolu bir daha özünü göstərdi və dünyanı idarə edəcək super gücün əsas silahından biri oldu. Öncə onun özəllikləri və detalları barədə. Facebook-a nisbətən Twitter-də tvit atmaq, fikri yığcam ifadə etmək çətinidir. Çünki Twitter maksimum 140 işarədən ibarət tvit yazmağa imkan verir. Lakin siyasətçilər bu çətinliyin öhdəsindən gələrək qısa şəkildə öz fikirlərini ifadə etməyə çalışır.

Twitter, media həvəskarı olan dövlət başçılarının və hökumət rəsmilərinin əsl siyasi forumuna çevrilib. İndi bu şəbəkənin 10 yaşı var. BBC sosial mediaya çox bağlı olan dünya liderlərinə nəzər yetirib və bununla bağlı maraqlı araşdırma aparıb. "Yeni Müsavat" BBC-yə istinadən yazır ki, Roma papası Francis şənbə günü Instagram-da debüt edərək bu şəbəkənin zirvə "10-luğunda" olan pop ulduzları Taylor Swift, Beyoncé, futbolçu Cristiano Ronaldo kimi məşhurların cərgəsinə qoşulub.

Vatikan təsdiq edib ki, 79 yaşlı müqəddəs Ata foto paylaşdığı sosial şəbəkədə Francisus ünvanı ilə fəaliyyət göstərəcək. Onun Instagram-a başlaması Katolik Kilsəsinə başçılığının üçüncü yubileyi ilə üst-üstə düşüb. Bu, məşhurların çox olduğu şəbəkədə Francis-in mesajlarının daha geniş yayılmasına çalışan Vatikanın sosial media strategiyasında atdığı ən son addımdır.

Papa bu niyyətdə olan yeganə şəxs deyil. Sosial şəbəkələr dünya liderlərinin gənc auditoriyalarla əlaqələr qurmasında yaxşı oturmuş foruma çevrilib.

ABŞ və Kuba yarım əsrlik Soyuq müharibə düşmənciliyindən sonra ABŞ prezidenti Barack Obamanın və onun kuba həmkarı Raul Castro-nun əl-ələ görüşməsi xəbərini yayılması üçün Twitter-dən istifadə edib.

Bu təsadüfi deyil. ABŞ lideri "140 hərfdən ibarət diplomatiya"nın kralı sayılır. Tvitləməyə 2007-ci ildən başlamış Obama ən çox davamçısı olan siyasətçilərin reytingində birincidir. Onun@BarackObama hesabı bütün tvittersferdə dördüncü ən populyar ünvandır. O yalnız pop müğənniləri Katy Perry-dən, Justin Bieber-dən və Taylor Swift-dən geridə qalır. Onun 71 milyondan çox izləyicisi var.

Bu sosial şəbəkədən siyasət meydanı və ictimai liderlərin öz xəbər və baxışlarını yaymaq üçün faydalandıqları əsas kanal kimi başqa şəbəkələrdən daha çox istifadə edilməsinə bir az şübhə var. Hərçənd onlardan bir çoxu tvitləməni özləri aparırlar. "Sosial media və ən əsası Twitter indi sadəcə, köməkçi vasitə yox, hökumətlərin kommunikasiyası üçün mühüm alətdir" - Burson Marsteller global kommunikasiya firmasının 2015-ci il

udiyyə Kralının geniş auditoriyaya malik olması göstərir ki, Twitter-in güclü təması olan ölkələrin böyük əhaliyə malik olması sadiq davamçılar ordusunun yaradılmasına kömək edir" - "Tviplomatiya" hesabatında deyilir.

Səudiyyə Ərəbistanı şahzadəsi Salman 2015-ci ilin yanvarında@KingSalman-a çevrildəndən sonra davamçılarının sayı kəskin artıb. Son bir ildə, Rusiya ilə hərbi qarşıdurma za-

gürünür ki, postlarını özü yazır. Lakin Argentina prezidenti Cristina Kirçnerin təqibçiləri deyə bilərlər ki, hər fəhvlərindən də ağır cinayətlər mövcuddur. Çinə səfəri zamanı Argentina lideri çinlilərin "r" hərfini tələffüz etməkdə çətinlik çəkdiyi barədə zarafat etmiş və dərhal da iqrçilikdə ittiham olunmuşdu. G7 ölkələrinin liderləri arasında Almaniya kansleri Angela Merkel Twittersiz lider kimi istisna təşkil edir. Bəlkə Almaniya

yanın Kırımın ilhaqı vaxtı baş nazirin dediyi "Kırım naş" ("Kırım bizimdir") sözlərini ələ salıblar.

Hesab bərpa olunandan az əvvəl yazılan mesajda Rusiya prezidenti Vladimir Putinə müraciətlə - "Vova! Mən bunu sənə çoxdan demək istəyirdim. Sən səhv edirsən" yazılıb. "Vova" Vladimir adının əzizləmə və kiçiltmə formasıdır.

Medvedev 2008-2012-ci illərdə prezidentliyi dövründə və bundan sonra da tənqidlə üzle-

nin sədr müavini Novruz Məmmədovun Twitterdəki fəaliyyəti Avropa Oyunları ərəfəsində və Oyunlar zamanı daha fəal olub. Cənab Məmmədov Twitter-ə 2011-ci ilin aprel ayında qoşulub. Bu vaxt ərzində o, beş dildə 900-a yaxın tvit yazıb. Azərbaycan dilində yazdığılarının əksəriyyəti ingilis, rus, fransız və türk dillərinə tərcümə olunur.

N.Məmmədovun Twitterdəki fəaliyyəti son illər ərzində dəyişib: 2011-ci ilin aprel ayında

Onlar dünyanı idarə edir, onları isə sosial şəbəkə...

Trampı qələbəyə aparan Twitter barədə bilmədiklərimiz

üçün hesabatında deyilir.

Bunun adı tviplomatiya

Bu "virtual diplomatik şəbəkə" elə bir şəkildə alıb ki, siyasətçilərin ünsiyyəti üçün daha səmərəli şərait yaradır. Bu şəbəkə həm də vətəndaşlarla ünsiyyətdə misilsiz imkanlar verir. "Tviplomatiya" hesabatı 166 ölkədə dövlət və hökumət başçılarının, habelə nazir və rəsmilərə aid 700-dək hesaba baxıb.

Bəlli olub ki, Obamadan sonra ən populyar siyasi lider Hindistanın baş naziri Narendra Modidir. Onun hesabı 2014-cü il seçkilərindən sonra "kəllə-çarxa vurub". Onun 18 milyondan artıq davamçısı var. "Mən insanlarla ünsiyyətdə texnologiya və sosial medianın gücünə qəti şəkildə inanıram" - Modi özünün inaqurasiya nitqində deyib.

Modi seçki qələbəsindən sonra belə bir tvit yazıb: "Hindistan qalib gəldi! Yaxşı günlər irəlilədir"

Modi Türkiyə prezidenti Recep Tayyip Erdoğanı geridə qoyub. Türkiyə lideri üçüncü yerdədir, lakin hindistanlı həmkarının davamçılarının sayı onununkundan 2 dəfə çoxdur. "Hindistan Baş Nazirinin meteor yüksəlişi, Türkiyə Prezidenti və Sə-

manı Ukrayna prezidenti Porosenkonun davamçılarının sayı sürətlə artıb. Amma Avropa miqyasında o xeyli geridə qalır. Burada birincilik Birləşmiş Krallıq baş nazirinin @Number10gov hesabına məxsusdur.

Latin Amerikanın "yüksək liqasına" 5 milyon pərəstişkarı olan Meksika prezidenti Enrique Pena Nieto, onun kolumbiyalı həmkarı Juan Manuel Santos, Braziliya lideri Dilma Rousseff və keçmiş Argentina prezidenti Cristina Fernandez daxildir. Bu cədvəldə Venesuela prezidenti Nicolas Maduro və Argentinanın yeni prezidenti Mauricio Macri beşinci yerdədir. Onlar təxminən bərabər sayda davamçıya malikdirlər. Lakin gündə 64 tvit yazan Maduro 2015-ci ildə ən məhsuldar siyasi lider olub.

Postunu özü yazan və mətbuat müşavirinə yazdıran liderlər...

Ümumən liderlərin Twitteri ilə mətbuat müşavirlərinin hər kəlməni ölçüb-biçən ordusu məşğul olur. Bu mənada Estoniya prezidenti Tomas Hendrik İlves istisna təşkil edir. Bir də Norveçin baş naziri Erna Solbergin buraxdığı səhvlərdən

kansleri düşünür ki, Twitterin 140 sözlük yazı məkanı alman dilinin mürəkkəb isimləri üçün darlıq edə bilər. Onu da demək lazımdır ki, dünyanın heç bir lideri Twitter çempionu deyil. İzləyicilərin sayına görə Twitterdə ilk iki yeri pop ulduzları bölüşdürürlər.

Hesabı sındırılan və pərt vəziyyətə düşən baş nazir

Bir neçə il öncə Kremlin "kompüterlərdən ən yaxşı başçı çıxan" baş naziri çətin vəziyyətdə qalıb. Hakerlər onun twitter hesabına daxil olaraq, izləyicilərə məzəli mesajlar göndərirlər. Məlumatı "Deutsche Welle" yayıb.

Dmitri Medvedevin rəsmi twitter hesabında onu hörmətdən salan ilk mesaj Moskva vaxtı ilə səhər saat 10-dan sonra göndərilib. Mesaj minlərlə adam arasında yayılıb: "Mən istefa verirəm. Hökumətin hərəkətlərindən biabır olmuşam. Bağışlayın".

Başqa mesajda nazirin mənzərə fotosəkilləri çəkməyə həvəsini göstərən "Mən sərbəst fotoqraf olacam" sözləri yazılıb. "Kırım bizim deyil. Xahiş edirəm, bu mesajı twitter-də yayın" mesajı ilə də hakerlər martda Rusi-

şib. O, Rusiya siyasətinin "oyuncağı" olmaqda ittiham olunur. Tənqidçilər bildirirlər ki, prezident olanda onun məqsədi açıq-aşkar yerini Putinə vermək olub.

Azərbaycan siyasətçiləri nə yazır, necə yazır...

Bes bu şəbəkədə ən çox izləyiciləri olan Azərbaycan siyasətçiləri Twitterdən necə istifadə edir?

İlham Əliyev

Prezident Əliyevin Twitterdə iki hesabı var: 2010-cu ilin may ayında açılan @president hesabında tvitlər ingilis dilində, iki ay sonra açılan @azpresident hesabında isə eyni məzmunlu tvitlər azərbaycanca yazılır.

Daha çox adam Azərbaycan dilli hesabı izləyir. CrowdRiff proqramına əsasən indiyədək bu hesabdən yazılan ən populyar tvit 2013-cü ildə yazılıb. "Türkiyə nə qədər güclü olsa, Azərbaycan da bir o qədər güclü olacaq" - prezidentin bu sözlərini 600-dən çox istifadəçi paylaşmışdır.

Qənirə Paşayeva

Deputat və AŞPA üzvü Qənirə Paşayeva, Twitter-də Azərbaycanın ikinci ən çox izlənilən siyasətçisidir. Onun @GaniraP hesabının 66 mindən çox təqibçisi var. Prezidentdən fərqli olaraq xanım Paşayeva demək olar hər gün tvitləyir - son bir ay ərzində onun hesabından 800-dən çox tvit yazılıb. 2011-ci ildə Twitter-ə qoşulandan bəri isə ümumi hesabla o, 26 mindən çox tvit yazıb. Onun paylaşmaları tez-tez AzTwi analitika saytında "Günün ən çox baxılan" şəkli və ya videosu rübünə düşür.

Daha çox sakinlərlə keçirdiyi görüşlərindən, etdiyi çıxışlarından tvitləyən siyasətçinin tvitlərinin məzmunu daha çox humanitar və maarifçi məsələlərə bağlıdır. Amma paylaşmalarında o, Azərbaycanla bağlı müxtəlif sahələrə toxunur - futboldan tutmuş, qan köçürməsinə ehtiyacı olan uşaqlaradək.

Novruz Məmmədov

Prezident Administrasiyası

Twitterə qoşulanda o, daha çox verdiyi müsahibələrə keçidlər paylaşmışdır.

5 000-ə yaxın izləyiciyə malik hesabında Novruz Məmmədov son zamanlar daha çox müxtəlif media orqanlarına, siyasətçilərə və QHT-lərə irad tutmaqla məşğuldur. Ancaq o hərdən izləyicilərinə "Gəl-gəl a yaz günləri" kimi sentimental tvitlər də göndərir.

Bizim də twitter

hesabımız olsun...mu?

Twitter bizim qısa ismarıç kimi tanıdığımız SMS xidmətinə çox bənzəyir. O, mobil telefonla olduğu kimi 140 simvol ilə istədiyinizi yazmağa imkan verir. Ödənişsiz bir xidmət olaraq, Twitter istifadəçilərə imkan verir ki, anında dostlarınızla, tanışlarınızla, tanımadığınız və tanıdığınızla əlaqə yaradasınız və hər hansı xəbəri paylaşa bilərsiniz. Onun digər özəlliyi ondan ibarətdir ki, bütün məlumatlar elektron poçtunuza və yaxud mobil telefonunuza göndərilə bilər.

Twitter hesabı açmaq da çox asandır. Sadəcə, <http://www.twitter.com> ünvanına daxil olursanız və səhifə ingilis dilində açılır. Səhifənin aşağısında dil seçiminə də edə bilərsiniz. Avropanın aparıcı dilləri ilə yanaşı, ən çox istifadə etdiyimiz Rus və Türk dillərindən birini seçə və açılan pəncərədə adınızı və elektron poçtunuza daxil edə, şifrənizi seçə və hesabınızı yarada bilərsiniz.

Hesabınızı yaradandan sonra siz istədiyiniz adamları real adlarıyla və ya istifadəçi adlarıyla araya bilərsiniz. Tapan zaman, onları izləyə və ya oxuya bilərsiniz. İstifadə etdiyiniz dildən asılı olaraq səhifənizdə izləmək və ya oxumaq istədiyiniz adamların profilini sağ tərəfində gördüyünüz - İngilis dilində "Follow", rus dilində "Çitay", Türk dilində isə "Takip et" düyməsini basın. Twitter-in fəlsəfəsində dayanan ideya izləyicilərinizin və ya oxuduqlarınızın həmin an nə etdiyini bilməkdir.

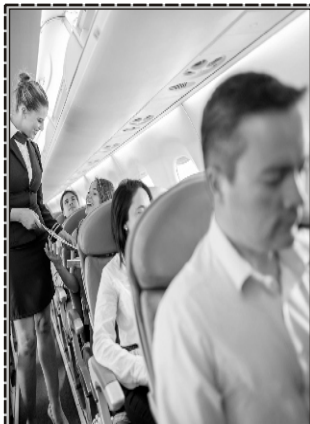
□ Sevinc TELMANQIZI

MUSAVAT

Son səhifə

N 252 (6573) 14 noyabr 2016

Pilot sərnişinlərə siyasi söhbətləri qadağan etdi

ABŞ-ın San Fransisko şəhərindən Meksikanın Puerto Valyarta şəhərinə uçuş zamanı "United Airlines" aviaşirkətinin pilotu sərnişinlərdən siyasi mübahisələri dayandırmağı tələb edib. Bu xəbərdarlığın edildiyi zaman sərnişinlərdən biri bunu videogörüntüyə alıb və bu video iki sutka ərzində 80 min dəfə izlənilib.

Pilot bildirib ki, hər kəsin ABŞ-dakı prezident seçkilərinin nəticələrinə görə fikirlərinə görə hörmət edir. Bununla belə, o, təyyarədəki bütün sərnişinlərdən bu mövzudakı mübahisələrini dayandırmağı uyğun gördüyünü deyib. Amma söyüşməni dayandırmaq istəməyən sərnişinlərdən biri deyib ki, fikrində ısrarlıdır. Pilot ona növbəti reys üçün bilet almağı məsləhət görüb. Sərnişinlərin böyük qismi pilotun bu tələbini alqışlarla qarşılayıblar. Videodan da görünür ki, qalmaqal sərnişinlərdən birinin qaradərili qadınlarla bağlı dediyi kəskin sözlərdən sonra yaranıb. Xatırladaq ki, Amerikanın iri şəhərlərində Donald Trampın qalib gəlməsi ilə bağlı aksiyalar keçirilir.

Uşaqlı qadınlar daha çox depressiyaya düşür

Amerikalı psixoloq Oliver Ceymsin apardığı araşdırmaların nəticələrinə əsasən, uşaqlı qadınlar subay həmkarları ilə müqayisədə özlərini dəyərdən düşmüş kimi sayırlar. Bu isə onların depressiyaya düşməsinə şərait yaradır. Alimin qənaətinə, bu cür qadınlar özlərini peşəkar fəaliyyətdə sınaqda çətinlik çəkirlər. Bu səbəbdən daha çox uşaqlarının atalarına böyük ümidlər bəsləyirlər. Əgər ailənin gəliri aşağı səviyyədədirsə, vəziyyət durmadan gərginləşir. Bu cür valideynlər uşaqlarının gələcəyini düşündükdə hətta paranoyaya vəziyyətinə çata bilərlər.

Bu təcrübələrlə bağlı 5000 insan arasında sorğu aparılıb. Sorğu göstərib ki, uşaqlarının tərbiyəsi ilə məşğul olmaq üçün zəruri maliyyə tapmaqda çətinlik çəkən qadınlar varlı həmkarları ilə müqayisədə daha

az xoşbəxt dirlər. İldə 20 min funt-sterlinq qazanan qadınların hər 10-dan yalnız 4-ü uşaqların dünyaya gəlməsinin onları xoşbəxt etdiyini söyləyib.

Yuxuda xoruldayanlar nəqliyyatda daha çox qəza törədir

Xoruldamanı gözdən keçirən Tibb Fakültəsi qulaq-burun-boğaz fundamental elm sahəsi üzrə tədris üzvü, dr. Özgür Yörükün fikrinə, xoruldamanı gözdən keçirmək olmaz, çünki xoruldama bir çox ailə faciələrinin baş verməsinin səbəblərindən biridir. Xorultunun ciddi fikir verilməsi vacib olan bir narahatlıq olduğunu vurğulayan Yörük bunun yol qəzalarına, diqqət pozğunluqlarına, şəxsiyyət pozğunluqlarına və hətta psixi pozğunluqlara da yol açmağa qadirdir.

Xoruldamanın və nəfəsi kəsilən insanların daha çox yuxuya meyli olduğunu diqqət çəkən Yörük bu barədə fikirlərini açıqlayıb: "Xoruldaman insan yuxusunu ala bilmir, yuxusuz yola çıxdıqda da diqqətiniz

dağılmış halda avtomobil idarə edirsiniz. Yolda yuxulamağın səbəbləri ya hər hansı problemin olması, ya da xoruldadığı üçün nəfəsinin kəsilməsinə görə yuxusuz qalması ola bilər. Yuxulamaq bədənin nəfəs alması, dincəlməsi deməkdir. Sürücü isə xoruldadığı üçün dincələ bilmir. Bu halda bədənin də müqaviməti azalır və sükan arxasında özünü itirir, yol qəzalarına səbəb olur".

Xoruldama eyni zamanda kökəlməyə də səbəb olur. Xoruldama xəstəliyi artıq çəkili insanlarda daha çox müşahidə olunur. Xoruldadıqca endrogen kortizon deyilən bir hormon ifraz olunur. Xəstə xoruldadıqca nəfəs kəsilməsi baş verdiyi və daha çox stressə girdiyi üçün daha çox kortizon ifraz olunur və xəstə kökəlir. Adətən xoruldaman xəstələrə arıqlaması məsləhət görülür.

QOÇ - Qonşu və ya qohumlarınızla, eləcə də həmkarlarınızla münasibətlərinizdə yeni və müsbət mərhələ başlayacaq. Ola bilsin səfərə də çıxasınız. Saat 17-dən sonra işgüzar əlaqələri dərinləşdirin.

BUĞA - Mənfi enerjili Ay bürcünüzdə olduğundan ilk növbədə səhhətinizə fikir verin. Mübahisəli situasiyalardan qaçın. Bu gün daha çox yeni, işgüzar sövdələşmələrdə uğurlarınız mümkündür.

ƏKİZLƏR - Yaxşı olar ki, günortaya qədər mənzil şəraitində istirahət edəsiniz. Çünki həmin ərəfədə hansısa uğur gözlənilir. Nəhəddən sonra işə istənilən sövdələşməyə baş tutacaq.

XƏRÇƏNG - Maliyyə problemlərinizin mövcudluğunu görən ulduzlar sizə kömək etmək istəyir. Lakin hansısa aktivlik göstərə bilmirsiniz. Gözütöx olun. Bu axşam bütün dəvətləri qəbul edin.

ŞİR - Düşərli ərəfədir. Bəxtinizin gətirəcəyinə şübhəniz olmasın. Saat 15-18 arasında bütünlüklə sevgiyə həsr etməklə mənəvi rahatlıq tapacaqsınız. Amma səhhətinizi də qorumağınız.

QIZ - Təzadlı gündür. Hadisələrin inkişafı gah müsbət, gah da mənfi istiqamətə yön ala bilər. Özünüzü gərginliyə salmayın. Heç kimin şəxsi işlərinə qarışmayın. Münasibətlərdə ciddi olun.

TƏRƏZİ - Ötən öngünükdə icra edilə bilmədiyiniz planlara yenidən baxmağınız vacibdir. Əgər özünüzü qalmaqallardan qoruya bilsəniz, axşama doğru sürprizləriniz olacaq. Pul da gözlənilir.

ƏQRƏB - Bütün vaxtınızı ailə-sevgi münasibətlərinə həsr edin. Digər insanlarla münasibətləri məhdudlaşdırın. Əks təqdirdə ovqatınız korlana bilər. Şəxsi büdcənizi artırmağa çalışın.

OXATAN - O qədər də səmərəli təqvim deyil. Bir tərəfdən səhhətinizlə bağlı xoşagəlməzliklər, digər tərəfdənse münaqişələrə cəlb olunmağınız ovqatınıza mənfi təsir göstərə bilər.

OĞLAQ - Öz gücünü nə qədər arxayın olsanız da, həlledici məqamlarda etibarlı adamların məsləhətinə qulaq asın. Axşam görcəyiniz işlərin planını qurmaq istiqamətində sövdələşmələr aparın.

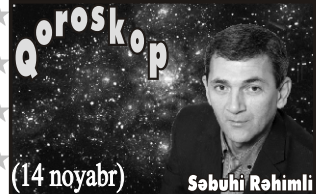

SÜTÖKƏN - Bu gün digər bürcələrdən fərqli olaraq sizin üçün olduqca maraqlı bir təqvim yaşanacaq. Əlverişli hadisələrin şahidi olacaqsınız. Ağır işlərə girişməyin.

BALIQLAR - Mövcud problemlərinizin həllində ətrafınızda olan etibarlı şəxslərin köməyindən yararlanın. İndiki halda təkbaşına qərar çıxarmaq zərərliyədir. Axşam yeniliklərin şahidi olacaqsınız.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Qoroskop
(14 noyabr)
Sabuhi Rahimli

Qəhvə qaraciyəri üç xəstəlikdən qoruyur

Alimlər müəyyən edib ki, müntəzəm qəhvə içən insanlar qaraciyəri üç xəstəlikdən qorunmuş olur. "British Liver Trust" qeyri-hökumət təşkilatının hesabatında bu barədə məlumat yer alır. 83 səhifəlik sənədin müəllifləri iddia edir ki, müntəzəm qəhvə içmək orqanizmi qaraciyərin qeyri-alkoqollu piylənməsi (NAFLD), qaraciyər fibrozuna və sirroza kimi təhlükəli xəstəliklərdən qoruyur. Bundan əlavə, qəhvə içmək sayəsində bu xəstəliklərdən əziyyət çəkən insanlarda xəstəliyin inkişafı dayanır.

Lakin etirli içkinin həvəskarları unutmamalıdır ki, kofeinin sutkalıq dozası 400 milliqramdır. Yeni gün ərzində 5 fincan "espresso" içmək kifayətdir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYSAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "E-Q" mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisənziya N: B 114
SAYI: 4.750